

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI
ÖĞRENCİLERİNİN ÖZYÖNETİM BECERİLERİNİN
İNŞASINDA AİLENİN ROLÜ

Hatice PEKTAŞ
211182101

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gökçe GÜVERCİN SEÇKİN

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Şubat, 2025

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI
ÖĞRENCİLERİNİN ÖZYÖNETİM BECERİLERİNİN
İNŞASINDA AİLENİN ROLÜ

Hatice PEKTAŞ
211182101
ORCID: 0000-0002-1642-3927

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gökçe GÜVERCİN SEÇKİN

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Şubat, 2025

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

HATİCE PEKTAŞ'ın "Uluslararası Bakalorya Diploma Programı Öğrencilerinin Özyönetim Becerilerinin İnşasında Ailenin Rolü" başlıklı tezi 04.02.2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" nin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi oy birliğiyle/oy çokluğuyla, başarılı/başarısız olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı, Adı ve Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	Dr.Öğr.Üyesi Gökçe GÜVERCİN SEÇKİN (Danışman) Maltepe Üniversitesi	
Üye	Prof.Dr.Hasret NUHOĞLU Maltepe Üniversitesi	
Üye	Doç.Dr.Armağan ATEŞKAN Bilkent Üniversitesi	

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*” ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu araştırmada değerli zamanını ve bilgi birikimini paylaşarak beni yönlendiren, derin deneyimleri ve rehberliğiyle çalışmamın şekillenmesinde en büyük katkıyı sağlayan kıymetli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Gökçe GÜVERCİN SEÇKİN'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, eleştirel bakış açıları ve kıymetli önerileriyle tezin nihai haline ulaşmasında önemli katkılar sağlayan değerli jüri üyelerim Prof. Dr. Hasret NUHOĞLU ve Doç. Dr. Armağan ATEŞKAN'a gönülden teşekkür ederim.

Verdikleri değerli destek ve ilhamla eğitim yolculuğumuza ışık tutarak bilgi birikimlerini ve tecrübelerini aktaran, dersleriyle akademik ve mesleki gelişimimize yön veren tüm yüksek lisans ders hocalarıma da teşekkürü bir borç bilirim. Eğitim süreçlerimize kattıkları vizyonla bizleri daha donanımlı bireyler olmaya teşvik ettikleri için her birine minnettarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca her an yanımda olan, sevgisi, sabrı ve anlayışıyla beni destekleyen kıymetli eşim İsmail PEKTAŞ'a, bu süreçteki teşvik edici tutumu için sonsuz teşekkür ederim. Akademik yolculuğum sırasında bana her zaman enerji ve motivasyon kaynağı olan sevgili oğlum Burak PEKTAŞ'a, yüksek lisans sürecimin en güzel sürprizi olan ve hayatımıza kattığı mutlulukla bana her zorluğun üstesinden gelme gücü veren sevgili kızım Melissa Beren PEKTAŞ'a, varlıklarıyla yaşamımı daha anlamlı ve renkli hale getirdikleri için müteşekkirim. Onların sevgisi, sabrı ve manevi desteği, bu zorlu akademik süreci tamamlamamda en büyük güç kaynağım oldu.

Son olarak, araştırma kapsamında gerçekleştirdiğim görüşmelere gönüllü olarak katılan, sorularımı yanıtlayarak çalışmamın şekillenmesine değerli katkılar sağlayan tüm IBDP velilerine içtenlikle teşekkür ederim. Verdikleri samimi yanıtlar ve paylaşımlarıyla bu araştırmanın daha anlamlı ve kapsamlı hale gelmesine büyük katkıda bulundular. Kendilerine şükranlarımı sunuyorum.

Hatice PEKTAŞ

Şubat, 2025

ÖZET

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN ÖZYÖNETİM BECERİLERİNİN İNŞASINDA AİLENİN ROLÜ

Hatice Pektaş

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Güvercin Seçkin

Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2025

21. yüzyılın hızla değişen dünyasında, bireylerin akademik ve kişisel başarılarını şekillendiren en önemli becerilerden biri olan öz yönetim, yalnızca bireysel çabayla değil, aynı zamanda aile desteğiyle inşa edilir. Araştırmanın amacı, Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (International Baccalaureate Diploma Programme – IBDP) öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin inşasında ailelerinin rolünü incelemektir. Bu araştırma Malcolm Knowles’un Yetişkin Eğitimi Kuramı (Andragoji) çerçevesinde yapılan nitel bir çalışmadır ve fenomenoloji (görüngübilim) desenine dayalı olarak tasarlanmıştır. Araştırmada, ulaşılması zor ve az bulunan örnekleme ulaşmak amacıyla kartopu örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu araştırmada yurt içinde farklı illerde IBDP eğitimi almış ya da almakta olan 13 öğrencinin velisi (11 veli) yer almaktadır. Görüşmelerden elde edilen çözümlemeler, tematik analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Bunun sonucunda temalar “Ebeveynlerin İletişim Stratejileri ve Öğrenme Sürecine Katkıları”, “Öz Yönetimli Öğrenme Sürecinde Kişisel Özellikler ve Öğrenme Yaklaşımları”, “Ergenlikte Bilişsel ve Duygusal Değişimlerin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması”, “Ebeveynlerin Akademik ve Duygusal Destek Roller ve “IBDP’nin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması” olarak belirlenmiştir. Belirlenen temaların her biri, öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde kritik rol oynayan farklı unsurları ifade etmektedir ve bu faktörlerin birbirleriyle nasıl etkileşimde bulunduğunu anlamak, araştırmanın temel amacına ulaşmada oldukça önemli olmuştur. Her bir tema çocukların gelişiminde farklı faktörlerin rol oynadığını ve bu faktörlerin arasındaki dengeyi

gösterdiğini ortaya koymaktadır. *Ebeveynlerin İletişim Stratejileri ve Öğrenme Sürecine Katkıları* teması, ebeveyn-çocuk ilişkilerinin gelişim üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır. *Ebeveynlerin Akademik ve Duygusal Destek Roller ve IBDP'nin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması* temaları, çocukların gelişiminde dışsal faktörlerin büyük rol oynadığını gösterirken, *Öz Yönetimli Öğrenme Sürecinde Kişisel Özellikler ve Öğrenme Yaklaşımları* ve *Ergenlikte Bilişsel ve Duygusal Değişimlerin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması* temaları içsel faktörlerin önemini vurgulamaktadır. Bu temaların her biri, öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde kritik rol oynayan farklı unsurları ifade etmektedir ve bu faktörlerin birbirleriyle nasıl etkileşimde bulunduğunu anlamak, araştırmanın temel amacına ulaşmada oldukça önemli olmuştur. Elde edilen bulgular, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerinde öz yönetimli öğrenme becerilerinin çok önemli bir yer tuttuğunu ve bu becerilerin gelişiminde aile desteğinin önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Sonuçlar, öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmeyi hedefleyen programlar tasarlanması gerektiğini göstermektedir. Aile eğitim programlarının geliştirilmesi ve öğretmenlerin öz yönetimli öğrenme becerileri konusunda eğitilmesi, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: IBDP, IBDP Eğitiminde Ailenin Rolü, Öz yönetim, Öz yönetimli öğrenme becerileri, Uluslararası Bakalorya Programı.

ABSTRACT

THE ROLE OF THE FAMILY IN THE CONSTRUCTION OF SELF-MANAGEMENT SKILLS OF INTERNATIONAL BACCALAUREATE DIPLOMA PROGRAMME STUDENTS

Hatice Pektaş

Master Thesis

Department of Educational Sciences

Educational Administration and Supervision Master's Program with Thesis

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Gökçe Güvercin Seçkin

Maltepe University Graduate School, 2025

In the rapidly changing world of the 21st century, self-management stands as one of the most critical skills shaping individuals' academic and personal success, built not only through individual effort but also with the support of their families. The purpose of this study is to examine the role of families in the construction of self-directed learning skills among students enrolled in the International Baccalaureate Diploma Programme (IBDP). This qualitative study is framed within Malcolm Knowles' Theory of Adult Education (Andragogy) and designed based on the phenomenological approach. The study employed a snowball sampling method to reach a rare and hard-to-access population. The participants of the study included parents (11 in total) of 13 students who have either completed or are currently enrolled in the IBDP in various provinces within the country. The data obtained from the interviews were analyzed using thematic analysis techniques. The analysis revealed five themes: "Parental Communication Strategies and Their Contribution to the Learning Process," "Personal Characteristics and Learning Approaches in the Process of Self Directed Learning," "The Reflection of Cognitive and Emotional Changes in Adolescence on Self Directed Learning," "The Academic and Emotional Support Roles of Parents," and "The Reflection of the IBDP on Self Directed Learning". Each of these themes represents distinct factors that play a critical role in the development of self-directed learning skills, and understanding the interactions among these factors is essential for achieving the study's primary objectives. Each theme

highlights the role of different factors in children's development and demonstrates the balance among these factors. The theme *Parental Communication Strategies and Their Contribution to the Learning Process* explicitly reveals the impact of parent-child relationships on development. Themes such as *The Academic and Emotional Support Roles of Parents* and *The Reflection of the IBDP on Self Directed Learning* emphasize the significant role of external factors in children's development, while themes like *Personal Characteristics and Learning Approaches in the Process of Self Directed Learning*, and *The Reflection of Cognitive and Emotional Changes in Adolescence on Self Directed Learning* underscore the importance of internal factors. Each of these themes represents distinct elements that play a critical role in the development of self-directed learning skills. Understanding how these factors interact with one another is essential for achieving the primary objective of the study. The findings indicate that self-directed learning skills hold a significant place in students' academic and personal development, and family support plays a critical role in fostering these skills. The results highlight the necessity of designing programs aimed at improving self-directed learning skills. Furthermore, the study emphasizes the importance of developing family education programs and training teachers on self-directed learning skills to enhance students' academic and personal growth.

Keywords: IBDP, International Baccalaureate Programme, Self-Management, Self-Directed Learning Skills, , The Role of Family in IBDP Education.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR.....	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	4
1.3. Önem.....	5
1.4. Tanımlar.....	6
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	9
2.1. Uluslararası Bakalorya Diploma Programı'nın Eğitim Felsefesi.....	9
2.2. Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri.....	14
2.3. IBDP'de Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri ve Ailelerin Rolü	21

3. YÖNTEM.....	26
3.1. Araştırma Modeli.....	26
3.2. Çalışma Grubu	27
3.3. Görüşme Araçları.....	28
3.4. Görüşmelerin Yapılması.....	29
3.5. Görüşmelerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	31
3.6. Güvenirlik Artırıcı Yöntemler	33
3.7. Araştırmacının Rolü.....	36
4. BULGULAR.....	38
4.1. Temalar ve Alt Temalar.....	38
4.2. Görüşmelerden Elde Edilen Temalar ve Bulgular.....	46
4.2.1. Ebeveynlerin iletişim stratejileri ve öğrenme sürecine katkıları	46
4.2.2. Öz yönetimli öğrenme sürecinde kişisel özellikler ve öğrenme yaklaşımları	58
4.2.3. Ergenlikte bilişsel ve duygusal değişimlerin öz yönetimli öğrenmeye yansımaları	67
4.2.4. Ebeveynlerin akademik ve duygusal destek rolleri	79
4.2.5. IBDP'nin öz yönetimli öğrenmeye yansımaları	89
5. TARTIŞMA	104
5.1. Tartışma	104
5.1.1. Ebeveynlerin iletişim stratejileri ve öğrenme sürecine katkıları	104

5.1.2. Öz yönetimli öğrenme sürecinde kişisel özellikler ve öğrenme yaklaşımları	106
5.1.3. Ergenlikte bilişsel ve duygusal değişimlerin öz yönetimli öğrenmeye yansımaları	108
5.1.4. Ebeveynlerin akademik ve duygusal destek rolleri	110
5.1.5. IBDP'nin öz yönetimli öğrenmeye yansımaları	112
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	116
7. KAYNAKÇA.....	122
EKLER.....	132
EK-1: Görüşme Formu	132
EK-2: Maltepe Üniversitesi Etik Kurul Kararı	135
EK-3: Bilgilendirilmiş Onam Formu	136
ÖZ GEÇMİŞ	137

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. IB Öğrenen Profili Özellikleri	10
Tablo 2. Öz Yönetimli Öğrenme, Öz Yönetim, Öz Düzenleme, Öz Yeterlilik Karşılaştırması	18
Tablo 3. Çalışma Grubuna İlişkin Bilgiler	28
Tablo 4. Tema ve Alt Tema Tablosu	39

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırmanın Görüşmeci Haritası.....	30
---	----

KISALTMALAR

ATL	: Approaches to Learning (Öğrenme Yaklaşımları)
ATT	: Approaches to Teaching (Öğretme Yaklaşımları)
CAS	: Creativity, Activity, Service (Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet)
DP	: Diploma Programme (Diploma Programı)
EE	: Extended Essay (Bitirme Tezi)
IB	: International Baccalaureate (Uluslararası Bakalorya)
IBO	: International Baccalaureate Organization (Uluslararası Bakalorya Organizasyonu)
IBDP	:International Baccalaureate Diploma Programme (Uluslararası Bakalorya Diploma Programı)
MYP	: Middle Years Programme (Orta Yıllar Programı)
PYP	: Primary Years Programme (İlk Yıllar Programı)
YKS	: Yükseköğretim Kurumları Sınavı
TOK	: Theory of Knowledge (Bilgi Kuramı)

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Eğitim, bireyin hayatına yön veren, geleceğini inşa eden ve bireyi başarıya ulaştırmanın yanı sıra sayısız fırsatın kapısını aralayan en önemli unsurlardan biridir. Tarih boyunca eğitime olan ihtiyaç artarak ve nitelik değiştirerek devam etmiştir. Günümüzde bilim alanında ve teknolojide meydana gelen hızlı gelişmelerle eğitime duyulan ihtiyaç daha da artmaktadır (Ajay, 2016).

Şüphesiz ki eğitimde ve öğrenmede ailenin rolü tartışılmaz. Bir çocuğun eğitimi öncelikle ailede başlar ve eğitim aldığı kurumlarla bu süreç devam eder. Aile çocuğun öğrenmesinde gerekli ilgiyi ve öğrenme isteğini sağlamalı, çocuğun olumlu davranışlar geliştirmesine yardımcı olmalı ve bu olumlu davranışları pekiştirmelidir. Özellikle ilk ve orta öğretim döneminde çocuklar okuldan artan zamanlarının çoğunluğunu aileleri ile geçirmektedir. Ailenin ilgisi, sevgisi ve desteği çocuklar için büyük bir ihtiyaçtır. Araştırmalar, aile desteğinin öğrencinin başarı ve motivasyon üzerinde güçlü bir etkisi olduğunu göstermektedir (Epstein, 2001). Çocuklarının eğitimini kendileriyle birlikte işini hakkıyla yapan eğitim kurumlarına emanet etmek isteyen aileler bu kurumların eğitim programlarını, ilkelerini ve vizyonlarını araştırarak seçici davranmaktadır. Elbette ki bunda ailenin sosyoekonomik durumu da etkilidir.

Okullar, farklı özelliklere sahip bireylerin bir arada çalıştığı sosyal kurumlardır. Bu bireylerin ortak bir amaç doğrultusunda en verimli şekilde iş birliği yapabilmeleri, çağdaş eğitim anlayışının benimsenmesiyle mümkündür (Aslanargun, 2007). 21. yüzyıl bilgi toplumunda bağımsız ve yaratıcı düşünebilen, öz yönetim, öz düzenleme ve öz yeterlilik becerileri gelişmiş, kendine güvenen, sorunları çözebilen, girişimci, yeri geldiğinde risk alabilen, bilgi üreten, bilgiye nasıl ulaşacağını bilen, kendi kararlarını verebilen ve değişime ayak uydurabilen bireyler yetiştirilmelidir. Bunun için de uluslararası düzeyde etkili eğitim sistemlerine ve bu sistemler içinde verilecek eğitimin niteliğini ve yol haritasını belirleyecek olan eğitim programlarına gereksinim duyulmaktadır (Çalık ve Sezgin, 2005). Bu doğrultuda bireyin ihtiyaç duyduğu eğitimin sağlanacağı alternatif

programlar sunan okullar ön plandadır. Bu alternatif okullardan birisi olan uluslararası okullar 21. yüzyıl dünyasında bireylerin eğitiminde ihtiyaç duyulan bütün bu kazanımları sağlayabilmesi yönüyle önem kazanmıştır.

Uluslararası okulların bağlı olduğu; Uluslararası Bakalorya Organizasyonu (International Baccalaureate Organization - IBO) kâr amacı gütmeyen bir eğitim vakfı olarak 1968 yılında İsviçre'nin Cenevre kentinde kurulmuştur ve o zamandan beri tüm dünyada kabul edilen en yetkin, en akılcı, en işlevsel eğitim programıdır. Lise ya da üniversite eğitimine kendi ülkesi dışında farklı bir ülkede devam eden, sıklıkla ülke değiştiren ve adaptasyon problemi yaşayan öğrencilerin okudukları öğretim programının ortak ve evrensel bir çerçeve dahilinde yürütülmesi amacıyla kurulmuştur. Bu doğrultuda ilk Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (International Baccalaureate Diploma Programme - IBDP) oluşturulmuştur (IBO, t.y.).

Uluslararası Bakalorya (International Baccalaureate – IB) Programının hedefleri misyonlarında şu şekilde ifade edilir:

Uluslararası Bakalorya, kültürler arası anlayış ve saygı ile daha iyi ve daha barışçıl bir dünya oluşturulmasına yardımcı olacak araştıran-sorgulayan, bilgili ve duyarlı genç insanlar yetiştirmeyi amaçlar. Bu amaca yönelik olarak kuruluş, yeni ufuklar açıcı uluslararası eğitim programları ve titiz değerlendirme yöntemleri geliştirmek amacıyla okullar, devletler ve uluslararası kuruluşlarla çalışmaktadır. Bu programlar, dünya genelinde öğrencileri, diğer insanların da farklılıklarıyla haklı olabileceğini anlayan, etkin, şefkatli ve yaşam boyu öğrenmeye inanan bireyler olmaya teşvik eder. (IBO, t.y.)

IB Programının temelini oluşturan öğrenme yaklaşımları (Approaches to Learning - ATL) arasında yer alan öz yönetimli öğrenme becerisi, öğrencilere mutlaka kazandırılması hedeflenen beceriler arasındadır. Öz yönetimli öğrenme becerisi; hem zaman ve görev yönetimi gibi örgütleme becerilerini, hem de ruhsal durum ve motivasyon yönetimi gibi duygusal becerileri içerir (IBO, t.y.). Bu becerilerinin, okul yaşamı boyunca öğrencilere rehberlik edeceği ve yaşam boyu öğrenmeyi de sağlayacağı düşünülmektedir (Zimmerman, 2002). 21. yüzyıl eğitiminin temel hedeflerinin en başında öğrencilere

kendi öğrenimlerini düzenleme ve kendi süreçlerini yönetme becerilerini kazandırma amacı gelmektedir.

Öz yönetim bireyin kendi amaçlarını belirleme ve kendi çalışma prensipleri doğrultusunda bilişsel olarak kendini motive etme işidir (Çiltaş, 2011). Bu beceriye sahip bir birey, yaşadığı tüm öğrenme süreçlerinde öğrenmelerinin merkezinde yer alır ve bu süreci düzenleme ve yönetme yeterliliğine sahiptir. Öz yönetimli öğrenme hayatın her aşamasında öğrenme süreci için temel etkidir ve öğrenen, bireysel düşünme sürecini kontrol edip denetleme yapabilir (Dabbagh ve Kitsantas, 2012).

Öz yönetimli öğrenme, öğrenmek için girişimde bulunma, başkalarından yardım alarak ya da almadan kendi öğrenme ihtiyaçlarını anlama, öğrenme hedeflerini oluşturma, öğrenme için gerekli kaynakları belirleme, doğru öğrenme stratejisi seçip uygulama ve öğrenme sonuçlarını değerlendirme süreci olarak tanımlanır (Knowles, 1975). Öz yönetim öğrencilere neyi, neden, nasıl ve nerede öğreneceklerini seçme özgürlüğü ve özerkliği verir (Francis, 2017).

Literatürde birçok araştırmacı, öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde bilişsel ve davranışsal öğeler kadar motivasyonel öğelerin de çok önemli olduğuna dikkat çekmişlerdir (Üredi ve Üredi, 2005). Araştırmacıların yıllardır üzerinde çalıştıkları, kuramlar geliştirdikleri ve aynı noktada birleştikleri öğrenenlerin yaşamları için öz yönetimli öğrenme becerilerine sahip olmaları gerekliliği, IB Programının öğrencilere kazandırmayı hedeflediği yaşam boyu öğrenme becerileriyle birebir örtüşmektedir.

Aile, çocukların öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmelerinde önemli bir role sahiptir, çünkü çocuklar erken yaşlardan itibaren bu becerileri genellikle aile ortamında öğrenirler (Bronfenbrenner, 1979). Yapılan araştırmalar, açık ve destekleyici bir aile içi iletişiminin, çocukların problem çözme ve stresle başa çıkma gibi öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirdiğini göstermektedir (Bornstein, 2002). Yüksek düzeyde ebeveyn desteği alan çocuklar, stresle başa çıkmada ve hedef belirlemede daha başarılıdır (Eccles ve Harold, 1993). Ebeveynlerin model davranışları, disiplin yöntemleri ve çocuklarına sağladıkları destekleyici çevre, bu becerilerin gelişimini doğrudan etkiler.

IB misyon beyanında da belirtildiği gibi IB eğitimi, öğrencilerin kendi bakış açıları, kültürleri, kimlikleri, öz yeterlilikleri ve ardından diğerlerinininkiler üzerinde dönüşümlü düşünme yapmalarına yardımcı olarak uluslararası bilinç oluşturur. Bu bilinçlenme ve dönüşüm sürecinde öğrenci, öz yönetimli öğrenme becerilerini kazanır. IBDP gibi yoğun ve disiplinli bir programda, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri önemli bir başarı faktörüdür. Ailelerin bu süreçteki katkısı, destekleyici ya da engelleyici olabilmektedir. Çocuğun eğitimi ve yetiştirilmesinde anahtar rol oynayan, olumlu davranış geliştirmesinde önemli bir unsur olan aile bu dönüşüm sürecine nasıl katkı sağlamaktadır? Yapılan literatür taramalarında bu konuya ilişkin herhangi bir araştırmanın yapılmadığı görülmüş olup bu eksikliğin giderilmesinin hem IB okulları hem de IB öğrencileri ve velileri için yararlı olacağı düşünülmüştür. Buradan yola çıkarak araştırmada, *“Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencilerinin öz yönetim becerilerinin inşasında ailelerinin rolü nedir?”* sorusuna cevap aranacaktır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (IBDP) öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin inşasında, ailelerinin rolünü veli görüşlerine göre ortaya koymaktadır. Bu amaç doğrultusunda *“Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencilerinin öz yönetim becerilerinin inşasında ailenin rolü nedir?”* sorusu odağında aşağıdaki alt sorulara cevap aranmıştır:

1. IBDP velilerinin, çocuklarıyla kurdukları iletişimde öz yönetimli öğrenme becerilerini desteklemek için kullandıkları stratejiler hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. IBDP velilerinin, çocuklarının öz yönetimli öğrenme sürecinde önemli gördükleri kişisel özellikleri ve öğrenme yaklaşımları hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. IBDP velilerinin, ergenlik dönemindeki bilişsel ve duygusal değişimlerin çocuklarının öz yönetimli öğrenme sürecine yansımaları hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. IBDP velilerinin, çocuklarının akademik ve duygusal açıdan desteklenmesine yönelik görüşleri nelerdir?

5. IBDP velilerinin, IB programının çocuklarının öz yönetimli öğrenme becerilerine olan yansıması hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.3. Önem

Türkiye'de IB programları üzerine çeşitli akademik çalışmalar yapılmıştır. Mevcut çalışmalar genellikle programın uygulanması, öğretmen ve öğrenci deneyimleri, akademik başarıya etkisi, IB öğretim programının incelenmesi ve ulusal öğretim programları ile karşılaştırılması gibi konulara yoğunlaşmaktadır. Bu çalışmalar, velilerin deneyim ve algılarına odaklanan araştırmalar ile sınırlıdır. Daha önce IBDP velilerinin, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerindeki rolü ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu programlar, aile destek programları ile ailelerin çocuklarının eğitim süreçlerine katılımını artırmak ve onların ihtiyaçlarına daha iyi yanıt vermek açısından büyük öneme sahiptir (Epstein, 2001).

Bu araştırma, IBDP'ye katılan öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini edinmelerinde, aile faktörünü ilk kez detaylı bir şekilde ele almaktadır. Türkiye bağlamında öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimi ve aile desteği arasındaki ilişkiye dair literatüre katkı sağlayacak, eğitim politikacılarına ve okul yöneticilerine, aile destek programları geliştirme konusunda yol gösterici olacaktır. IBDP öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin inşasında ailelerinin rolünün incelenmesi ve bilimsel veriler ışığında ortaya konması IB eğitimi literatürüne katkı sağlayacaktır.

Öğrencilerin akademik başarılarını artırmaya yönelik olarak eğitim yöneticileri, aile-okul iş birliği modelleri geliştirme yönünde çalışmalar yürütmektedir (Epstein, 2001). Bu bağlamda, bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular, eğitim politikalarında aile desteğini teşvik eden yeni stratejilerin oluşturulmasına yardımcı olacaktır. IBDP gibi akademik olarak yoğun programlarda, öğrencilerin zaman yönetimi, öz disiplin ve akademik motivasyonlarının desteklenmesi gerektiği düşünüldüğünde, ailelerin üstlenebileceği rollerin bilimsel olarak belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Velilerin çocuklarına sağladığı akademik rehberlik, onların etkili zaman yönetimi, öğrenme stratejileri geliştirme ve problem çözme becerilerini güçlendirmelerine katkıda bulunabilir (Grolnick ve Slowiaczek, 1994). Bu çalışmanın sonuçları, öğrencilerin öz

yönetimli öğrenme becerilerini ve akademik gelişimlerini destekleyen aile mekanizmalarının nasıl yapılandırılması gerektiğine dair eğitim yöneticileri, denetleyicileri, öğretmenler ve ebeveynlere rehberlik edecek önemli veriler sunmaktadır.

1.4. Tanımlar

Uluslararası Bakalorya (International Baccalaureate - IB) : Daha iyi ve daha barışçıl bir dünya yaratmak amacıyla gençleri gerekli beceriler, değerler ve bilgiyle güçlendirme ortak vizyon ve misyonunu paylaşan bir uluslararası okul, eğitimci ve öğrenci topluluğudur. Uluslararası Bakalorya Organizasyonu; ilk kez, İsviçre'nin Cenevre kentinde, 1968 yılında, ticari olmayan bir kurum olarak kurulmuştur. O günden bu yana tüm dünyada kabul edilen en yetkin, en akılcı, en işlevsel eğitim programıdır. Kuruluş amacı; lise ya da üniversite eğitimini kendi ülkesi dışında başka bir ülkede sürdüren öğrencilerin okudukları müfredat programının ortak ve evrensel bir çerçeve dahilinde yürütülmesidir. Şu anda dört eğitim programı sunulmaktadır: 16-19 yaş arası öğrenciler için Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (IBDP) ve Uluslararası Bakalorya Kariyer Programı (International Baccalaureate Career Programme - IBCP), 11-16 yaş arası öğrenciler için Uluslararası Bakalorya Orta Yıllar Programı (International Baccalaureate Middle Years Programme - IBMYP) ve 3-12 yaş arası çocuklar için Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı (International Baccalaureate Primary Years Programme - IBPYP). IB öğrencileri uluslararası geçerliliği olan bir diploma ile mezun olurlar (IBO, t.y.).

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (IBDP): IB tarafından sunulan ilk program olan Diploma Programı (DP) 1968'de oluşturulmuştur. 16-19 yaş aralığını kapsayan, üniversite öncesinde, öz güven, öz disiplin, öz düzenleme, öz yönetim ve üst düzey düşünme becerilerine sahip, yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş, farklı kültürleri bilen, dünya vatandaşları yetiştiren bir eğitim-öğretim programıdır (IBO, t.y.).

Öğrenen Profili: IB öğrencisini benzersiz kılan temel unsurlar IB'nin öğrenen profilleridir. Akademik başarının ötesine geçen geniş bir dizi insan yeterliliği ve sorumluluğunu tanımlar. Öğrenenlerin, okul topluluğunun bütün üyelerinin, kendilerine, başkalarına ve çevrelerindeki dünyaya saygı duymalarına yardımcı olmaya kendilerini

adadıklarını gösterir. Öğrencileri sorgulayıcı, bilgili, düşünür, iletişimci, ilkeli, açık fikirli, düşünceli, risk alıcı, dengeli ve yansıtıcı olmaya teşvik eder (IBO, t.y.).

Öz Yönetimli Öğrenme (Self-Directed Learning): Öz yönetimli öğrenme, bireyin kendi öğrenme sürecinin sorumluluğunu alarak, kendi öğrenme süreçlerini planlama, başlatma, yürütme ve değerlendirme kapasitesini ifade eder. Öz yönetimli öğrenme, öğrenenlerin ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri tanımlamalarını, öğrenme hedeflerini belirlemelerini, uygun öğrenme kaynaklarını keşfetmelerini ve kendi ilerlemelerini değerlendirmelerini kapsar (Knowles, 1975:18).

Öz Yönetim (Self-Management): Bireyin düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını bilinçli bir şekilde düzenleyerek, belirli hedefler doğrultusunda hareket etmesini sağlayan bir süreçtir. Öz yönetim, kendi kendini yönlendirme, planlama, öz disiplin, zaman yönetimi ve öz değerlendirme gibi bileşenleri içerir (Bandura, 1991).

Öz Düzenleme (Self-Regulation): Öz düzenleme, öğrencilerin akademik öğrenmelerini nasıl planladıkları, izledikleri ve değerlendirdikleri süreçleri içeren bir kavramdır. Bu süreç, öğrencilerin kendi öğrenme hedeflerini belirlemeleri, bu hedeflere ulaşmak için stratejiler geliştirmeleri ve bu stratejilerin etkinliğini sürekli olarak değerlendirmelerini kapsar. Öz düzenleme, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde aktif ve bilinçli bir rol üstlenmelerini sağlar (Schunk ve Zimmerman, 2011:1-19).

Öz Yeterlilik (Self-Efficacy): Öz yeterlilik bireyin belirli bir görevi veya durumu başarıyla yerine getirebileceğine olan inancını ifade eder. Bandura, öz yeterliliği, "bireyin sahip olduğu beceri sayısından ziyade, bu becerileri farklı koşullar altında ne ölçüde kullanabileceğine dair inancı" olarak tanımlamaktadır (Bandura, 1997:36-78).

Uluslararası Bilinç: Bireylerin farklı kültürlerle açık olmasını, küresel farkındalık geliştirmesini ve dünya çapında ortak değerler doğrultusunda hareket etmesini ifade eden çok yönlü bir kavramdır. Bu bilinç, bireylerin kültürler arası anlayış ve saygıyı teşvik etmelerini, başkalarıyla bağlantı kurarak küresel sorunlara duyarlılık göstermelerini ve bu sorunların çözümünde aktif rol almalarını içerir (IBO, t.y.).

Bitirme Tezi (Extended Essay): Uluslararası Bakalorya Diploma Programı kapsamında, öğrencilerin belirledikleri bir konu üzerinde bağımsız bir akademik araştırma yürüttükleri

ve sonuçlarını en fazla 4.000 kelimelik bir makale ile sundukları bir çalışmadır (IBO, t.y.).

Bilgi Kuramı (TOK): Uluslararası Bakalorya Diploma Programının temel bileşenlerinden biri olan ve öğrencilerin bilginin doğasını, sınırlarını ve kaynaklarını eleştirel bir şekilde incelemelerini amaçlayan bir derstir (IBO, t.y.).

Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet (CAS): Uluslararası Bakalorya Diploma Programının temel bileşenlerinden biri olan ve öğrencilerin akademik çalışmalarını tamamlayıcı nitelikte yaratıcı, fiziksel ve toplumsal sorumluluk projelerine katılımını teşvik eden bir programdır. CAS, öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunmayı, topluma fayda sağlamayı ve sorumluluk bilinci kazandırmayı amaçlar (IBO, t.y.).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; Uluslararası Bakalorya Diploma Programının eğitime bakış açısına, öz yönetimli öğrenme becerilerini merkeze alan kuramsal çalışmalara, IBDP’de öz yönetimli öğrenme becerileri ve eğitimde ailenin rolü üzerine yapılan literatür çalışmalarına yer verilmiştir.

2.1. Uluslararası Bakalorya Diploma Programı'nın Eğitim Felsefesi

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (International Baccalaureate Diploma Programme - IBDP), bireyi yalnızca akademik bilgi edinmekle sınırlamayan, aynı zamanda entelektüel, kişisel, duygusal ve sosyal gelişimini destekleyen bir anlayışı benimser. IBDP eğitimi, 16-19 yaş arasındaki öğrenciler için tasarlanmış, yüksek akademik standartlara sahip bir eğitim programıdır. Program, eğitimin amacını bireylerin sadece üniversiteye değil, hayata da hazırlanmaları olarak tanımlar (IBO, t.y.).

IBDP modeli ve etkileşim alanları, öğrencilerin eleştirel düşünme, araştırma, öz yönetim ve sosyal sorumluluk gibi temel becerilerini geliştiren, disiplinler arası bağlantıları teşvik eden yenilikçi bir eğitim felsefesine dayanır. Öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerini desteklemek amacıyla tasarlanmış, merkezinde IB felsefesi ve öğrenen profili bulunan bir yapıdır. IB felsefesi, "dünyayı daha iyi ve daha barışçıl bir yer haline getirmek" amacıyla kültürlerarası anlayış ve saygıyı teşvik eder. Öğrenen profili, öğrencilerin ilgi, merak, sorumluluk ve yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmeyi hedefler (IBO, t.y.).

IBDP öğrenen profili, öğrencilerin bireysel ve toplumsal sorumluluklarını anlamalarına, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine ve etik değerleri benimsemelerine olanak tanır. Araştırmalar, IBDP öğrenen profilinin öğrencilerin hem akademik başarılarını hem de sosyal sorumluluklarını geliştirmede önemli bir role sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu profil, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini kazanmasına katkıda bulunurken, aynı zamanda onların toplumda aktif birer vatandaş olmalarını sağlamaktadır (Wright, 2015). Öğrenen profili, Tablo 1’de yer alan 10 temel özelliği içerir.

Tablo 1. IB Öğrenen Profili Özellikleri (IBO, t.y.)

Özellik	Tanım
Araştıran-Sorgulayan	Meraklıdır, öğrenmeyi sever, araştırma yapar ve derinlemesine sorular sorar.
Bilgili	Farklı disiplinlerden bilgi edinir ve bunları anlamlı bağlamlarda kullanır.
Düşünen	Karmaşık problemleri analiz eder, eleştirel düşünerek çözümler üretir.
İletişim Kuran	Fikirlerini etkili bir şekilde ifade eder ve farklı bakış açılarını dinler.
İlkeli	Adil, dürüst ve sorumluluk sahibidir; etik değerlere bağlıdır.
Açık Görüşlü	Farklı kültürlere, değerlere ve bakış açlarına saygı duyar.
Duyarlı	Başkalarının duygularını anlar, toplumsal sorumluluk bilinci taşır.
Risk Alan	Yeni deneyimlere açıktır, belirsizliklere karşı cesaretle hareket eder.
Dengeli	Akademik, sosyal ve duygusal yaşam arasında denge kurar.
Dönüşümlü Düşünen	Kendi öğrenme süreçlerini değerlendirir ve sürekli gelişmeye çalışır.

IBDP, öğrencinin sadece akademik değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal yönlerinin de gelişmesini hedefler. Programın temelinde yer alan Bilgi Kuramı (Theory of Knowledge - TOK), Bitirme Tezi (Extended Essay - EE) ve Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet (Creativity, Activity, Service - CAS) bileşenleri, öğrencilerin eleştirel düşünme, bağımsız öğrenme ve toplumsal sorumluluk becerilerini geliştirmeyi amaçlar (Van Oord, 2007). Program, öğrencilerin farklı kültürleri tanımasını ve saygı duymasını teşvik eder. Uluslararası Zihniyet (International Mindedness) kavramı, eğitimin temel taşıdır ve öğrencilerin birer global vatandaş olarak sorumluluk üstlenmelerini hedefler (IBO, t.y.). Bu yaklaşım, dil öğrenimini ve kültürlerarası anlayışı da önceliklendirir.

IBDP, öğrenmenin okulda sona ermediği, yaşam boyu süren bir süreç olduğu fikrini benimser. Program, öğrencilerin öğrenme sevgisi geliştirmelerine ve değişen dünyada esnek bireyler olmalarına yardımcı olmayı amaçlar (Tarc, 2009). Dengeli bireyler yetiştirme IBDP'nin önemli bir unsuru olarak öne çıkar. Program, öğrencilerin akademik

hedeflere ulaşırken fiziksel, sosyal ve duygusal sağlıklarını da korumalarını önemser. CAS gibi etkinlikler, öğrencilerin akademik başarı ile kişisel gelişim arasında denge kurmasına olanak tanır (Bunnell, 2008).

IBDP öğrencilerin geniş bir akademik yelpazede bilgi ve beceriler geliştirmesini sağlamak için altı farklı ders grubu sunar. Bu gruplar, öğrencilerin hem derinlemesine bilgi sahibi olmalarını hem de farklı disiplinler arasında bağlantılar kurmalarını amaçlar (IBO, t.y.). Öğrenciler altı farklı gruptan dersler alır: Dil ve Edebiyat (Studies in Language and Literature), Dil Edinimi (Language Acquisition), Birey ve Toplum (Individuals and Societies), Deneyisel Bilimler (Sciences), Matematik (Mathematics) ve Sanat (The Arts). Her ders grubu, öğrencilerin geniş bir bilgi yelpazesi ve eleştirel düşünme becerileri geliştirmesine olanak sağlar (Peterson, 2003).

Bilgi Kuramı (Theory of Knowledge - TOK) öğrencilere bilgi kavramlarını ve farklı bilgi türlerini sorgulama fırsatı sunar. Bu ders, öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir (Van Oord, 2007). Öğrencilerin bilgiye eleştirel bir şekilde yaklaşmalarını ve farklı perspektiflerden analiz etmelerini teşvik eder. TOK dersi, öğrencilerin "Bilgi nedir?" gibi temel soruları sorgulamasına olanak tanır (Peterson, 2003).

Bitirme Tezi (Extended Essay - EE) öğrencilerin bağımsız düşüncelerine ve kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine olanak tanır. Öğrenciler, ilgi duydukları bir konuda derinlemesine araştırma yaparak öğrenme süreçlerini yönetirler (Peterson, 2003). 4.000 kelimelik bu araştırma yazısı, öğrencilerin bağımsız araştırma yapma ve akademik yazım becerilerini geliştirme fırsatı sunar.

Yaratıcılık, Etkinlik ve Hizmet (Creativity, Activity, Service - CAS) öğrencilerin yaratıcı, fiziksel ve toplumsal projelerde yer alarak bireysel ve toplumsal sorumluluklarını artırmasını amaçlar. CAS bileşeni, öğrencilerin toplumsal projelere katılarak etik sorumluluk bilinci geliştirmesine katkı sağlar (Doherty, 2009).

IBDP, öğrencilerin hem iç değerlendirme (öğretmen değerlendirmesi) hem de dış değerlendirme (IBO'nun atadığı bağımsız değerlendiriciler) yoluyla ölçüldüğü kapsamlı bir sistem uygular. Bu sistem, akademik dürüstlüğü ve global standartları destekler

(Bunnell, 2008). Program, kültürlerarası anlayışı teşvik eder ve öğrencilerin farklı kültürleri anlamasını ve saygı göstermesini hedefler. Bu nedenle, IBDP'nin felsefesi, “dünyayı daha iyi ve daha barışçıl bir yer haline getirme” misyonuyla uyumludur (IBO, t.y.).

IBDP mezunları, dünya çapındaki birçok üniversiteye doğrudan kabul edilme avantajına sahiptir (Tarc, 2009). Öğrenciler araştırma, analiz, problem çözme gibi beceriler edinir ve farklı kültürleri öğrenirken, global bir vatandaş olma bilincini geliştirir (Doherty, 2009). IBDP'nin en önemli avantajlarından biri, öğrencilere yaşam boyu kullanabilecekleri öz yönetimli öğrenme becerisini kazandırmasıdır. Sıkı bir akademik programla başa çıkmak, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini güçlendirir ve kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerini teşvik eder. Programın yapılandırılmış ancak esnek yapısı, öğrencilerin bağımsız öğrenme, öz disiplin, zaman yönetimi, öz düzenleme ve öz değerlendirme becerilerini geliştirmelerine olanak sağlar (IBO, t.y.). Bu özellik, hem üniversite yaşamında hem de profesyonel kariyerlerinde öğrencilere büyük bir avantaj sağlar.

IB Diploma Programı, öğrenme ve öğretme süreçlerini desteklemek için Öğrenme Yaklaşımları (Approaches to Learning - ATL) ve Öğretme Yaklaşımları (Approaches to Teaching - ATT) çerçevelerini kullanır. Bu çerçeveler, öğrencilerin bilgi edinme, anlam oluşturma ve becerilerini geliştirme süreçlerini desteklerken, öğretmenlere de rehberlik sağlar. Öğrencilerin eğitiminde esas etkiye sahip olanın ne öğrendikleri değil nasıl öğrendikleri olduğuna dair inancı destekleyen planlı stratejiler, beceriler ve tutumlar bütünüdür. ATL ve ATT, programın temel felsefesini ve pedagojik anlayışını şekillendiren önemli unsurlardır (IBO, t.y.).

ATL öğrencilerin bilgiye erişim, problem çözme ve öğrenme süreçlerini yönetme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan beş temel beceri alanına odaklanır.

1. Düşünme Becerileri (Thinking Skills): Eleştirel düşünme, yaratıcı problem çözme ve analiz yapma becerilerini içerir.
2. Sosyal Beceriler (Social Skills): İş birliği yapma, etkili iletişim kurma ve empati geliştirme becerilerini içerir.

3. İletişim Becerileri (Communication Skills): Fikirlerini etkili bir şekilde ifade etme ve başkalarını anlama becerilerini içerir.
4. Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri (Self-Directed Learning Skills): Zaman yönetimi, öz disiplin ve öz motivasyon becerilerini kapsar.
5. Araştırma Becerileri (Research Skills): Öğrencilerin bilgi toplama, değerlendirme ve sentez yapma becerilerini kapsar.

ATT öğrencilerin farklı öğrenme ihtiyaçlarını karşılamayı ve derinlemesine öğrenmeyi teşvik eden altı temel prensibe dayanır.

1. Öğrenci Merkezli Öğretim (Student-Centered Teaching): Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını, ilgi alanlarını ve öğrenme stillerini merkeze alır.
2. Sorgulamaya Dayalı Öğretim (Inquiry-based Teaching): Öğrencilerin aktif olarak sorular sormasını ve araştırmalar yapmasını teşvik eder.
3. Kavramsal Odaklı Öğretim (Conceptual Understanding): Öğrencilerin bilgi yerine geniş kavramlara odaklanarak anlayışlarını derinleştirmeleridir.
4. Bağlamsal Öğretim (Contextual Teaching): Öğrenmeyi gerçek dünya problemlerine dayandırarak anlamlı hale getirmeyi amaçlar.
5. İşbirlikçi Öğretim (Collaborative Teaching): Öğrenciler arasında ve öğretmen-öğrenci arasında iş birliğini teşvik eder.
6. Sürekli Gelişime Açık ve Yansıtıcı Öğretim (Formative and Reflective Teaching): Düzenli geri bildirim ve öz değerlendirme süreçlerini içerir.

ATL ve ATT, birbirini destekleyerek bütüncül bir öğrenme deneyimi sağlar. Öğrenciler ATL çerçevesinde araştırma yaparken ve iletişim becerilerini geliştirirken kendi öğrenme süreçlerini yönetir. Öğretmenler de ATT çerçevesinde öğrencilerin bu süreçlerde rehberlik ve destek almasını sağlar. Bu yaklaşımlar, öğrencilerin bireysel potansiyellerini gerçekleştirmelerine ve eleştirel düşünme, problem çözme gibi üst düzey beceriler geliştirmelerine olanak tanır. Öğrencilerin akademik başarılarının ötesinde yaşam boyu kullanabilecekleri öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. IB Diploma Programı'nın merkezinde yer alan öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri kazanma hedefi, yetişkin eğitimi alanında önde gelen kuramcılardan Malcolm Knowles'ın

geliştirdiği “Androgoji Kuramı” perspektifinden incelendiğinde daha derinlemesine ve etkili bir şekilde analiz edilebilir.

2.2. Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri

Öz yönetimli öğrenme becerileri, 21. yüzyıl becerileri bağlamında öğrenme ve öğretme süreçlerinde giderek daha fazla önem kazanmıştır. Öz yönetimli öğrenme becerileri, bireylerin öğrenme süreçlerini proaktif bir şekilde kontrol etmelerini ve bağımsız bir şekilde öğrenmelerini sağlayan çok önemli becerilerdir. Bu beceriler, eğitim ortamlarında öğrencilerin akademik başarılarını artırmanın yanı sıra yaşam boyu öğrenme süreçlerine katkı sağlar. Uluslararası Bakalorya Diploma Programı gibi eğitim modellerinde öz yönetimli öğrenme becerileri, öğrencilerin bağımsız ve yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları için temel bir gereklilik olarak kabul edilir.

Öz yönetimli öğrenme (self-directed learning), bireyin kendi öğrenme sürecini bağımsız olarak planlaması, yürütmesi ve değerlendirmesi sürecidir (Knowles, 1975). Malcolm Knowles’un (1975) “Androgoji Kuramı”, yetişkin öğreniminde öz yönetimli öğrenme becerilerinin önemini vurgular. Knowles yetişkinlerin öğrenme süreçlerini kendi ihtiyaçlarına göre düzenleme kapasitesine sahip olduğunu savunur. Öz yönetimli öğrenme becerilerinin yetişkin öğrenimindeki merkezi rolünü açıklar.

Knowles’un kuramı IBDP öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmek için güçlü bir kuramsal temel sağlar. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenici olmalarını destekleyen bir eğitim yaklaşımı olan IB Diploma Programı, öğrencilere kendi öğrenme süreçlerini yönetme sorumluluğunu verir. Bu bağlamda, Malcolm Knowles’un *Androgoji Kuramı*, IBDP öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerini anlamada ve geliştirmede önemli bir teorik çerçeve sunar (Knowles, 1980). Bu sebeple, bu araştırma Malcolm Knowles’un “*Androgoji Kuramı*” perspektifinden hareketle tasarlanmış ve yürütülmüştür.

Knowles, yetişkin öğrenmesini açıklayan *Androgoji Kuramı* ile bireylerin öğrenme süreçlerindeki bağımsızlıklarını ve öz yönetim kapasitelerini vurgulamıştır. Androgoji, yetişkin öğrenme kuramını açıklayan bir disiplindir. Yunanca "aner" (yetişkin) ve "agogos" (rehberlik etmek) kelimelerinden türemiştir. Terim, ilk kez 19. yüzyılda Almanya’da Alexander Kapp tarafından kullanılmıştır, ancak bugünkü anlamıyla,

Malcolm Knowles tarafından geliştirilmiştir (Knowles, 1980). Knowles, yetişkinlerin öğrenmesine yönelik altı temel ilke belirlemiştir (Knowles, Holton, ve Swanson, 2015).

1. Öz Yönetimli Öğrenme (Self-Directed Learning): Yetişkinler, öğrenme süreçlerinde daha bağımsızdır. Kendi öğrenme hedeflerini belirler, süreçleri yönetir ve gerektiğinde düzeltirler.
2. Deneyimlerin Öğrenmeye Katkısı: Yetişkinler, geçmiş deneyimlerini öğrenme sürecine entegre eder. Bu deneyimler, öğrenmeyi kolaylaştırır ve anlamlı hale getirir.
3. Öğrenmeye Hazır Olma: Yetişkinler, genellikle belirli bir ihtiyacı karşılamak veya bir problemi çözmek için öğrenmeye daha hazır hale gelirler. Bu, genellikle yaşam veya iş durumlarında meydana gelen değişikliklerle tetiklenir.
4. Problem Merkezli Yaklaşım: Yetişkinler, teoriden çok pratik bilgiye odaklanırlar. Öğrenmelerinde, gerçek hayat problemlerini çözmeye yönelik içerikler daha etkili olur.
5. İçsel Motivasyon: Yetişkinler, genellikle içsel motivasyon kaynaklarıyla öğrenirler. Kendini geliştirme, başarı hissi ve toplumsal katkı sağlama gibi içsel güdüler öne çıkar.
6. Bağlamsal ve Hedef Odaklı Öğrenme: Yetişkinler, öğrenme süreçlerini genellikle bir hedefe ulaşmak veya belirli bir bağlamda bilgi ve beceri kazanmak için yapılandırır. Öğrenme, doğrudan uygulanabilir olduğu sürece daha etkili ve anlamlı hale gelir.

IBDP öğrencileri, yetişkin öğrencilere benzer özellikler gösterir. Malcolm Knowles'un tanımladığı gibi, kendi öğrenme süreçlerini planlama ve yönetme sorumluluğuna sahiplerdir. Örneğin, Bitirme Tezi (EE) çalışması, öğrencilerin bağımsız bir araştırma sürecini yönetmelerini gerektirir (Knowles, 1984). Bu süreçte öğrenciler, konu seçimi, kaynak analizi ve sonuç çıkarma gibi aşamalarda öz yönetimli öğrenme becerilerini kullanır. Knowles'un kuramına göre yetişkin öğrenciler, geçmiş deneyimlerini öğrenme süreçlerine entegre eder (Knowles, Holton, ve Swanson, 2015). IBDP öğrencileri de benzer şekilde, Bilgi Kuramı (TOK) dersinde kendi kişisel deneyimlerini eleştirel analiz yoluyla öğrenme süreçlerine dahil ederler.

IBDP, öğrencilerin gerçek dünya problemleri üzerinde çalışmasını teşvik eder. Örneğin, Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet (CAS) projeleri, öğrencilerin belirli bir soruna odaklanmasını ve çözüm geliştirmesini sağlar. Bu, Knowles'un (1980) problem çözme temelli öğrenme ilkesine uygundur. Knowles, yetişkin öğrencilerin içsel

motivasyonlarının güçlü olduğunu savunur (Knowles, 1984). IBDP öğrencileri de genellikle akademik başarı, entelektüel merak ve küresel farkındalık gibi içsel motivasyon kaynaklarıyla öğrenme süreçlerini sürdürebilir. Yetişkin öğrenciler, öğrenme süreçlerini belirli hedeflere ulaşmak için yapılandırır (Knowles, 1980). IBDP öğrencilerinin öğrenme süreçleri de hedef odaklıdır. Örneğin, her dersin spesifik değerlendirme kriterlerine göre öğrenimlerini şekillendirir ve zamanlarını bu hedeflere ulaşmak için yönetirler. Görüldüğü üzere Knowles'un kuramı, IBDP'nin eğitim felsefesiyle örtüşmektedir ve öğrencilerin bağımsız öğrenme ve yaşam boyu öğrenme kapasitelerini artırmak için kritik bir rehber niteliğindedir.

Malcolm Knowles'un öz yönetimli öğrenme yaklaşımı, bireylerin öğrenme süreçlerinde bağımsız hareket etmelerini ve sorumluluk almalarını teşvik eden bir modeldir. Knowles, bu yaklaşımı üç temel boyutta ele almıştır: kişisel boyut (bireysel özellikler), süreç boyutu (öğrenme yönetimi) ve bağlamsal boyut (çevresel faktörler ve destekleyici öğrenme ortamları). Bu model, bireylerin öğrenme süreçlerinde daha etkin ve motive olmalarına yardımcı olur.

Öz yönetimli öğrenme, bireyin öğrenme sürecini bağımsız bir şekilde yürütebilmesini gerektirir. Knowles'a (1980) göre yetişkin bireyler, edindikleri deneyimler doğrultusunda öğrenme gereksinimlerini daha iyi kavrayarak, süreci kendi başlarına yönlendirme eğilimindedir. Bu noktada bireyin içsel motivasyonu, öğrenmeye karşı tutumu ve öz düzenleme becerileri büyük önem taşır. Öz yönetimli öğrenme sürecinde başarılı bireyler genellikle meraklı, hedef odaklı ve öğrenmeye istekli kişilerdir (Knowles, 1975).

Bu öğrenme yaklaşımında bireyin süreci planlaması, uygulaması ve değerlendirmesi esastır. Öncelikle öğrenme ihtiyacı belirlenir ve hangi konularda bilgi edinilmesi gerektiği analiz edilir. Ardından öğrenme hedefleri oluşturulur, uygun materyaller ve öğrenme yöntemleri seçilir. Birey, planlanan öğrenme etkinliklerini hayata geçirerek süreci yönetir. Sürecin sonunda ise kendi öğrenme sürecini gözden geçirerek eksiklikleri tespit eder ve gelişimini sürdürür. Bu aşamalar, bireyin öğrenme sürecini etkili bir şekilde yönetmesini sağlar (Knowles, 1980).

Öz yönetimli öğrenmenin başarılı olabilmesi için destekleyici bir öğrenme ortamı gereklidir. Knowles (1984), bireylerin öğrenme sürecini kendi başlarına yönetebilmeleri

için esnek ve destekleyici ortamların sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda eğitimciler, rehberlik edici bir rol üstlenmeli ve bireylerin karşılaşılabileceği engelleri aşmalarına yardımcı olmalıdır. Günümüzde dijital teknolojiler ve çevrimiçi öğrenme platformları, bireylerin öz yönetimli öğrenme süreçlerini daha erişilebilir ve verimli hale getirmektedir (Knowles, 1980).

Bu araştırma, Malcolm Knowles'un öz yönetimli öğrenme (self-directed learning) yaklaşımı çerçevesinde ele alınmaktadır. Öz yönetimli öğrenme kavramı, sıkça öz yönetim (self-management), öz düzenleme (self-regulation) ve öz yeterlilik (self-efficacy) ile karıştırılmaktadır. Ancak, bu kavramlar arasında önemli farklar vardır. Öz yönetimli öğrenme, bireyin kendi öğrenme sürecini bağımsız olarak planlaması, uygulaması ve değerlendirmesi sürecidir (Knowles, 1980). Buna karşın, öz yönetim, sadece öğrenmeyi değil, bireyin genel yaşam süreçlerini de kapsayan daha geniş bir kavramdır (Garrison, 1997).

Öz düzenleme, bireyin bilişsel ve motivasyonel süreçlerini kontrol etme becerisidir (Zimmerman, 2002). Öz düzenleme, öz yönetimli öğrenmenin bir bileşeni olsa da, öz yönetimli öğrenme yalnızca bireyin öğrenmesini düzenlemesiyle sınırlı değildir; sürecin tamamını kapsar (Knowles, 1984). Öz yeterlilik bireyin belirli bir görevi başarıyla tamamlayabileceğine olan inancıdır (Bandura, 1997). Öz yeterliliği yüksek olan bireyler, öz yönetimli öğrenmeye daha fazla katılım gösterebilir. Ancak öz yönetimli öğrenme sadece bireyin kendine güveniyle değil, aynı zamanda öğrenme sürecinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesiyle de ilgilidir (Knowles, 1980).

Tablo 2. Öz Yönetimli Öğrenme, Öz Yönetim, Öz Düzenleme, Öz Yeterlilik Karşılaştırması

Kavram	Tanım	Odak Noktaları	Öğrenme Sürecindeki Rolü
Öz Yönetimli Öğrenme	Bireyin kendi öğrenme sürecini planlama, uygulama ve değerlendirme yetisi.	Öğrenme motivasyonu, planlama, uygulama, değerlendirme	Bireyin öğrenme sürecini kendi başına yönetmesini sağlar.
Öz Yönetim	Bireyin hedeflerine ulaşmak için kendi davranışlarını, zamanını ve kaynaklarını yönetmesi.	Zaman yönetimi, kaynak kullanımı, karar verme	Bireyin genel yaşam yönetimi ve hedef belirleme süreçlerinde etkilidir.
Öz Düzenleme	Bireyin öğrenme sürecinde bilişsel, duyuşsal ve motivasyonel süreçlerini kontrol etmesi.	Bilişsel stratejiler, motivasyonel kontrol, duygusal düzenleme	Bireyin öğrenme süreçlerinde etkili stratejiler geliştirmesine yardımcı olur.
Öz Yeterlilik	Bireyin belirli bir görevi başarabileceğine olan inancı ve güveni.	Özgüven, başarı beklentisi, yetkinlik algısı	Bireyin başarıya ulaşma konusunda kendine güvenmesini destekler.

Bu kavramlar birbiriyle ilişkili olsa da, öz yönetimli öğrenme, bireyin öğrenme sürecini tüm yönleriyle kapsayan daha geniş bir modeldir. Malcolm Knowles'un öz yönetimli öğrenme modeli, bu kuramsal yaklaşımlara zemin oluşturmuştur.

İlgili literatür incelendiğinde, ulusal ve uluslararası literatürde, öz yönetimli öğrenme becerileri üzerine çeşitli çalışmalar gerçekleştirildiği görülmüştür. Ercoşkun ve Erişmiş (2024) tarafından yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin öz yönetim ve öz-kontrol becerileri ile öz-liderlik becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuçlar, öz yönetim ve öz-kontrol becerilerinin öz-liderlik becerilerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Koçdar (2014) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, çevrimiçi öğrenme ortamlarında öğrenenlerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan stratejiler ve araçlar incelenmiştir. Araştırma, çevrimiçi öğrenme ortamlarında öz yönetimli öğrenme becerilerinin son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Tekkol ve Demirel (2018) tarafından geliştirilen "Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği", üniversite öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı sunmaktadır. Karagülle ve Berkant (2022) tarafından yürütülen bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin ortalamasının altında olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, cinsiyet, öğrenim görülen bölüm ve lisansüstü eğitim yapma isteği gibi değişkenlerin bu beceriler üzerinde anlamlı farklılıklara yol açtığı belirlenmiştir.

Al-Abyadh ve Abdul Azeem (2022) tarafından yürütülen bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerileri ve algılanan öz-yeterliliklerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bulgular, öz yönetim ve öz-yeterlilik becerilerinin akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Literatürde IB Diploma Programı etkileri ve uygulamaları üzerine yapılan çok sayıda akademik çalışma bulunmaktadır. IBDP'nin öğrencilerin akademik başarıları ve üniversiteye hazırlık süreçleri üzerindeki etkisi, çeşitli araştırmaların odak noktası olmuştur. Conley ve McGaughy (2012), IBDP öğrencilerinin eleştirel düşünme, araştırma becerileri ve akademik yazma konularında üstün performans sergilediklerini belirtmiştir. Ayrıca, IBDP mezunlarının üniversiteye kabul oranlarının ve üniversitedeki başarılarının yüksek olduğu saptanmıştır.

IBDP'nin disiplinlerarası yapısı ve öğrenci merkezli pedagojik yaklaşımları, eğitimciler tarafından incelenmiştir. Doherty ve Shield (2012), programın uluslararası anlayışı teşvik eden müfredatının, öğrencilerin kültürel farkındalık ve küresel perspektif geliştirmelerine katkı sağladığını vurgulamıştır. Ayrıca, programın eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini destekleyen yapısı, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerine olumlu etki yapmaktadır.

IBDP'nin farklı sosyoekonomik gruplardaki öğrenciler üzerindeki etkisi de araştırılmıştır. Bunnell (2011), programın genellikle yüksek gelirli ailelerin tercih ettiği okullarda uygulandığını, ancak düşük gelirli öğrencilerin de programa erişiminin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Bu açıdan, IBDP'nin daha geniş kitlelere ulaştırılması için politika yapımcıların ve eğitim kurumlarının çaba göstermesi önem arz etmektedir.

IBDP'de görev yapan öğretmenlerin deneyimleri ve profesyonel gelişimleri üzerine yapılan çalışmalar, programın eğitimciler üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Tarc ve Beatty (2012), IBDP öğretmenlerinin sürekli mesleki gelişim fırsatlarına ihtiyaç duyduklarını ve programın taleplerinin öğretmenler üzerinde belirli bir baskı oluşturduğunu belirtmiştir. Bu durum, öğretmenlerin desteklenmesi ve profesyonel gelişimlerinin teşvik edilmesi gerekliliğini göstermektedir.

Türkiye'de IBDP uygulamaları üzerine yapılan araştırmaların birçoğu, programın yerel eğitim sistemiyle entegrasyonunu ve öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemektedir. Özdemir ve Eğmir (2013), Türkiye'deki IBDP okullarında öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinde de gelişim gösterdiklerini saptamıştır. Ayrıca, programın uluslararası üniversitelere kabul süreçlerinde öğrencilere avantaj sağladığı belirtilmiştir.

Pehlivan (2019), Ankara'daki bazı özel liselerde IBDP'nin uygulanmasında yaşanan sorunları öğretmen ve öğrenci görüşleri üzerinden değerlendirmiştir. Çalışmada, öğretmenlerin programın zenginleştirici yönlerini takdir ederken, yoğun müfredat ve sınav hazırlığı gibi konularda zorlandıkları belirtilmişti. Metli (2018), İstanbul'daki üç farklı okulda yapılan araştırmasında, IBDP'nin uluslararası farkındalık ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, programın üniversite hazırlığında öğrencilere önemli avantajlar sağladığı belirtilmiştir.

Bayram (2024), IBDP öğretmenlerinin mesleki dönüşüm süreçlerini yurt içi ve yurt dışında IBDP deneyimi olan farklı branşlardaki öğretmenlerin görüşleri üzerinden incelemiştir. Çalışmanın bulguları, IBDP'nin öğretmenlerin uluslararası bakış açısı geliştirmelerine, kültürlerarası farkındalık kazanmalarına ve uluslararası kariyer hedefleri oluşturmalarına katkı sağladığını göstermektedir. Ancak, programın ağır iş yükü ve iki farklı eğitim sistemi arasında kalmanın öğretmenler üzerinde olumsuz etkileri de tespit edilmiştir. Benderli'nin (2019) IBDP üzerine yaptığı tez çalışması, programın Türkiye'deki uygulamasını ve öğrenci başarısına etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Bu çalışma, IBDP'nin eğitim sistemimize entegrasyonunu ve öğrencilerin akademik performanslarına olan katkılarını değerlendirmektedir.

Türk Milli Eğitim öğretim programı ile IBDP'nin karşılaştırıldığı çalışmalarda, iki sistemin değerlendirme yöntemleri ve içerik farklılıkları analiz edilmiştir. Özellikle Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde, IBDP'nin daha disiplinler arası ve öğrenci merkezli bir yaklaşım sunduğu belirtilmiştir (Erol, 2020). IBDP uygulayan öğretmenlerin programla ilgili deneyimleri ve karşılaştıkları zorluklar da literatürde sıklıkla ele alınmıştır. Öğretmenler, programın yüksek standartlarının motive edici olduğunu, ancak yoğun iş yükünün zaman yönetimini zorlaştırdığını ifade etmiştir (Yılmaz ve Şahin, 2021). Ayrıca, programın başarılı bir şekilde uygulanması için öğretmenlerin sürekli mesleki gelişim eğitimlerine ihtiyaç duyduğu vurgulanmıştır.

2.3. IBDP'de Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri ve Ailelerin Rolü

Aile, öğrencinin sosyal, duygusal ve akademik gelişiminde önemli bir paya sahiptir. Öz yönetimli öğrenme becerileri, özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerinde gelişir ve yetişkinlikte başarı ve bağımsızlık için temel oluşturur. Aileler, bu becerilerin kazandırılmasında ve güçlendirilmesinde çok önemli bir role sahiptir. Çocuklar, bu becerileri büyük ölçüde ailelerinin rehberliği ve desteği ile öğrenir ve geliştirir.

Ailelerin çocuklarına sağladığı rehberlik ve destek, öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimi üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Ebeveynler, çocukları için birer rol modelidir. Anne-babanın kendi öz yönetimli öğrenme becerilerini nasıl kullandığı, çocukların bu becerileri öğrenmesinde etkili bir rol oynar. Zaman yönetimi, stresle başa çıkma, hedef belirleme gibi konularda ebeveynlerin davranışları, çocuklar için örnek teşkil eder (Bandura, 1997). Ailelerin çocuklarına sağladığı güvenli ve destekleyici bir ortam, çocukların öz-yeterlilik ve öz farkındalık gibi becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Destekleyici bir ortam, çocuğun problem çözme ve karar alma becerilerini sergilemesine olanak tanır (Pintrich, 2004).

Knowles'un öz yönetimli öğrenme modeli, bireyin bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmesini vurgularken, bu sürecin aile desteği olmadan yeterince etkili olamayacağını göstermektedir (Knowles, 1980). Aile içi iletişim, ebeveyn rehberliği ve destekleyici bir öğrenme ortamı, bireyin öğrenme süreçlerinde bağımsızlık kazanmasına ve öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmesine katkı sağlamaktadır. Özellikle bireysel sorumluluk, motivasyon, sosyal-duygusal gelişim ve öğrenme süreçlerinin planlanması gibi unsurlar,

aile desteği ile güçlenmekte ve bireyin akademik başarısı kadar yaşam boyu öğrenme becerilerine de olumlu yansımaktadır.

Aileler, çocuklarına belirli sınırlar koyarak disiplin sağlar ancak aynı zamanda kendi kararlarını vermelerine de olanak tanımalıdır. Bu denge, öz yönetimli öğrenme becerilerinin sağlıklı gelişimi için kritik bir öneme sahiptir (Grolnick ve Ryan, 1989). Çocuklarının davranışlarına yönelik yapıcı geri bildirim sağlayarak onların öz değerlendirme yapma yetilerini güçlendirebilirler. Bu, çocukların hatalarını fark etmelerine ve öğrenme süreçlerini düzenlemelerine yardımcı olur.

Aileler, çocuklarına küçük yaşlardan itibaren hedef belirleme ve bu hedeflere ulaşmak için plan yapma alışkanlığı kazandırabilir. Örneğin, bir ders çalışma planı yapmak veya bir projeyi tamamlamak için zaman yönetimi becerisi geliştirmek, ailelerin rehberliğiyle gerçekleştirilebilir. Özellikle stresli durumlarda, ebeveynlerin çocuklarına nasıl sakinleşeceklerini ve duygularını nasıl kontrol edebileceklerini öğretmesi önemlidir. Bu süreçte ebeveynler, duygusal zekayı teşvik edici stratejiler kullanabilir (Goleman, 1995).

Ailelerin çocuklarına küçük görevler ve sorumluluklar vermesi, onların bağımsızlık kazanmalarına yardımcı olur. Örneğin, evdeki bir görevi tamamlamak veya kişisel eşyalarını düzenlemek gibi sorumluluklar, çocukların kendi davranışlarını yönetme becerilerini geliştirir. Ebeveynler, çocuklarına problemlere yaklaşma ve çözüm üretme konusunda rehberlik edebilir (Epstein, 2001). Çocukların, bir sorunla karşılaştıklarında nasıl adımlar atacaklarını öğrenmeleri öz yönetimli öğrenme becerilerini güçlendirir.

Ailelerin çocukların öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimindeki rolü, akademik başarıdan sosyal gelişime kadar geniş bir yelpazede etkili olmaktadır. Çocuklarına rehberlik eden, destekleyici bir ortam sağlayan ve onların bağımsızlıklarını teşvik eden aileler, bu becerilerin sağlam temeller üzerine inşa edilmesine katkıda bulunur (Epstein, 2001). Ailelerin bu sürece etkin bir şekilde katılmalarını teşvik eden politikalar ve stratejiler, bireylerin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmelerinde önemli bir adım olacaktır.

IB Diploma Programında öğrencilerden yoğun bir akademik çalışma temposunun yanı sıra, bağımsız öğrenme, eleştirel düşünme ve öz yönetimli öğrenme becerileri gibi

nitelikler beklenir (IBO, t.y.). Bu süreçte, okul-aile iş birliği, öğrencilerin programda başarılı olmalarını destekleyen kritik bir faktör olarak öne çıkar.

IBDP, öğrencilerin stres yönetimi, zaman planlaması ve bağımsız öğrenme gibi güçlü beceriler geliştirmesini gerektirir. Aileler, öğrencilere hem akademik hem de duygusal destek sağlayarak bu yoğun süreçte önemli bir denge unsuru olabilir (Gordon ve Louis, 2009). Ailelerin, IBDP programının yapısını, sınav sistemini ve öğrenciden beklenen görevleri anlamaları, etkili bir iş birliğini mümkün kılar. Bu farkındalık, öğrenciye destek sunarken doğru yönlendirmelerde bulunmalarını sağlar (IBO, t.y.). Aile, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarını anlamalı ve akademik süreçlere uygun bir şekilde destek olmalıdır. Örneğin, Extended Essay (Bitirme Tezi) yazımı gibi bağımsız projelerde moral desteği sağlamak veya çalışma alanı düzenlemek, öğrencinin başarısını doğrudan etkiler (Hill , 2012).

Okullar, aileleri IBDP'nin kapsamı, değerlendirme kriterleri ve öğrenci yükümlülükleri hakkında bilgilendirmek için oryantasyon programları düzenleyebilir. Aileler, öğrencinin ders seçimlerinden diploma gerekliliklerine kadar tüm süreçlere aşina olmalıdır (IBO, t.y.). Okul ve aile arasında düzenli iletişim, öğrencinin gelişiminin takip edilmesini sağlar. Örneğin, veli toplantıları, birebir görüşmeler ve çevrimiçi platformlar bu iş birliğini destekler. Aileler, öğrencinin performansı ve zorlukları hakkında bilgi alarak, gerektiğinde danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden faydalanabilir (Epstein, 2001).

Ailelerin, okul etkinliklerine, seminerlere veya öğrenci projelerine dahil olması, iş birliğini güçlendirir. Bu katılım, öğrencinin aile desteğini daha fazla hissetmesine ve motivasyonunun artmasına katkı sağlar (Hill ve Tyson, 2009). IBDP öğrencilerinin karşılaştığı yoğun akademik baskılar nedeniyle, ailelerin duygusal destek sağlaması büyük önem taşır. Ailelerin, öğrencinin stres yönetimi konusunda rehberlik yapması veya profesyonel destek arayışında rol oynaması gerekebilir (Harwood ve Murray, 2019).

Okul-aile iş birliği, öğrencinin akademik ve kişisel gelişimi için tartışmasız çok önemli bir rol oynar. Okulların, ailelerle güçlü bir iletişim kurarak, programın gereklilikleri ve öğrencilerin ihtiyaçları hakkında bilgi sağlaması bu iş birliğini destekler. Aynı şekilde, ailelerin de programın yoğunluğunu anlayarak öğrencilere duygusal ve fiziksel bir destek sistemi sunması gerekir. Güçlü bir okul-aile iş birliği, öğrencinin yalnızca akademik

başarıya değil, aynı zamanda yaşam becerilerine de ulaşmasını sağlayan temel bir yapı taşıdır.

Öğrenci velileri üzerine yapılan akademik çalışmalar, eğitim süreçlerinde ailelerin rolünü anlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, ulusal ve uluslararası literatürde öne çıkan bazı araştırmalar yer almaktadır. Babaoğlu, Çelik ve Nalbant (2018) tarafından gerçekleştirilen bir araştırma, öğretmenlerin bakış açısıyla ideal veli profilini belirlemek amaçlanmıştır. Öğretmenlerin velilerden çocuklarıyla ilgilenme, destekleme, sorumluluklarını yerine getirme ve okul ile iş birliği yapma gibi beklentileri olduğu saptanmıştır. Özdemir ve Orhan tarafından yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin okul, okul yöneticisi ve öğrenci velisi kavramlarına ilişkin algıları metaforlar aracılığıyla incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin öğrenci velisi kavramını genellikle "ana unsur" olarak nitelendirdikleri belirlenmiştir (Özdemir ve Orhan, 2019). Demirbulak tarafından yapılan bir çalışmada, veli-öğretmen görüşmelerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma, aile-okul iş birliğinin öğrencinin motivasyonu ve akademik gelişimi üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuştur (Demirbulak, 2000).

Öztürk ve Dinçer (2018) tarafından yapılan bir araştırmada, velilerin öğrencilerin akademik başarılarına olumlu katkı sağladığı, ancak bu katılımın sosyoekonomik düzeye bağlı olarak değiştiği belirtilmiştir. Çalışmada, yüksek sosyoekonomik düzeye sahip velilerin okul faaliyetlerine daha fazla katılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çelik ve Kahyaoğlu (2020), velilerin eğitimin bireysel gelişimden ziyade akademik başarıya odaklandığını, ancak bu durumun öğrencilerde stres ve kaygıya yol açabileceğini belirtmiştir. Araştırmada, velilerin daha dengeli bir yaklaşım benimsemeleri gerektiği vurgulanmıştır.

Balcı ve Ergen (2019) tarafından yapılan bir çalışmada, özel okullarda velilerin okula maddi ve manevi katkılarının eğitim kalitesini artırdığı, ancak bu katkıların zaman zaman öğretmenler üzerinde baskı oluşturduğu ifade edilmiştir. Arslan ve Kaya (2021), etkili iletişim kurulan okullarda öğrencilerin daha başarılı olduğunu ve davranış problemlerinin azaldığını göstermiştir. Bununla birlikte, velilerin öğretmenlerle olan iletişimde zaman zaman çatışmalar yaşandığı ve bu durumun eğitimi olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

Korkmaz ve Şahin (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, velilerin dijital araçların kullanımına adaptasyonu ve öğrencilerin derslere katılımını desteklemedeki rolleri incelenmiştir. Araştırma, velilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecindeki başarısını doğrudan etkilediğini ortaya koymuştur.

Epstein ve Sanders ailelerin eğitim süreçlerine katılımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmaları, aile katılımının öğrencilerin motivasyonunu ve başarısını artırdığını göstermektedir (Epstein ve Sanders, 2002). Jeynes aile katılımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini meta-analiz yöntemiyle incelemiştir. Sonuçlar, aile katılımının öğrencilerin akademik performansını anlamlı derecede artırdığını göstermektedir (Jeynes, 2005).

Desforges ve Abouchaar, ailelerin çocuklarının eğitimine katılımının etkilerini incelemiştir. Araştırmaları, aile katılımının öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal becerileri üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır (Desforges ve Abouchaar, 2003). Fan ve Chen aile katılımı ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkiyi meta-analiz yoluyla değerlendirmişlerdir. Bulgular, aile katılımının öğrencilerin akademik başarılarıyla olumlu bir ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir (Fan ve Chen, 2001).

Eğitim literatüründe, veli katılımının öğrencilerin akademik başarıları ve gelişimleri üzerindeki olumlu etkileri geniş bir şekilde incelenmiş olsa da, IBDP velileri üzerine yapılan, hem ulusal hem de uluslararası literatürde doğrudan çalışmalara rastlanmamıştır. Bu alandaki boşluğun doldurulması, programın başarısı ve öğrencilerin gelişimi açısından velilerin rollerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

3. YÖNTEM

Bu bölüm; araştırmanın modeli, çalışma grubu, görüşme araçları, görüşmelerin yapılması, görüşmelerin çözümlenmesi ve yorumlanması, güvenirlik artırıcı önlemler ve araştırmacının rolü kısımlarından oluşmaktadır. Bu araştırma, Malcolm Knowles'un Yetişkin Eğitimi Kuramı (Andragoji) çerçevesinde, Öz Yönetimli Öğrenme (Self-Directed Learning) yaklaşımının boyutlarını temel alan nitel bir çalışmadır ve fenomenoloji (görüngübilim) deseni doğrultusunda yapılandırılmıştır. Çalışmada, erişimi zor ve sınırlı sayıdaki katılımcılara ulaşabilmek için kartopu örnekleme yöntemi kullanılmış, görüşmelerden elde edilen veriler, tematik analiz yöntemiyle incelenmiş ve yorumlanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin inşasında ailelerinin rolünü incelemeyi amaçlayan bu araştırma nitel bir çalışmadır ve fenomenoloji (görüngübilim) desenine dayalı olarak tasarlanmıştır. Fenomenolojide yaşıntımızda bildiğimiz, farkında olduğumuz fakat detaylı bir anlayışa sahip olmadığımız ya da anlamlandırmakta güçlük çektiğimiz olgulara odaklanırsınız. Olgular, yaşanan olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi farklı biçimlerde kendini gösterebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bu araştırmada Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerileri olgusuna odaklanılarak, ailelerin görüş, deneyim ve gözlemlerinden hareketle bu olgu irdelenmiştir. IB Diploma Programı öğrencilerinin hem programa başlamadan önceki öz yönetimli öğrenme becerileri ve bu programa başlamalarının arkasındaki faktörler (neden), hem de programa başladıktan sonraki sürecin nasıl gerçekleştiği ve ailenin bu süreçteki rolü (nasıl) konusunda derinlemesine inceleme ve betimleme yapılmıştır. Fenomenoloji, etkileyici, duygusal ve yoğun insan deneyimlerini araştırmaya elverişlidir. Bu yüzden, bu araştırma fenomenolojik desen doğrultusunda planlanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye’de Uluslararası Bakalorya Diploma Programı uygulayan okullardaki öğrencilerin aileleri oluşturmaktadır. Araştırmacı, ulaşılması zor ve sınırlı sayıdaki bu katılımcı grubuna erişebilmek için kartopu örnekleme yöntemini tercih etmiştir. Bu yöntem, özellikle belirli bir konuda bilgi ve deneyime sahip bireylere ulaşmayı kolaylaştıran etkili bir strateji olarak nitel araştırmalarda yaygın şekilde kullanılmaktadır (Merriam, 2018).

Kartopu örnekleme sürecinde, ilk olarak araştırma konusu ile doğrudan ilişkili bireyler belirlenmiş ve onlardan, benzer deneyimlere sahip diğer katılımcılara yönlendirme yapmaları istenmiştir. Bu süreç, her yeni görüşme ile genişleyerek daha fazla katılımcıya ulaşmayı sağlamış ve araştırmacının belirlediği ölçütlere uygun örnekleme oluşturmaya yardımcı olmuştur. İlk ulaşılan katılımcılar, sonraki bireylerle bağlantı kurulmasında aracılık etmiş, böylece örneklem zengin bilgi sağlayacak şekilde çeşitlendirilmiştir.

Kartopu örnekleme, veri doygunluğuna ulaşılan kadar devam ettirilmiştir. Doygunluk (satürasyon), nitel araştırmalarda yeni ve anlamlı veri elde edilmediğinde veri toplama sürecinin tamamlanması gerektiğini ifade eder ve bu sürecin temel ilkelerinden biridir (Merriam, 2018). Araştırmacı, her yeni katılımcıdan elde edilen bilgilerin önceki görüşmelerle benzerlik göstermeye başladığını gözlemlediğinde veri toplama sürecini sonlandırmıştır.

Araştırmanın daha derinlemesine bir analiz sunabilmesi için, katılımcılarla yapılan görüşmeler sırasında araştırmacı, yeni potansiyel katılımcıları belirlemeye yönelik açık uçlu sorular yöneltilmiş, böylece araştırmanın kapsamı genişletilmiştir. Bu süreç, araştırmanın problemini anlamada daha geniş ve çeşitli bir perspektif geliştirilmesine katkı sağlamıştır.

Araştırmacı, çalışmada katılımcı haklarını ve etik ilkeleri gözeterek, görüşmelerde elde edilen bilgilerin gizliliğini sağlamıştır. Anonimlik ilkesine bağlı kalınarak, veli ve öğrenci isimleri yerine takma adlar kullanılmış ve kişisel bilgilerin korunmasına özen gösterilmiştir. Araştırmaya katılan bireyler hakkında ayrıntılı bilgiler, Tablo 3’de sunulmaktadır.

Tablo 3. Çalışma Grubuna İlişkin Bilgiler

Veli Eğitim Durumu	40-50 Yaş	51-60 Yaş	Toplam
Lise	1(♀)	1(♀)	2
Lisans	4 (♀)	4 (2♀, 2♂)	8
Doktora	1(♀)		1
Toplam	6	5	11

Tablo 3’de görüldüğü gibi çalışmaya, ikisi erkek, dokuzu kadın olmak üzere toplam 11 IBDP velisi katılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan velilerin ikisinin lise, sekizinin lisans ve birinin doktora mezunu olduğu görülmektedir. Veliler Türkiye’nin farklı illerinde bulunan IBDP okullarında eğitim görmüş ve görmekte olan öğrencilerin velileridir. İstanbul’daki IB okullarından üç veli, diğer illerdeki IB okullarından sekiz veli araştırmaya katılmıştır. Görüşme yapılan velilerden ikisinin ikişer tane IBDP okulu öğrencisi olduğu için hakkında görüşme yapılan öğrencilerin sayısı 13’tür. Bu öğrencilerden ikisi 11. sınıfta, biri 12. sınıfta eğitim görmektedir. Öğrencilerin 10’u ise IBDP okullarından mezun olmuş ve üniversite eğitimlerine devam etmektedirler.

3.3. Görüşme Araçları

Bu araştırmada, nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak katılımcıların deneyimlerini, algılarını ve öğrencilerin öz yönetimli öğrenme süreçlerini derinlemesine anlamak amaçlanmıştır. Fenomenolojik araştırma yaklaşımı, bireylerin yaşantılarını ve bu yaşantılara yükledikleri anlamları incelemeyi amaçladığından, veri toplama sürecinde etkili araçlardan biri görüşme yöntemidir (Merriam, 2018).

Bu doğrultuda, araştırmada kullanılan temel görüşme aracı, araştırmacı tarafından geliştirilen “Uluslararası Bakalorya Diploma Programı Öğrencilerinin Öz Yönetimli Öğrenme Becerilerinin İnşasında Ailenin Rolünü İncelemeye Yönelik Görüşme Formu” dur (EK1). Yarı yapılandırılmış bir formatta oluşturulan bu görüşme formu, katılımcılara belirlenen araştırma sorularına uygun olarak esneklik sağlamak ve onların kendi deneyimlerini serbestçe ifade etmelerine olanak tanımaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması sürecinde, görüşme sorularının açık, anlaşılır, yönlendirici olmayan ve kapsam açısından dengeli olması amaçlanmıştır.

Araştırmacı, formun geçerliliğini sağlamak ve soruların anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla pilot görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda IB Diploma Programı uygulayan İstanbul ilindeki bir okuldan bir veli ve farklı bir ilde bulunan başka bir okuldan iki veli ile ön görüşmeler yapılmıştır. Görüşme sorularının içeriği, bu ön görüşmelerden elde edilen gözlemler doğrultusunda şekillendirilmiştir.

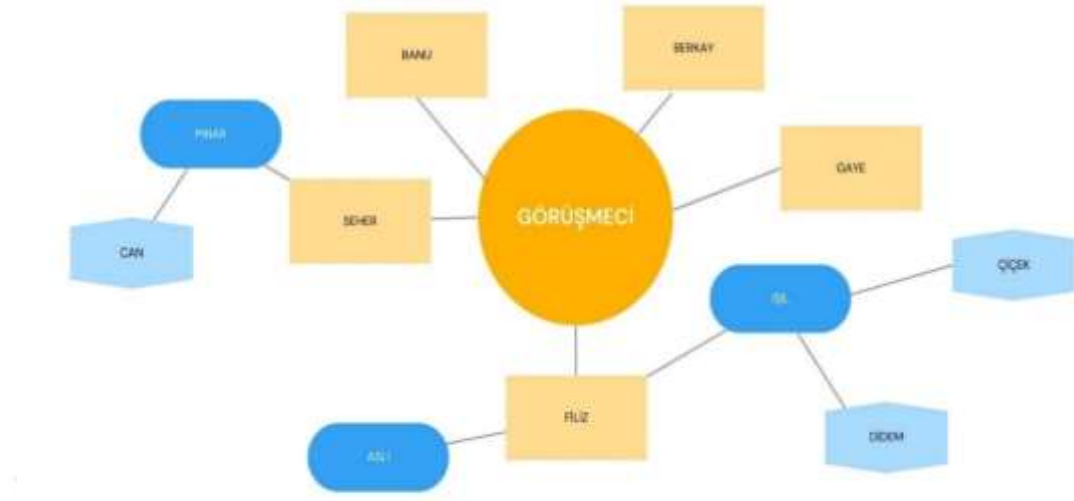
Elde edilen veriler doğrultusunda görüşme formu gözden geçirilmiş, soruların açık uçlu ve detaylandırıcı olmasına dikkat edilmiştir. Katılımcıların yanıtlarını özgürce verebilmesi için tarafsız ve çok boyutlu olmayan ifadeler tercih edilmiştir. Bu sürecin sonunda, görüşme formu araştırmanın amaç ve kapsamına uygun hale getirilmiş, elde edilecek verilerin geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmak adına dikkatle yapılandırılmıştır.

Görüşme formunda yer alan sorular, IBDP öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerini kazanma sürecinde ailenin rolünü anlamaya yönelik olarak oluşturulmuştur. Görüşme süreci, IBDP öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde ailenin rolüne dair bütüncül bir anlayış geliştirilmesine katkı sağlamış ve nitel verilerin sistematik bir şekilde analiz edilmesine olanak tanımıştır.

3.4. Görüşmelerin Yapılması

Fenomenoloji birçok alanda yaygın olarak kullanılan bir araştırma yöntemidir. Fenomenolojik yaklaşım farklı açılardan düşünmeyi ve anlamlandırmayı gerektirmektedir. Görüşme, fenomenoloji araştırmalarında veri toplama araçlarının başında gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

06.04.2023 tarihinde Etik Kurul'dan alınan karar (EK2) doğrultusunda araştırma kapsamında görüşmelere başlanmıştır. İlk aşamada üç katılımcıyla deneme görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve bu süreçte soruların işlevselliği ile görüşmeciler tarafından nasıl algılandığı değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda, soruların nihai hali belirlenmiş ve araştırma görüşmelerine başlanmıştır. Araştırmanın görüşmeci haritası Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1. Araştırmanın Görüşmeci Haritası

Şekil 1’de gösterilen sarı dikdörtgenlerle sembolize edilen beş veli görüşmecinin direkt kendisinin iletişim kurarak görüşme yaptığı velilerdir. Bu velilerden ikisi, koyu mavi ile gösterilen tanıdıkları üç IB velisi ile irtibat kurularak araştırmacı ile görüşme yapılmasına yardımcı olmuşlardır. Ardından yeni irtibat kurulan bu üç veliden ikisi de açık mavi ile gösterilen son üç veli ile araştırmacının görüşme yapabilmesine aracı olmuşlardır. Bu kartopu örnekleme metodu ile ulaşılarak görüşme yapılan 11 IBDP velisi yukarıdaki şekilde sembolize edilmiştir.

Araştırmaya gönüllü olarak katılan her katılımcıyla Zoom platformu üzerinden çevrimiçi görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların rahat ve doğal bir ortamda kendilerini ifade etmelerine imkân tanıyacak şekilde planlanmış ve birebir yürütülmüştür. Görüşmelerin her biri yaklaşık 40 dakika sürmüştür. Katılımcıların deneyimlerini daha ayrıntılı paylaşımlarına imkân tanımak adına süreç gerektiğinde esnetilmiştir. Görüşme öncesinde tüm katılımcılara etik kurallar çerçevesinde e-posta aracılığıyla “Bilgilendirilmiş Onam Formu” (EK3) gönderilmiş, araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve katılım için onayları alınmıştır. Kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılan katılımcılarla yapılan görüşmeler, alınan izin doğrultusunda kayıt altına alınmıştır.

Kayıtlar çözümlendikten sonra elde edilen veriler, doğrulama amacıyla katılımcılarla paylaşılmış ve onların geri bildirimleri alınmıştır. Geri bildirimler sonucunda verilerde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Katılımcılardan gelen yanıtların tutarlı ve benzer bir yapıda olması nedeniyle 11. görüşmede veri doygunluğuna ulaşıldığı tespit edilmiştir. Edinilen görüşmelerin çözümlenmesinde, araştırmanın problem cümleleri temel alınarak, betimsel ve içerik analiz teknikleriyle, farklı veri kaynaklarının (IB Diploma Programı öğrencilerinin ailelerinin) aynı olguya (öz yönetimli öğrenme becerileri) ilişkin yaşantılarından hareketle, ortak tema ve alt temalar oluşturularak araştırma bulgularına ulaşılmıştır. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiş, katılımcı görüşleri bağlamlarıyla birlikte ele alınmıştır.

3.5. Görüşmelerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Bu araştırmada, araştırmacı tematik analiz yöntemini kullanarak elde edilen verileri sistematik bir şekilde incelemiş, anlamlı temalar ve alt temalar belirleyerek yorumlamıştır. Tematik analiz, Braun ve Clarke (2006) tarafından esnek bir analiz yöntemi olarak tanımlanmış olup, farklı araştırma konularına uyarlanabilir yapısıyla öne çıkmaktadır. Araştırmacı, bu yöntemi kullanarak veri setindeki tekrar eden fikirleri, kavramları ve anlam kümelerini keşfetmiş, araştırmanın amacına uygun bir çerçevede analiz etmiştir.

Nitel araştırmalarda veri analizi, ham veriden anlam çıkararak bulguların sistematik bir şekilde aktarılmasını sağlar (Merriam, 2018). Araştırmacı, elde edilen görüşme metinlerini tekrar tekrar okuyarak anlamlı örüntüleri belirlemiş ve verileri içerik analizi çerçevesinde yapılandırmıştır. Bu süreçte, daha önce fark edilmeyen kavramlar ve alt temalar keşfedilmiş, elde edilen veriler tümevarımcı bir yaklaşımla sınıflandırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Braun ve Clarke'ın (2006) geliştirdiği tematik analiz süreci altı aşamada gerçekleştirilmiştir:

1. Verilere Aşinalık Kazanma: Araştırmacı, veri setini tekrar tekrar okuyarak notlar almış ve anlam örüntülerini fark etmeye başlamıştır.
2. İlk Alt Temaların Oluşturulması: Veriler, belirgin özelliklerine göre kategorize edilerek ilk alt temalar oluşturulmuştur.

3. Temaların Belirlenmesi: Alt temalar, benzerliklerine ve farklılıklarına göre birleştirilerek temel temalar oluşturulmuştur.
4. Temaların Gözden Geçirilmesi: Elde edilen temalar, veri setiyle karşılaştırılarak doğrulanmış ve gerektiğinde yeniden düzenlenmiştir.
5. Temaların Tanımlanması ve İsimlendirilmesi: Her bir tema detaylı bir şekilde tanımlanarak anlamlarını yansıtan uygun isimler verilmiştir.
6. Raporlama: Analiz edilen veriler, mantıklı ve bütüncül bir yapıyla raporlanmış, temalar arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir.

Bu araştırmada, araştırmacı, tematik analiz yöntemiyle katılımcılardan elde edilen verileri anlamlandırmış, tümevarımcı bir yaklaşımla yapılandırarak araştırma sorularına yönelik kapsamlı bir çerçeve sunmuştur. Araştırma problemine hizmet eden verileri belirlemek için araştırmacı, sürekli olarak kuramsal çerçeveyi göz önünde bulundurmuş, veri analiz sürecinde anlam bütünlüğünü koruyarak çıkarımlar geliştirmiştir.

Görüşmeler sırasında, katılımcıların onayı alınarak yapılan ses kayıtları, kelime işlemci (Word) uygulamasındaki ses döküm programı kullanılarak metne dönüştürülmüştür. Kelime işlemci programının ses dökümünde oluşabilecek hataları gidermek amacıyla, ses kayıtları tekrar dinlenerek metin üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu sayede, kayıtların tamamı orijinal haliyle, herhangi bir değişiklik yapılmadan metne dönüştürülmüştür. Ardından bütün metin birkaç defa okunmuş, detaylıca incelenmiştir. Özellikle ebeveynlerin ifadelerindeki belirgin vurgular ve tekrarlanan konular kaydedilmiştir. Metinde sıkça geçen veya araştırmanın amacıyla ilişkili olan kavramlar ve ifadeler "alt temalar" olarak işaretlenmiştir. Örneğin; çocuğun bilimsel deneylere ilgi göstermesi "Deney Yapma" alt teması, velilerin çocuklarına destek verdiği durumlar "Destekleyici Ebeveynlik" alt teması, çocuğun projeleri düzenlemesi "Proje Yönetimi" alt teması olarak belirlenmiştir.

Alt temalar, içerik benzerliklerine ve araştırma sorularına göre tematik gruplara ayrılmıştır. Örneğin; "Öz Yönetimli Öğrenme Sürecinde Kişisel Özellikler ve Öğrenme Yaklaşımları" çocukların bireysel becerileri ve özellikleriyle ilgili alt temalar (deney yapma, okuma alışkanlığı, bağımsızlık ve sorgulama), "Ebeveynlerin Akademik ve

Duygusal Destek Rollerini” velilerin eğitim sürecindeki aktif veya pasif destekleri (akademik takip, örnek olma, öğretmen ve okul seçimi) olarak belirlenmiştir.

Her grup, daha geniş bir anlam çerçevesi oluşturacak şekilde "tema" haline getirilmiştir. Örneğin; “Öz Yönetimli Öğrenme Sürecinde Kişisel Özellikler ve Öğrenme Yaklaşımları” teması altında, çocukların bireysel becerileri ve ilgileriyle ilişkili alt temalar yer almıştır. “IBDP’nin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması” teması, programın çocukların gelişimine olan katkılarını açıklamak için oluşturulmuştur.

Bu süreç, nitel araştırma yöntemleri doğrultusunda açık, sistematik bir amaçla uyumlu olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Alt temaların ve temaların belirlenmesi, hem metindeki verilerden hem de araştırmanın genel sorularından yola çıkılarak yapılmıştır. Bu yaklaşımla, verilerin daha anlamlı ve yapılandırılmış bir şekilde sunulması sağlanmıştır.

3.6. Güvenirlilik Artırıcı Yöntemler

Nitel araştırmalarda güvenilirliği artırmak, araştırmanın bulgularının doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak açısından önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca katılımcılara çalışmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilmesi ile örneklem çeşitliliğinin sağlanması açısından da önemlidir. Nitel araştırmalar, dinamik, çok boyutlu ve bütüncül bir yapıya sahiptir. Bu nedenle geçerlik, kesin bir olgu olarak değil, araştırmanın amaçlarına ve bağlamına göre değerlendirilen bir kavram olarak ele alınır.

Bu araştırmada, güvenilirliği artırmak amacıyla bir dizi strateji benimsenmiştir. Araştırmacının konumu ve yansıtıcılık (reflexivity), katılımcı onayı (member check), veri kaynağı çeşitliliği, açık uçlu soruların kullanımı, sürecin şeffaf yönetimi, pilot çalışmalar, sistematik veri analizi ve temaların tutarlı belirlenmesi gibi yöntemler uygulanarak araştırmanın güvenilirliği ve geçerliği güçlendirilmiştir.

Araştırmacının konumu ve yansıtıcılık araştırmacının, araştırma sürecine bakış açısını ve yorumlarını şekillendiren kendi geçmiş deneyimlerini, önyargılarını ve eğilimlerini açıkça ifade etmesi, böylece okuyucunun araştırmacının konumunu ve etkisini daha iyi anlamasına olanak tanınmasıdır (Merriam, 2018). Bu strateji, araştırmacının veri toplama, analiz ve yorumlama süreçlerinde ne tür önyargılar veya eğilimler taşıyabileceğini

belirleyerek, araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmayı amaçlar (Guba ve Lincoln, 1989). Araştırmacının kendi önyargılarını ve araştırmaya yaklaşımını sorgulamasını gerektiren bir yöntemdir (Creswell, 2013).

Çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliğini güçlendirmek için araştırmacının konumu ve yansıtıcılık yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacı 18 yıldır öğretmenlik yapmakta olup, uzun yıllardır IBDP öğrencileri ile aynı yaş grubunda (16-19 yaş) ulusal okullarda ders vermektedir. Öğrencilerle sürekli etkileşim içinde olması, onların akademik süreçlerini, öğrenme dinamiklerini ve aile ilişkilerini daha iyi gözlemlemesine olanak tanımıştır. Ayrıca araştırmacı, aynı yaş grubunda (16 yaş) bir çocuğun velisidir ve hem veli hem de öğretmen rolleri nedeniyle özellikle bu yaş aralığındaki öğrencilerin eğitim süreçlerine dair farklı perspektiflere sahiptir. Bu çift yönlü deneyim, araştırmacının katılımcıların davranışlarını, söylemlerini ve deneyimlerini daha derinlemesine anlamasına yardımcı olmuş ve yüzeysel yanıtların etkisini azaltmıştır.

Araştırmacı, kendi deneyimlerinin araştırma sürecine olası etkilerini analiz etmiş ve bunları minimize etmek için tarafsızlık ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmıştır (Guba ve Lincoln, 1989). Katılımcıların görüşlerini objektif bir şekilde yorumlamak için süreci şeffaf bir şekilde yönetmiş ve görüşme sorularını yönlendirici ifadeler içermeyecek şekilde oluşturmuştur. Öğretmen ve veli rollerinin getirdiği avantajları kullanarak öğrencilerin eğitim süreçlerine dair farklı perspektiflerden değerlendirme yapabilmıştır. Kendi önyargılarının farkında olarak, veri toplama ve analiz süreçlerinde sistematik bir yaklaşım benimsemiş ve tarafsız kalmaya özen göstermiştir. Bu süreç, araştırmacının katılımcıları daha iyi anlamasını sağlarken, araştırma bulgularının güvenilirliğini de artırmıştır.

İç geçerlik, araştırma verilerinin doğru bir şekilde yorumlanmasını ve analiz edilmesini sağlar. Araştırmada, görüşmelerden elde edilen bulguların doğruluğunu ve iç geçerliğini artırmak için katılımcı onayı yöntemi uygulanmıştır (Creswell ve Miller, 2000). Bu yöntem kapsamında görüşmelerde elde edilen verilerin analizleri tamamlandıktan sonra, bulgular ilgili katılımcılarla paylaşılmış ve onların geri bildirimleri alınmıştır. Katılımcılar, araştırmacının yorumlarının kendi deneyimlerini doğru yansıtır yansıtmadığını değerlendirme fırsatı bulmuşlardır. Bu süreç, araştırma bulgularının

doğru, tutarlı ve güvenilir olmasını sağlamış ve araştırmacının kendi öznelliğini kontrol etmesine yardımcı olmuştur.

Görüşme metinleri, araştırmanın amacına uygun olarak doğru şekilde toplanmıştır. Bu, doğru veri kaynağının seçilmesiyle sağlanmıştır. Görüşme sürecinde katılımcıların yanıtlarını özgürce ifade edebilmeleri için açık uçlu sorular tercih edilmiştir. Sorular tarafsız bir şekilde yapılandırılmış ve katılımcıların belirli bir yanıt vermeye yönlendirilmesinden kaçınılmıştır (Patton, 2002). Katılımcıların söylediklerine müdahale edilmemiş, araştırmacı yalnızca süreci kolaylaştırıcı bir rol üstlenmiştir. Bu uygulamalar, katılımcıların gerçek düşüncelerini ve deneyimlerini yansıtmasını sağlayarak, araştırma sürecinin güvenilirliğini pekiştirmiştir. Ebeveynlerin görüşleri, araştırma sorularına doğrudan katkı sağlamak ve gerçekçi veriler sunmaktadır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda, metnin birkaç kez okunarak anahtar kelimeler ve ifadelerle alt temalara ayrılması, iç geçerliliği artırmıştır. Ebeveynlerin verdiği yanıtlar üzerinde yapılan tekrar okumalar, temaların ve alt temaların doğru bir şekilde seçilmesini sağlamıştır. Araştırma sürecinde toplanan verilerin, yapılan çözümlemelerin ve alınan kararların detaylı bir şekilde belgelenmesi, güvenilirliği artırmıştır. Bu, diğer araştırmacıların çalışmayı tekrar edebilmesine ve sonuçların doğruluğunu kontrol edebilmesine olanak tanır. Detaylı kayıtlar araştırmanın güvenilirliğini sağlamadaki önemli bir faktördür (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Temalar, sıkça tekrar eden alt temalar ve araştırmanın amaçları doğrultusunda seçilmiştir. Alt temaların belirlenmesinde kullanılan örnekler, metinle doğrudan ilişkilidir ve her alt tema açıkça tanımlanmıştır. Örneğin, "Çocuğun projeleri düzenlemesi" ifadesi doğrudan "Proje Yönetimi" alt temasına işaret eder ve bu tür örnekler, araştırmanın amaçları ile doğrudan bağlantılıdır. Araştırmada, farklı aile yapıları ve öğrenci profilleri temsil edilmiştir. Çeşitli ailelerin görüşlerine başvurulmuş, bu sayede daha genel geçerli sonuçlar elde edilmesi hedeflenmiştir.

Alt temalar, her biri araştırmanın amacına ve sorularına odaklanarak seçilmiştir. Örneğin, "Ailelerin eğitime katkısı" ile ilgili araştırma sorusuna yönelik olarak "Destekleyici Ebeveynlik" ve "Akademik Takip" gibi alt temalar belirlenmiştir. Bu, yapısal geçerlik için önemlidir çünkü her tema doğrudan araştırma sorularına bağlanmıştır. Alt temalar

benzer içeriklere göre gruplandırılmış ve bu gruplardan temalar türetilmiştir. Bu gruplandırma süreci, veri analizi için tutarlı bir yapı oluşturmuştur.

Araştırmanın başında yapılan pilot çalışmalar, araştırma sürecinin güvenilirliğini artırmak için kullanılmıştır. Pilot çalışmalardan alınan geri bildirimler, veri toplama sürecindeki eksiklikleri gidermiş ve analiz sürecine daha fazla güvenilirlik katmıştır. Verilerin doğru toplanması, alt temaların amaca uygun belirlenmesi ve analizlerin tutarlı bir şekilde yapılması bu araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlayan en önemli unsurlardandır.

Sonuç olarak, bu araştırmada kullanılan sistematik ve şeffaf yöntemler, araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamlaştırarak elde edilen bulguların bilimsel açıdan güçlü bir temele dayanmasına katkıda bulunmuştur. Bulgular, hem araştırmanın amaçlarına hizmet etmekte hem de benzer araştırmalarla karşılaştırılabilir sonuçlar sunmaktadır.

3.7. Araştırmacının Rolü

Bu araştırmayı gerçekleştiren araştırmacı, uzun yıllardır Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencileriyle aynı yaş grubunda, ulusal okullarda öğretmenlik yapmakta olup, bu yaş grubunun akademik ve kişisel gelişim süreçlerine doğrudan tanıklık etmektedir. Aynı zamanda, bu öğrencilerin velileriyle sürekli etkileşim hâlinde bulunmakta ve bir veli olarak süreci birebir deneyimlemektedir. Araştırmacının hem öğretmen hem de veli kimliği, çalışmanın farklı perspektiflerden değerlendirilmesine katkı sağlarken, araştırmaya derinlemesine bir bağlam kazandırmıştır.

Nitel araştırmalarda araştırmacı, veri toplama ve analiz sürecinin ana aracı olarak kabul edilmektedir (Merriam, 2018). Bu nedenle, araştırmacının kendi konumunun farkında olması, olası önyargılarını denetlemesi ve tarafsızlığını koruması, araştırmanın güvenilirliğini artırmada önemli bir rol oynamıştır. Araştırmacının uzun yıllara dayanan mesleki deneyimi, katılımcılarla hızlı bir güven ilişkisi kurmasını sağlamış, bu da onların deneyimlerini daha rahat ifade etmelerine yardımcı olmuştur.

Araştırmanın bilimsel geçerliliğini sağlamak adına, veri toplama sürecinde farklı yöntemler kullanılmıştır. Açık uçlu sorular ile katılımcıların özgün yanıtlar vermesi

teşvik edilmiş, doğal ortam gözlemleri sayesinde öğrencilerin ve velilerin davranışları bağlamsal olarak değerlendirilmiştir. Katılımcı onayı yöntemi uygulanarak, elde edilen verilerin doğruluğu ve yorumların katılımcılar tarafından nasıl algılandığı test edilmiştir.

Araştırmacının öğretmen ve veli rolleri, çalışmaya farklı bakış açıları kazandırırken, analiz sürecinde bu rollerin etkisini dengelemek adına bilimsel yöntemlere sıkı sıkıya bağlı kalınmıştır. Araştırmacının konuya ilişkin geçmiş deneyimlerinin analizi şekillendirmesini önlemek amacıyla, araştırmacının konumu ve yansıtıcılık stratejisi benimsenmiştir. Görüşme soruları yönlendirici ifadeler içermeyecek şekilde tasarlanmış, verilerin kodlama ve analiz süreçlerinde nesnelliğin korunmasına özen gösterilmiştir. Tüm bu önlemler, araştırmanın bilimsel bütünlüğünü ve güvenilirliğini güçlendirmiş, elde edilen verilerin nesnel bir şekilde değerlendirilmesine katkı sağlamıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın amacı Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerini inşa etme sürecinde ailelerin rolünü anlamaktır. Görüşmelerde, Ebeveynlerin İletişim Stratejileri ve Öğrenme Sürecine Katkıları, Öz Yönetimli Öğrenme Sürecinde Kişisel Özellikler ve Öğrenme Yaklaşımları, Ergenlikte Bilişsel ve Duygusal Değişimlerin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması, Ebeveynlerin Akademik ve Duygusal Destek Roller ve IBDP'nin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması temalarına odaklanılmıştır.

Araştırmada bu amaç doğrultusunda “Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencilerinin öz yönetim becerilerinin inşasında ailenin rolü nedir?” sorusu odağında aşağıdaki alt sorulara cevap aranmıştır:

1. IBDP velilerinin, çocuklarıyla kurdukları iletişimde öz yönetimli öğrenme becerilerini desteklemek için kullandıkları stratejiler hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. IBDP velilerinin, çocuklarının öz yönetimli öğrenme sürecinde önemli gördükleri kişisel özellikleri ve öğrenme yaklaşımları hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. IBDP velilerinin, ergenlik dönemindeki bilişsel ve duygusal değişimlerin çocuklarının öz yönetimli öğrenme sürecine yansıması hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. IBDP velilerinin, çocuklarının akademik ve duygusal açıdan desteklenmesine yönelik görüşleri nelerdir?
5. IBDP velilerinin, IB programının çocuklarının öz yönetimli öğrenme becerilerine olan yansıması hakkındaki görüşleri nelerdir?

Bu çalışma, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimini, aile desteğinin türlerini ve IBDP programından kazanımlarını anlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, görüşmelerden elde edilen bilgilerle IBDP programının veliler ve öğrenciler üzerindeki yansımalarını analiz etmek hedeflenmiştir.

4.1. Temalar ve Alt Temalar

Aşağıdaki tablo, çocukların karakteristik özelliklerinden ebeveynlerin eğitim sürecindeki rolüne, IB programının çocuklar üzerindeki yansımalarından ergenlik sürecindeki

değişimlere kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan temaları detaylı bir şekilde incelemektedir. Her bir tema, çocukların kişisel ve akademik gelişiminde önemli rol oynayan faktörleri ortaya koyarken, ebeveynlerin ve IB programının bu süreçlerde nasıl şekillendirici bir etki sağladığını göstermektedir. Ebeveynlerin sağladığı maddi manevi destek, akademik takip ve öğretmen ve okul seçimi gibi unsurlar, çocukların eğitim yolculuğunda başarılarını etkileyen önemli faktörlerdir. Aynı şekilde, IB programının öğrenciler üzerindeki sorgulama, eleştirel düşünme, küresel farkındalık gibi yansımaları da onların eğitimdeki vizyonunu genişletmeye yardımcı olmaktadır. Bu tablo, ebeveyn-çocuk ilişkilerinden eğitim sürecinin her aşamasına kadar olan etkileşimleri anlamak ve analiz etmek için değerli bir kaynak sunmaktadır.

Tablo 4. Tema ve Alt Tema Tablosu

Tema	Alt Tema	Açıklama
Ebeveynlerin İletişim Stratejileri ve Öğrenme Sürecine Katkıları	Güven ve empati	Çocuk ve ebeveyn arasında güven ilişkisi kurulması. Ebeveynlerin çocuklarını anlama ve destekleme çabası.
	İletişim stratejileri	Ebeveynlerin çocuklarla etkili ve açık bir şekilde iletişim kurması.
	Sorun çözme desteği	Çocuğun karşılaştığı problemleri çözmesine yardımcı olma.
	Çatışma yönetimi	Aile içinde oluşan çatışmaları çözüm odaklı yönetme becerisi.
Öz Yönetimli Öğrenme Sürecinde Kişisel Özellikler ve Öğrenme Yaklaşımları	Ortak aktiviteler	Ebeveyn ve çocukların birlikte zaman geçirdiği etkinlikler.
	Deney yapma	Çocuğun erken yaşlarda bilimsel deneylere ilgi göstermesi.
	Okuma alışkanlığı	Çocuğun kitap okuma ve kendi başına bilgi edinme isteği.
	Yeni alanlara ilgi ve inovasyon	Farklı disiplinlere ve hobilerle ilgilenme, geniş perspektif geliştirme, yeni fikirler üretme ve yenilikçi düşünme becerisi.
Ergenlikte Bilişsel ve Duygusal Değişimlerin Öz Yönetimli	Bağımsızlık ve sorgulama	Çocuğun kendi kararlarını alma ve uygulama isteği, olaylara merakla yaklaşması ve sorgulama becerisi.
	Mükemmeliyetçilik	Çocukların her işi kusursuz yapma çabası, kaygıyı artırabilmesi.
	Arkadaşlık	Çocukların yakın arkadaşlık ilişkilerine verdiği önem.
	Özgüven	Çocuğun kendine güven kazanması ve bağımsız hareket etmesi.

Öğrenmeye Yansıması	Sosyal kaygı ve içe kapanma	Ergenlik döneminde bazı çocukların sosyal olarak içe dönmesi, sosyal ortamlarda zorluk ve uyum problemleri yaşanması.
Ebeveynlerin Akademik ve Duygusal Destek Roller	Öğretmen ve okul seçimi	Çocuğa uygun öğretmen ve eğitim ortamı seçilmesi.
	Destekleyici ebeveynlik	Ebeveynlerin çocuklarının öz güvenini artıracak şekilde davranması.
	Akademik takip	Çocuğun ders ve projelerine yönelik sürekli ilgi ve kontrol.
	Örnek olma	Ebeveynlerin model olarak çocuklarını yönlendirmesi.
IBDP'nin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması	Uluslararası başarı	Programın çocuklara uluslararası platformlarda başarı fırsatları sunması.
	Eleştirel düşünme	IB'nin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesi, farklı perspektiflerden analiz yapma ve değerlendirme becerisi.
	Tez yazma ve proje yönetimi	Araştırmaya dayalı tez yazma ve akademik düşünme becerisi geliştirme, Uzun vadeli projeleri planlama ve yürütme becerisi.
	Küresel farkındalık	Dünya meselelerine duyarlılık ve evrensel bakış açısı kazanma.
	Kendini ifade etme	Öğrencilerin fikirlerini açık ve net şekilde sunma becerisi kazanması.
	Zaman yönetimi	Yoğun programları düzenleme ve etkin kullanma becerisi kazanma.

Tablo 4'deki veriler, her bir tema ve temalara ait alt tema ile ilgili araştırmanın bulguları aşağıda detaylı olarak verilmiştir.

Ebeveynlerin İletişim Stratejileri ve Öğrenme Sürecine Katkıları: Ebeveynlerin İletişim Stratejileri ve Öğrenme Sürecine Katkıları " ana teması altında, velilerin çocuklarının öz yönetimli öğrenme becerilerine olan katkılarını ele almaktadır. Alt temalar olarak Güven ve empati, İletişim stratejileri, Sorun çözme desteği, Çatışma yönetimi ve Ortak aktiviteler yer almaktadır. Bu temalar, ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerindeki etkili iletişim unsurlarını ve bu unsurların öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimine olan etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu tema, ebeveynler ve çocukları arasındaki etkileşimlerin eğitim sürecine nasıl yön verdiğini ve çocukların kişisel gelişiminde ne tür bir rol oynadığını ele alır. Özellikle etkili iletişim, çocukların öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirme konusunda kritik bir öneme sahiptir.

Güven ve empati: Güven ve empati, sağlıklı bir ebeveyn-çocuk ilişkisi için temel unsurlardır. Velilerin, çocuklarının bireysel yeteneklerine duyduğu güven ve onların duygularını anlama çabaları, çocukların kendilerine olan güvenini artırır ve bağımsız hareket edebilme yeteneklerini destekler. Empati kurma yeteneği, çocukların duygusal farkındalıklarını geliştirmelerine ve daha etkili bir öz yönetimli öğrenme becerisi kazanmalarına katkı sağlar.

İletişim stratejileri: Velilerin çocuklarıyla açık, anlaşılır ve yapıcı bir iletişim kurmaları, çocukların kendi düşüncelerini ifade etmelerini teşvik eder. Bu süreçte kullanılan stratejiler, örneğin aktif dinleme, olumlu geri bildirim verme ve sorun çözme odaklı yaklaşım, çocukların problem çözme ve karar verme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunur.

Sorun çözme desteği: Ailelerin çocuklarına sorun çözme süreçlerinde sunduğu destek, onların bağımsızlık kazanmaları, öz güven geliştirmeleri ve problem çözme becerilerini etkin bir şekilde kullanmaları açısından büyük önem taşır. Aileler, çocuklarının karşılaştıkları problemleri çözme sürecinde rehberlik ederek hem öz-yeterliliklerini güçlendirebilir hem de öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimine katkıda bulunabilir.

Çatışma yönetimi: Aile içinde oluşan çatışmaları çözüm odaklı yönetme becerisi, sağlıklı iletişim, empati ve iş birliği gerektiren bir süreçtir. Çatışmalar her ailede doğal olarak ortaya çıkar, ancak bunları nasıl yönettiğiniz, ilişkilerin güçlenmesini veya zayıflamasını etkiler.

Ortak aktiviteler: Ebeveyn ve çocukların birlikte zaman geçirdiği etkinlikler, çocukların duygusal, sosyal ve zihinsel gelişimi için büyük önem taşır. Aynı zamanda, aile bağlarını güçlendirerek, çocukların kendilerini güvende hissetmelerine ve olumlu bir benlik algısı geliştirmelerine yardımcı olur.

Velilerin eğitim programı sürecinde Ebeveynlerin İletişim Stratejileri ve Öz Yönetimli Öğrenme ilişkin katkıları nelerdir? Bu soru, ebeveynlerin çocukların öğrenme sürecine olan etkilerini ve öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde ne tür bir destek sağladıklarını anlamayı amaçlamaktadır.

Öz Yönetimli Öğrenme Sürecinde Kişisel Özellikler ve Öğrenme Yaklaşımları: Bu tema, çocukların karakteristik özellikleri üzerine odaklanmaktadır. Ana tema "Öz Yönetimli Öğrenme Sürecinde Kişisel Özellikler ve Öğrenme Yaklaşımları" olarak belirlenmiş ve bu tema altında dört alt tema tanımlanmıştır: Deney yapma, Okuma alışkanlığı, Yeni alanlara ilgi ve inovasyon, Bağımsızlık ve sorgulama. Her bir alt tema, çocukların erken dönemdeki karakteristik özelliklerini ve öz yönetimli öğrenme becerilerini incelemeyi amaçlayan farklı bir perspektif sunmaktadır. Bu tema çocukların temel kişisel özelliklerinin erken dönemde nasıl şekillendiği ve geliştiği analiz edilmektedir. Bu, çocukların bireysel davranışları ve öğrenme yöntemleri hakkında genel bir çerçeve sunar.

Deney yapma: Çocukların yeni şeyler keşfetmeye olan eğilimleri ve bu süreçte öğrenme becerileri sorgulanmaktadır. Çocuklar deney yaparak dünyayı tanır ve öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirir.

Okuma alışkanlığı: Çocukların okuma becerileri ve bu alışkanlığı ne kadar benimsedikleri incelenmektedir. Bu, onların dil gelişimi ve bilgiye erişim yöntemlerini anlamada kritik bir rol oynar.

Yeni alanlara ilgi ve inovasyon: Çocukların yeni alanlara olan ilgileri, yenilikçi düşünme becerileri ve keşfetme arzusu değerlendirilmektedir. Bu özellikler onların yaratıcılık potansiyelini yansıtır.

Bağımsızlık ve sorgulama: Çocukların bağımsız hareket etme, kendi kararlarını verme ve eleştirel düşünme becerileri mercek altına alınmıştır.

Bu alt temalara yönelik cevaplanması gereken merkezi bir soruya odaklanılmıştır. Çocukların erken dönem karakteristik özellikleri nasıldır? Bu soru, çocukların bireysel farklılıklarını, öğrenme alışkanlıklarını ve problem çözme yaklaşımlarını anlamayı hedeflemektedir.

Ergenlikte Bilişsel ve Duygusal Değişimlerin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması: "Ergenlikte Bilişsel ve Duygusal Değişimlerin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması" ana teması altında Uluslararası Bakalorya (IB) Diploma Programı'nın ergenlik dönemindeki öğrencilere yansımasını ele almaktadır. Alt temalar olarak Mükemmeliyetçilik, Arkadaşlık, Özgüven, Sosyal kaygı ve içe kapanma konuları yer almaktadır. Bu alt

temalar, IB Programı'nın öğrencilerin duygusal, sosyal ve kişisel değişimlerine olan etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu tema, IB Diploma Programı'na katılan ergenlik dönemindeki öğrencilerin deneyimlediği değişimlerin genel bir çerçevesini sunmaktadır. Ergenlik, bireylerin kimlik gelişimi, sosyal ilişkiler ve duygusal denge açısından kritik bir dönemdir. Bu bağlamda, programın bu süreç üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir.

Mükemmeliyetçilik: IB Programı'nın öğrencilerde mükemmeliyetçi tutumları artırma potansiyeli ele alınmaktadır. Yüksek akademik standartlar ve yoğun değerlendirme süreçleri, öğrencilerde başarıya ulaşma konusunda baskı ve aşırı beklentilere yol açabilir.

Arkadaşlık: Ergenlerin sosyal çevreleriyle ilişkilerinde meydana gelen değişimler incelenmektedir. Program, öğrencilerin farklı kültürlerden gelen bireylerle etkileşim kurmasını teşvik ederek arkadaşlık bağlarını çeşitlendirebilir. Ancak akademik yoğunluk, arkadaşlık ilişkilerine ayrılan zamanı sınırlayabilir.

Özgüven: Programın, öğrencilerin özgüven gelişimine etkisi ele alınmaktadır. Akademik başarı, bireysel projelerdeki başarılar ve çeşitli becerilerin kazanılması, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırabilir. Ancak sürekli değerlendirilme durumları özgüven üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratabilir.

Sosyal kaygı ve içe kapanma: Yoğun akademik beklentiler ve ergenlik dönemi zorlukları, öğrencilerde sosyal kaygı ve içe kapanma gibi davranışsal değişimlere neden olabilir. Bu, öğrencilerin duygusal dayanıklılıklarını sınavan bir süreçtir.

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencinin ergenlik döneminde nasıl bir değişim meydana getirmiştir? Bu soru, öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal değişimlerini kapsamlı bir şekilde incelemeyi hedeflemektedir. Özellikle programın, öğrencilerin kişisel gelişimlerini nasıl şekillendirdiği sorgulanmaktadır.

Ebeveynlerin Akademik ve Duygusal Destek Rollerini: Tablo 4'de "Ebeveynlerin Akademik ve Duygusal Destek Rollerini" ana teması ele alınmış ve bu tema altında dört alt başlık yer almıştır: Öğretmen ve okul seçimi, Destekleyici ebeveynlik, Akademik takip, Örnek olma. Bu alt temalar, ebeveynlerin çocuklarının eğitime sağladıkları katkıları farklı yönlerden incelemektedir. Ayrıca, cevabı aranan soru, ebeveynlerin eğitime katkısını hem akademik hem de sosyal ve kişisel gelişim açısından değerlendirmeyi

amaçlamaktadır. Bu tema, ebeveynlerin çocuklarının eğitim sürecine olan etkilerini genel bir çerçevede değerlendirmektedir. Ebeveynlerin çocuklarının eğitim hayatındaki aktif rollerinin çeşitli boyutlarını ele alır.

Öğretmen ve okul seçimi: Ebeveynlerin, çocuklarının öğrenim sürecinde Öğretmen ve Okul Seçimine verdikleri önem ve bu seçimin çocukların akademik ve sosyal gelişimi üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir. Bu, ebeveynlerin eğitimdeki bilinçli karar alma süreçlerini ortaya koyar.

Destekleyici ebeveynlik: Ebeveynlerin çocuklarının öğrenim süreçlerine destek sağlama yöntemleri, teşvik edici bir tutum benimsemeleri ve olumlu bir öğrenme ortamı yaratmaları incelenmektedir.

Akademik takip: Ebeveynlerin çocuklarının eğitim süreçlerini düzenli olarak takip etmeleri, akademik performanslarını izlemeleri ve gerektiğinde müdahale etmeleri konuları ele alınır. Bu, ebeveynlerin aktif katılımının bir göstergesidir.

Örnek olma: Ebeveynlerin çocuklarına iyi birer rol model olmaları, onların öğrenme motivasyonlarını ve kişisel gelişimlerini destekleme noktasındaki önemini vurgular.

Programın öğrenciler üzerindeki akademik, sosyal ve kişisel katkıları nelerdir? Bu soru, programın öğrencilerin hayatında yarattığı değişimleri çok boyutlu bir şekilde incelemeyi hedefler. Velilerin bu süreçteki katkıları nelerdir? Ebeveynlerin bu sürece nasıl dahil oldukları, hangi yöntemleri kullandıkları ve çocuklarının gelişimine ne ölçüde katkıda bulundukları analiz edilmektedir.

IBDP'nin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması: Ana tema “IBDP'nin Öz Yönetimli Öğrenmeye Yansıması” olarak tanımlanmış ve bu yansımalar altı alt başlık altında incelenmiştir: Uluslararası başarı, Eleştirel düşünme, Proje yönetimi ve tez yazma, Kendini ifade etme, Zaman yönetimi ve Küresel farkındalık. Bu temalar, programın öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri üzerindeki katkılarını çok yönlü bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu tema, IB Diploma Programı'nın öğrencilere kazandırdığı becerileri, onların akademik ve kişisel gelişimlerine olan katkısını incelemektedir. Programın öğrenciye genel katkısı, özellikle uluslararası düzeyde kabul gören başarılar ve bireysel beceriler bağlamında değerlendirilmektedir.

Uluslararası başarı: IB Programı'nın öğrencileri uluslararası akademik standartlara hazırlama konusundaki etkisi vurgulanmaktadır. Bu, öğrencilerin global bir perspektif kazanarak hem akademik hem de profesyonel alanda öne çıkmalarına yardımcı olur. Programın, öğrencilerin farklı kültürel ve entelektüel ortamlarda başarılı olma potansiyellerini artırdığı değerlendirilmektedir.

Eleştirel düşünme: Programın, öğrencilere bağımsız ve analitik düşünme becerileri kazandırmadaki rolü ele alınmaktadır. Sorgulama ve eleştirel düşünme, öğrencilerin karmaşık sorunları değerlendirebilme ve etkili çözümler üretebilme yeteneklerini geliştiren temel unsurlardır.

Proje yönetimi ve tez yazma: IB Programı'nın, öğrencilerin akademik disiplinleri organize etme, uzun vadeli projeler yürütme ve kapsamlı araştırmalar yapma konularında gelişimlerine katkısı incelenmektedir. Özellikle Extended Essay (Bitirme Tezi) gibi bileşenler, öğrencilerin bağımsız çalışma ve yazılı iletişim becerilerini geliştirmelerini sağlamaktadır.

Küresel farkındalık: Programın öğrencilere dünya meselelerine duyarlılık ve evrensel bakış açısı kazandırmadaki rolü ele alınmaktadır. IB'nin öğrencilere dünya meselelerine duyarlı olmalarını öğretmesi, küresel perspektifin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Kendini ifade etme: IB Diploma Programı, öğrencilerin fikirlerini açık ve net bir şekilde ifade etme yetkinliğine sahip bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktadır. Program öğrencilerin eleştirel düşünme, araştırma ve etkili iletişim becerileri geliştirmelerini hedefler.

Zaman yönetimi: IBDP öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimlerini hedefleyen yoğun bir müfredat sunar. Bu program sayesinde öğrenciler zaman yönetimi becerilerini geliştirir ve yoğun programları düzenleme ve etkin kullanma becerisi kazanırlar.

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı'nın öğrencilere öz yönetimli öğrenme becerisi kazandırmadaki yansıması nasıldır? Bu soru, IB Programı'nın öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetme, bağımsızlık kazanma ve hedeflerine ulaşma kapasiteleri üzerindeki katkısını anlamaya odaklanmaktadır.

4.2. Görüşmelerden Elde Edilen Temalar ve Bulgular

4.2.1. Ebeveynlerin iletişim stratejileri ve öğrenme sürecine katkıları

Çocuğun öz yönetimli öğrenme becerilerini kazanmasında, aile ile olan açık ve güvene dayalı iletişim büyük önem taşır. Bu tema, aile ile çocuk arasındaki sağlıklı iletişimin çocuğun gelişimine etkisini inceler. İletişim, çocukların duygusal ihtiyaçlarını anlamada ve çözüm üretmede hayati bir rol oynar.

Güven ve empati: Güven ve empati, ebeveyn ve çocuk arasındaki sağlıklı ilişkinin temel taşlarıdır ve her iki unsur da çocuğun duygusal, sosyal ve psikolojik gelişimi için kritik öneme sahiptir. Güven, çocuğun kendini ebeveynine tamamen açabilmesi, korkusuzca hislerini ifade edebilmesi ve destek alabileceğini bilmesi anlamına gelir. Bu güvenli bağ, çocukların dünyayı keşfetmeleri, dışarıdaki insanlarla ilişkiler kurmaları ve kendi duygusal deneyimlerini yönetmeleri için sağlam bir temel oluşturur. Çocuklar, ebeveynlerinden aldıkları güveni çevreleriyle de paylaşıp, diğer insanlarla olan ilişkilerinde de benzer güven duygularını geliştirebilirler.

Empati ise, ebeveynin çocuğunun duygularını anlama ve bu duygulara saygı gösterme yeteneğidir. Empatik ebeveynler, çocuklarının ne hissettiklerini doğru bir şekilde algılar ve bu duygusal durumlarına uygun tepkiler verirler. Empati, çocuğun kendisini değerli ve anlaşılmış hissetmesini sağlar. Bu duygu, çocuğun duygusal zekâsının gelişmesine yardımcı olur ve başkalarının duygularına saygılı, anlayışlı ve duyarlı bir birey olmalarına zemin hazırlar.

Ebeveynin güven ve empati gösterebilmesi, çocuğun duygusal istikrarını artırır ve kendi duygusal ihtiyaçlarını ifade etme konusunda daha sağlıklı bir yaklaşım geliştirmelerine olanak tanır. Bu sayede çocuklar, stresli durumlarla başa çıkarken ya da zorlayıcı deneyimlerle karşılaştıklarında, kendilerine güvenebilir ve ebeveynlerine danışarak duygusal olarak daha rahatlatıcı bir çözüm bulabilirler. Ayrıca, güvenli bir bağ ve empatik bir ortam, çocukların duygusal gelişimlerini destekler ve sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Görüşmeye katılan Berkay Bey güven ve empati ile ilgili örnek olarak şunları ifade etmiştir.

Sıkıntıya düştüğünde hep yanında olduğumuzu hissettirdik. Ve şu özgüveni de hep verdik. Aşamayacağımız bir konu yok. Bunu hep hissettirdim. Ben özellikle bu konu da çok şey yaptım. Aylin yeter ki düştüğün sıkıntıyı bana anlat. Onu çok yapmıyor çünkü. Ağzından zorla alıyoruz düştüğü sıkıntıları falan anlatmasını. Yeter ki bize söyle biz çözüm üretiriz psikolojisini verdik. Hayatının her döneminde. (Berkay Bey, Yaş 56)

Bu ifade, bir ebeveynin çocuğuna olan desteğini ve yanında olma isteğini vurgulamaktadır. Ebeveynlerin, çocuklarının zorlu dönemlerinde onlara duygusal ve fiziksel destek sağlaması, güven duygusunu pekiştirir ve çocukların stresli durumlarla başa çıkmalarına yardımcı olur. Görüşmeye katılan Gaye Hanım, çocuğuna güven verme konusunda oldukça dikkatli ve bilgilendirici bir yaklaşım sergilemiştir.

Ha sürekli anlatarak yani. Neden sonuç ilişkisiyle anlatırım. Ya böyle olursa böyle olacak böyle yani. Eee, işte şu çalışma temposuyla gidersem bu sonucumuz böyle olacak. Bu eğer daha çok performanslı olursa daha iyi olacaksın gibi örnekler veririm. şu an aklıma gelen bunlar yani ama örneklendirmeler çok yapılabilir. (Gaye Hanım, Yaş 48)

Özellikle, çocuklarına sorumluluklarını öğretirken onlara neden-sonuç ilişkisi kurarak açıklamalar yapması, güven oluşturma sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Çocuğuna gelecekteki başarısını kendi çabalarına bağladığını ve bunun gerçekteyeğine güven duyduğunu göstermektedir. Ayrıca, Gaye Hanım'ın çocukla yaptığı bu tür sohbetler, çocuğunun kendi kararlarını alırken doğru yolu bulmasına güven verdiğini, onun başarısı için gerekli olan becerilere sahip olduğuna inandığını açıkça yansıtmaktadır. Bu güvenli ortam, çocuğun sorumluluklarını yerine getirirken kendine olan güveninin artmasına yardımcı olmuştur. Görüşmeye katılan Filiz Hanım, Zuhâl'in sınav sürecine yönelik güvenini şöyle ifade etmiştir.

Sözlü sınav yazılı sınav hepsini ben takip ettim. Başvuruyu ben yaptım. Zeynep'i buna hazırlaması resmi ben yaptım. O ilk zaten sınava girerken ben nasılsa kazanamam dedi. Sen buna hazırsın, senin için bu sınavı geçmek zor olmayacak, sadece iyi hazırlanman gerekiyor. Bu şekilde çalışırsan sınavı geçmen çok daha

kolay olur. Sınavın çok zor olduğunu biliyordu, madem istiyorsun, gireyim dedi. Girdi yazılı sınav sözlü sınav hepsinde de başarılı oldu. (Filiz Hanım, Yaş 46)

Bu ifade, Filiz Hanım'ın Zuhal'e olan güvenini ve onu cesaretlendirme amacını gösteriyor. Zuhal, sınavın zor olduğuna dair endişeler taşısa da, Filiz Hanım ona güvenerek bu zorlukların üstesinden gelebileceğini anlatmıştır. Bu tür güven verici ifadeler, rehberliğin önemli bir parçasıdır ve öğrencinin kendine güvenmesini sağlayarak başarılı olmasına yardımcı olur. Görüşmeye katılan Çiçek Hanım bu konuda şunu ifade etmiştir.

Genelde dediğim gibi hani kendisi yönettiği için her şeyi. [...] Bütün süreçleri iyi yönetti. En azından kendi istediğini bilip anlayıp o yönde ilerledi her zaman. O an belki olumlu olarak görmüyorduk ama sonradan düşününce hani kendisi açısından da bizim açımızdan bayağı olumlu bir hareketti. (Çiçek Hanım, Yaş 47)

Bu açıklama, Çiçek Hanım'ın kızına duyduğu güveni ve ona kendi süreçlerini yönetme konusunda sağladığı desteği göstermektedir. Kızının sorumluluklarını bağımsız bir şekilde yerine getirmesini ve yoğun programını başarılı bir şekilde yönetmesini Çiçek Hanım güvenle izlemiş ve onu desteklemiştir. Görüşmeye katılan Can Bey bu konuda şunu ifade etmiştir.

Tabii tabii hani bir birey olarak hem akademik sürecini hem diğer o hazırlık bürokratik sürecini gayet güzel yapıyor. Diyorum ya hani her platformda her hafta sonu bazen bu kariyer şeylerine filan da katılıyorlar. Hiç haberim yok mesela işte İstanbul'u şey toplantılarına gidiyorlar. Bu Boğaziçi Üniversitesi'nin yaptığı böyle kariyer toplantıları, şirket gezmeleri, kendileri şirketi arıyor veya biz bir kulüp olarak gelsek filan bunlar hep bence... (Can Bey, Yaş 54)

Bu ifade, Can Bey'in çocuklarına duyduğu güveni gösteriyor. Çocuklarının kendi başlarına önemli işler yapabilme becerilerini desteklemesi, onları bağımsız bir şekilde çeşitli fırsatlarla ilgili kararlar alıp uygulamalarına olan güvenini yansıtmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına duyduğu empati, çocuğun kendini güvende hissetmesini sağlar. Görüşmeye katılan Banu Hanım bu konuda şunu ifade etmiştir.

Çok değişiklik olmadı ama Nimet küçükken daha girişkendi. İnsanların arasına çıkmak falan ama ergenlikle içine kapandı. Resim çizmeyi seviyor farklı şeyler çiziyordu hatta pedagoga gösterdik. Ama işte dışardan duyduklarım ve oğlumda gördüklerime göre iyiydi. Çok arkadaşı yok. Belli 3-4 tane arkadaşı var. Ben o anlamda arkadaş gibi olduğumu düşünüyorum. (Banu Hanım, Yaş 47)

Burada Banu Hanım, çocuğunun ilgisi üzerine kaygı duymakta ve profesyonel bir destek almak için adım atmaktadır. Bu, ebeveynin çocuğuna duyduğu empatiyi ve onun ihtiyaçlarını anlamaya çalıştığını gösterir. Ayrıca, sağlıklı iletişimin ve doğru yönlendirmenin önemini de vurgular. Işıl Hanım, çocuğunun hayal gücünü ve isteklerini anlamaya çalıştığını şu sözlerle ifade etmiştir.

Odasının dizaynını kendi belirler. Ben derdi, biri pembe biri mor olacak. Halısı bile çizgi film karakteri olacak. Yani kendi düzen dizilim tertibine bakardı. Temizliği yapacağım zaman önce bir kendi toplardı sonra temizliğe girerdim. Yoksa kitabımı nereye koydunuz bulamıyorum derdi. O konuda da odasının düzenini disiplinini falan ben yapacağım yeri belli dizaynı kendine ait. Öyle de bir özelliğe sahipti. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Görüşmeye katılan Işıl Hanım'ın özellikle çocuğunun odasının düzenini kendisinin belirlemesi ve kişisel tercihlerine saygı gösterilmesi, empatik bir tutumun örneğidir. Bu ifade onun, çocuğunun duygusal ihtiyaçlarını ve tercihlerini göz önünde bulundurduğun göstermiştir. Ayrıca, temizlik gibi rutin sorumluluklar konusunda da empati ile yaklaşmıştır. Bu, çocuğunun bağımsızlık kazanması ve kendi işlerini yapması gerektiğini anlaması adına, ona alan tanıyan ve duygusal ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran bir yaklaşım sergilediğini gösterir. Empati, çocukların gelişiminde güven duygusu yaratırken, aynı zamanda onların sorumluluk almasına da olanak tanır. Görüşmeye katılan Gaye Hanım'ın empatiye yaklaşımı, çocuklarına sürekli olarak onların duygularını anladığını ve onlara değer verdiğini hissettirmesini şu şekilde gösteriyor.

Burçin uzun yıllar tek çocuktı, ondan dolayı odasını çok iyi düzenleyemiyordu, ama ödevlerini yapma konusunda kesinlikle iyiydi. Ama oda toplama konusunda filan eksiği vardı. O da ben belki benden kaynaklanıyordu. Eşim öyle diyor.

Çünkü sen her şeyi, o yapmadan sen yaptın, o yapmadan sen yaptın diye. O da benden kaynaklandı herhalde. (Gaye Hanım, Yaş 48)

Bu açıklama, Gaye Hanım'ın çocuğunun zorluklarını fark ettiğini ve bu durumun aile dinamiklerinden kaynaklandığını empatik bir şekilde değerlendirdiğini gösteriyor. Eşinin gözünden de durumu anladığını ve bu empatiyi ailenin içindeki etkileşimlerde yansıttığını ifade ediyor. Bu empatik tutum, Gaye Hanım'ın çocuklarının ihtiyaçlarını ve zorluklarını anlamaya, onların duygusal ve gelişimsel süreçlerine duyarlı olmaya ne kadar özen gösterdiğini gösteriyor. Görüşmeye katılan Didem Hanım bu konu ile ilgili soruya şu şekilde cevap vermiştir.

Ya Burak çok pozitif. Girdiği ortama çabuk adapte olan hani eğitim süresi boyunca bize hiçbir zaman hiçbir yerden olumsuz bir dönüş olmayan bir çocuktu böyle sevimli, duyarlı. Eee, çok çabuk algılayabilen hani başkalarının duygularını çabuk algılayabilen bir çocuktu. Kimseye zarar vermezdi ve gerçekten karşıdakine empati yapabilen biriydi. (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu açıklamaları, çocuğunun empati kurma yeteneğinin yüksek olduğunu ve başkalarının duygularına saygı gösterdiğini ortaya koyuyor. Görüşmeye katılan Can Bey, çocuklarının sosyal sorumluluk projelerinde nasıl aktif olduklarını şu şekilde anlatmıştır.

Mesela bir hastanenin lösemi servisinde yatan çocuklara yaklaşık iki ay boyunca her hafta sonu cumartesi pazar gitti. İngilizce anlattı, İngilizce destek verdi. Bu çok hoşuna gitti ve böyle şeyler çok yaptı. Hani böyle sosyal sorumluluk projelerini severek ve isteyerek yaptılar. (Can Bey, Yaş 54)

Bu, IB programının kişisel gelişim üzerindeki etkisini ve öğrencilerin başkalarına yardım etme, empati ve paylaşım gibi insani vasıfları geliştirmelerine nasıl katkı sağladığını göstermektedir. Görüşmeye katılan Işıl Hanım'ın kızına gösterdiği duygusal destekle ilişkilidir şeklinde ifade etmiştir.

(...) olmadı. Ya tabi ergenlik erkeklerde farklı, kızlarda farklı. Niye saçım böyle, ağzım böyle sivilcelerim çıktı. O tarz olmuştur. Yani işte ben çok mu çirkinim. Ben derim ki kızım çok güzelsin ya hayır sen annem olduğun için böyle

düşünüyorsun bir başkası böyle düşünmüyor falan. Bu tarz şeylere takılırdı o da her genç kızda olur. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Bu ifadesi, Işıl Hanım'ın kızının duygusal durumunu anlaması ve onun bakış açısını empatik bir şekilde dinlemesiyle ilgili bir örnek teşkil eder. Işıl Hanım, kızının hislerine değer vererek, onun hissettiği güvensizliği anlamış ve bu durumu yatıştırmaya çalışmıştır. Görüşmeye katılan Pınar Hanım'ın empati ile ilgili bir görüşü şu şekildedir.

"Bence düşünebilen, araştırabilen, eleştirel yargılayabilen, empati yapabilen, akademik başarıdan ziyade global anlamda insan olmayı öğreten program olduğunu düşünüyorum." (Pınar Hanım, Yaş 49)

Bu görüşte Pınar Hanım, IB programının sadece akademik başarıyı değil, aynı zamanda empati kurabilme yeteneği ve genel anlamda insan olma bilincini geliştirmeye yönelik bir yaklaşımı benimsediğini belirtiyor. Bu, empatiyi vurgulayan bir bakış açısidir. Görüşmeye katılan Çiçek Hanım, empati konusunda şu şekilde bir örnek vermektedir.

"Mesela kardeşine karşı olan hareketleri ben mesela çok hırçınlaştığımda haksız olduğunu ya da bağırdığımda kızdığında çok haksız olduğunu söylediğinde söylüyordum. Daha sonrasında bakıyordum kardeşine karşı. Benim kullandığım sözleri karşı kullanıyor." (Çiçek Hanım, Yaş 47)

Bu örnek, Çiçek Hanım'ın, çocuğunun başkalarının duygularını anlaması ve empati yapması gerektiğini vurguladığını gösteriyor. Kendi tutumları ve davranışlarıyla, çocuğunun da başkalarına karşı aynı empatik yaklaşımı sergilemesini sağlamaya çalıştığını ifade etmektedir.

İletişim stratejileri: İletişim stratejileri, ebeveynlerin çocuklarıyla sağlıklı, etkili ve açık bir iletişim kurmalarını sağlayan yöntemlerdir. Bu stratejiler, aile içindeki etkileşimi güçlendirir, çocukların duygusal ihtiyaçlarını daha iyi anlamayı sağlar ve onların gelişim süreçlerine katkı sunar. Etkili iletişim, sadece kelimelerle değil, aynı zamanda beden dili, ses tonu ve göz teması gibi unsurlarla da desteklenir. Ebeveynler, çocuklarıyla iletişim kurarken bu unsurları doğru şekilde kullanarak, çocuklarının kendilerini rahatça ifade etmelerine ve ebeveynlerinin onları gerçekten dinlediğini hissetmelerine olanak tanır.

Ebeveynlerin iletişim stratejileri, çocukların duygusal ve zihinsel gelişiminde önemli bir rol oynar. Bir ebeveynin, çocuğunun duygusal durumuna empatik bir yaklaşım sergilemesi, çocuğun kendisini değerli hissetmesine yardımcı olur. Bunun yanı sıra, çocukların sorunlarını anlamak için doğru sorular sormak, onların düşünce süreçlerini keşfetmelerine yardımcı olur. Ayrıca, çocuklara açık uçlu sorular sorarak, çözüm odaklı düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunulabilir.

Ebeveynler, çocuklarının duygusal ve zihinsel süreçlerini anlamak için aktif dinleme tekniklerini de kullanmalıdır. Bu, çocuğun söylediklerine dikkatlice odaklanmayı, anladıklarını yansıtarak geri bildirimde bulunmayı ve doğru bir şekilde tepki vermeyi içerir. Böylece, çocuklar kendilerini rahatça ifade edebilir ve ebeveynleriyle güvenli bir ortamda iletişim kurabilirler. Bu tür bir iletişim, çocukların problem çözme becerilerini de geliştirir, çünkü onları kendi düşüncelerini paylaşmaya ve alternatif çözümler üretmeye teşvik eder. Ayrıca, ebeveynler ve çocuklar arasındaki iletişimde şeffaflık ve açıklık önemlidir. Ebeveynler, çocuklara karşı açık, dürüst ve tutarlı olmalıdırlar. Bu, çocukların ebeveynlerine güvenmelerini sağlar ve onlarla karşılaştıkları zorluklar hakkında daha rahat konuşmalarına olanak tanır. Çocukların evde güvende hissetmeleri, sosyal ve okul hayatlarında da daha sağlıklı ilişkiler kurmalarını destekler. Görüşmeye katılan Seher Hanım şunu ifade etmiştir.

Evet çocuklarımdan çok şey öğrendim. Benim de bakış açım değişti. Bana da kattıkları çok şey oldu. Ben de biraz araştırmaya başladım. Kızımınla beraber bende dünyaya açıldım. Evimde misafir ettim. Yurtdışından konuklarım oldu. Arkadaş çevresinden. Yani bizde dış dünyaya onlarla beraber açıldık. (Seher Hanım, Yaş 51)

Bu açıklama, ebeveynin çocukla açık ve dürüst bir iletişim kurma çabasını ortaya koymaktadır. Aile içindeki açık iletişim, çocukların kendilerini ifade etmelerini ve ebeveynlerine karşı daha güven duygusu geliştirmelerini sağlar. Görüşmeye katılan Aslı Hanım, Çocuğunu yönlendirme konusunda emir cümlesi kullanmaktan kaçındığını ifade etmiştir.

"Şöyle anı belki hatırlayabilir miyim bilmiyorum ama yani olabildiğince üzülmemesi konusunda konuşarak. Yönlendirmeye çalışıyorum. Fikrimi de söylüyorum, beklentimi

söylüyorum, sebeplerini anlatıyorum. Şöyle bir özelliği var. Firuze'nin emir cümlesi kullanmadığınız müddetçe sizi dinler. Evet, yeter ki emir cümlesi kullanmayın." (Aslı Hanım, Yaş 53)

Buradan, öğrencinin öz yönetim sürecinde, annesinin nasıl bir yaklaşımla kararlar almaya yönlendirildiği anlaşılmaktadır. Aslı Hanım, "yeter ki emir cümlesi kullanmayın" diyerek, Çocuğun kararlarını kendi isteğiyle almasını ve öz yönetimli öğrenme becerisini geliştirmesini sağlamak amacıyla bir yönlendirme stratejisi izlediğini belirtmektedir. Görüşmeye katılan Işıl Hanım, çocuğunun küçük yaşlardan itibaren kendi sorumluluklarını yerine getirme konusunda oldukça bağımsız bir yapıya sahip olduğunu vurgulamaktadır. Kendi odasının düzenini ve dizaynını belirlerken, temizliği ve düzeni konusunda da kendisine düşen sorumlulukları yerine getirme konusunda bilinçliydi. Işıl Hanım konu ile ilgili şunları ifade etmiştir.

Odasının dizaynını kendi belirler. Ben derdi biri pembe biri mor olacak. Halısı bile çizgi film karakteri olacak. Yani kendi düzen dizilim tertibine bakardı. Temizliği yapacağım zaman önce bir kendi toplardı sonra temizliğe girerdim. Yoksa kitabımı nereye koydunuz bulamıyorum derdi. O konuda da odasının düzenini disiplinini falan ben yapacağım yeri belli dizaynı kendine ait. Öyle de bir özelliğe sahipti. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Bu ifade, çocuğunun detaylara olan düşkünlüğünü ve düzenli bir yaşam tarzını nasıl benimsediğini anlatmaktadır. Ayrıca, çocuğunun sorumluluklarını kendi başına yerine getirmeye yönelik bir alışkanlık geliştirdiğini belirtmektedir. Işıl Hanım, çocuklarının sorumluluklarını yerine getirmesinde yönlendirici bir tutum sergileyerek, onların kendi kararlarını verebilme ve bağımsız hareket etme becerilerini teşvik etmiştir. Bu, iletişim stratejisinin, çocuğuna hem rehberlik etmek hem de bağımsızlık kazandırmak üzerine kurulu olduğunu gösteriyor. Görüşmeye katılan Gaye Hanım'ın iletişim stratejileri, çocuğuyla olan etkileşimlerinde oldukça açık ve net bir yaklaşım sergileyerek, empati ve anlayışa dayalı bir yönlendirme kullandığı örnek şu şekildedir.

"Ha sürekli anlatarak yani. Neden sonuç ilişkisiyle anlatırım. Ya böyle olursa böyle olacak böyle hani. Eee, işte şu çalışma temposuyla gidersem bu sonucumuz böyle olacak.

Bu eğer daha çok performanslı olursa daha iyi olacaksın gibi örnekler veririm." (Gaye Hanım, Yaş 48)

Gaye Hanım yukarıdaki ifade ile çocuğuna belirli bir davranışın olası sonuçlarını anlatmaktadır. Özellikle, neden-sonuç ilişkisi kurarak açıklamalar yapması, etkili bir iletişim stratejisidir. Bu, çocuğunun kararlarının sonuçlarını anlamasına ve sorumluluklarını daha bilinçli bir şekilde yerine getirmesine yardımcı olan bir iletişim stratejisidir. Ayrıca, örneklerle anlatım stratejisi de oldukça etkili bir yöntemdir. Gaye Hanım, "Mesela diyelim ki çocuk dergilerinden çok faydalandım," diyerek, çocuğuna bilimsel konularda bilgi edinmesi için günlük yaşamda örnekler sunmuş ve eğitici materyalleri kullanarak öğrenmeyi teşvik etmiştir. Bu şekilde, öğrenme süreçlerine dair somut örnekler vererek, çocuğunun ilgisini çekmeyi başarmıştır. Görüşmeye katılan Işıl Hanım bu konuda şunu ifade etmiştir.

"Çocuğum küçükken böyle kendi kararlarını kendi alan bir konuda fikir sunuyorsa beni ikna etme kabiliyetine sahip olan ve bende onu en sonunda görüşünü desteklerim. Küçüklüğünden beri bu böyleydi." (Işıl Hanım, Yaş 52)

Bu ifade, çocuğun karar alma sürecine katılımının önemini gösterir. Ebeveynin çocuğuna saygı duyup onun görüşlerini alması, çocukların bağımsızlık duygusunu geliştirmelerine ve kendilerini değerli hissetmelerine yardımcı olur. Görüşmeye katılan Seher Hanım, çocuklarının eğitim süreçlerinde aile olarak ortak aktivitelerin de önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır. Aile olarak yazın pikniğe gitmeyi sevdiklerini ve bu tür etkinliklerin, aile içindeki bağları güçlendirdiğini ifade etmiştir.

Sorun Çözme Desteği: Çocuğun karşılaştığı zorluklarla başa çıkabilmesi için ebeveynlerin sunduğu destek ile ilgili Berkay Bey şunları ifade etmiştir.

Baba olarak iletişimim farklıdır onunla benim.15 gün önce sınav haftasıydı yanılmıyorsam bir sınavında geç kaldığını düşünüyordu sabaha kadar uyumayacaktı ders çalışacaktı. Ve önemli de bir sınavdı. Bir önceki sınavın notu da düşüktü,78 idi, yükseltmek istiyordu. Ben de sabaha kadar uyumadım sabaha kadar mesajlaştık. (Berkay Bey, Yaş 56)

Bu ifade, bir ebeveynin çocuğuna olan desteğini ve yanında olma isteğini vurgulamaktadır. Ebeveynlerin, çocuklarının zorlu dönemlerinde onlara duygusal ve fiziksel destek sağlaması, güven duygusunu pekiştirir ve çocukların stresli durumlarla başa çıkmalarına yardımcı olur.

Çatışma Yönetimi: Aile içindeki çatışmaları yapıcı bir şekilde çözmek, sağlıklı ilişkiler kurmayı destekler. Can Bey, çocuklarının yaşamlarında nasıl değişiklikler olduğunu anlatırken şu noktayı vurgulamıştır.

"Bir kere çok öz güvenleri oldu. Her ikisinin de yani bir ortamda hani çoğu zaman belki çekinip, her ortamda çok rahat. Hani söz alıp konuşabilecek. Kendisine yapılan bir haksızlığa üslubuyla hani itiraz edebilecek veya karşılık verebilecek özellikleri oldu."
(Can Bey, Yaş 54)

Bu ifade, IB Diploma programının öğrencilerin öz güvenlerini ve çatışma yönetimi becerilerini geliştirme konusundaki etkisini gösteriyor. Çocuklar, haksızlıklarla karşılaştıklarında uygun bir üslupla ve kendilerini savunabilecek şekilde yanıt verebilecek yetenek kazanmışlardır. Görüşmeye katılan Seher Hanım konu ile ilgili şunu demiştir.

Anı olarak biz genelde yazın pikniğe gitmeyi ailecek seviyoruz. Yani kızım bu anlamda YKS döneminde paralel yönettiğinde buna ayıracak zamanım yok. Şimdi çalışmam lazım diye söylemleri oluyordu. Paylaşımlarımız bu anlamda kısıtlanıyordu. Bu beni biraz kızdırıyordu ama. Ailene de zaman ayırmalısın diyordum. O da anne o zamanlar gelecek dedi. (Seher Hanım, Yaş 51)

Seher Hanım bu açıklama ile bir denge sağlama çabası içinde olduğunu ifade etmiştir. Bu, çatışma yerine empati ve anlayışla yaklaşarak çözüm üretmeye çalıştığını göstermektedir. Bu açıdan, Seher Hanım ve ailesi çatışma yönetimini daha çok anlayış, esneklik ve destekle çözmeye çalışmış gibi görünmektedir. Seher Hanım kızının YKS dönemi gibi stresli bir süreçte "şimdi çalışmam lazım" diyerek aile ile paylaşımlarını kısıtladığı durumlar yaşanmış, bu da çatışma potansiyelini artırmış olabilir. Ancak Seher Hanım, bu durumu anlayışla karşılayarak, "O da anne o zamanlar gelecek dedi" diyerek bir denge sağlama çabası içinde olduğunu ifade etmiştir.

Ortak Aktiviteler: Ebeveyn ve çocukların birlikte vakit geçirmeleri, bağlarını güçlendirir ve sağlıklı iletişimi teşvik eder. Görüşmeye katılan Seher Hanım konu ile ilgili şunu ifade etmiştir.

Anı olarak biz genelde yazın pikniğe gitmeyi ailecek seviyoruz. Yani kızım bu anlamda YKS döneminde paralel yönettiğinde buna ayıracak zamanım yok. Şimdi çalışmam lazım diye söylemleri oluyordu. Paylaşımlarımız bu anlamda kısıtlanıyordu. Bu beni biraz kızdırıyordu ama. Ailene de zaman ayırmalısın diyordum. O da anne o zamanlar gelecek dedi. (Seher Hanım, Yaş 51)

Seher Hanım, çocuklarının eğitim süreçlerinde aile olarak ortak aktivitelerin de önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır. Aile olarak yazın pikniğe gitmeyi sevdiklerini ve bu tür etkinliklerin, aile içindeki bağları güçlendirdiğini ifade etmiştir. Bu, çocukların öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişmesinde ebeveynin katkısının sadece akademik değil, aynı zamanda sosyal düzeyde de önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Görüşmeye katılan Çiçek Hanım bu konu ile ilgili şunu demiştir.

Hatta şöyle diyeyim, kitap okumayı falan da çok sever uyumadan kesinlikle kitap okumadan uyumazdı. Birlikte kitap okuma saatleri yapıyorduk. Ben bir de bir zamanlar çok okurdum. Evet, onun sayesinde tekrar kitap okumaya başladım. Kalkıp hani onun bana katkısı daha çok oldu diyebilirim. (Çiçek Hanım, Yaş 47)

Çiçek hanım ebeveynlerin iletişim stratejileri ve öğrenme sürecine katkılarında, ortak aktiviteleri değerlendirirken, programın sunduğu disiplinin ve araştırma gerektiren yapısının çocuğunu kitap okumaya teşvik ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, bu kitap okuma alışkanlığın sosyal düzeyde de aile içi ortak bir aktiviteye dönüştüğünü söylemiştir.

"Güven" ve "empati", ebeveynlerin çocuklarıyla etkili ve anlayışlı bir iletişim kurmasını sağlar. "İletişim stratejileri" ve "sorun çözme desteği" ise ebeveynlerin çocuklarına rehberlik etme ve onları destekleme yeteneklerini gösterir. "Ortak aktiviteler" ve "çatışma yönetimi" aile içindeki ilişkilerin daha sağlıklı olmasını sağlar.

Aile içindeki iletişim, çocukların duygusal gelişimi ve öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişmesinde kritik bir rol oynar. Ailelerin çocuklarıyla kurdukları güvene dayalı açık iletişim, çocukların kendi duygularını ifade etmelerini, kararlarını güvenle almalarını ve

çeşitli zorluklarla başa çıkmalarını kolaylaştırır. Ayrıca, sağlıklı aile iletişimi, çocukların problem çözme ve sosyal becerilerini de geliştirir. Bu, çocukların kendilerini daha güvende hissetmelerine, aile içindeki ilişkilerin güçlenmesine ve özellikle ergenlik döneminde karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olur.

Güven, aile içindeki ilişkilerin temeli olarak kabul edilebilir. Ebeveynlerin çocuklarına olan güveni ve çocuklarının ebeveynlerine olan güveni, sağlıklı bir aile dinamiği oluşturur. Çocuklar, güvende oldukları bir ortamda duygusal olarak açılabilir, kendilerini ifade edebilir ve aileleriyle olan bağlarını güçlendirebilirler. Bu güven ortamı, özellikle ergenlik dönemindeki gençlerin kimliklerini keşfetme süreçlerinde onlara büyük destek sağlar. Empati, ebeveynlerin çocuklarının duygusal dünyalarına duyarlı olmalarını ve onların hissettiklerini anlamaya çalışmalarını ifade eder. Empatik bir ebeveyn, çocuğunun yaşadığı duygusal iniş çıkışları fark eder ve buna uygun tepkiler verir. Bu, çocukların duygusal gelişimini destekler ve onları anlamak, onlara saygı göstermek için kritik bir adımdır. Çocuklar, empatik ebeveynlerin yanında daha rahat hissederler ve kendilerini ifade etmekte zorlanmazlar. İletişim stratejileri, ebeveynlerin çocuklarıyla daha etkili ve verimli bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olan becerilerdir. Bu stratejiler, sadece doğru kelimeleri kullanmakla kalmaz, aynı zamanda çocukların duygusal ihtiyaçlarını anlamak ve bu ihtiyaçları karşılamak için uygun yollar bulmakla ilgilidir. İyi bir iletişim stratejisi, ebeveynlerin çocuklarına sadece ne söyleyeceklerini değil, nasıl söyleyeceklerini de öğretir. Bu stratejiler, çocukların kararlar alırken, duygusal destek alırken ve yaşamın zorluklarıyla başa çıkarken güvenle hareket etmelerini sağlar.

Aile ve çocuk arasındaki sağlıklı iletişim, çocuğun duygusal ve sosyal gelişiminde temel bir rol oynar. Güven, empati, iletişim stratejileri, sorun çözme desteği, çatışma yönetimi ve ortak aktiviteler gibi faktörler, bu sürecin başarılı olmasına katkı sağlar. Ebeveynlerin çocuklarına duyduğu güven ve empati, onların duygusal ihtiyaçlarını anlamalarına ve sağlıklı bir iletişim ortamı oluşturmalarına yardımcı olur. Ayrıca, etkili iletişim stratejileri ve rehberlik, çocukların bağımsızlık kazanmalarına ve zorluklarla başa çıkmalarına olanak tanır. Sağlıklı aile içi iletişim, çocukların kendilerini güvende hissetmelerini sağlayarak, ergenlik gibi zorlu dönemlerde daha güçlü bir şekilde gelişmelerine katkıda bulunur. Bu dinamik, ailelerin çocuklarına sağlıklı bir duygusal ortam sunarak, onların

sağlıklı bir şekilde büyümelerini ve yaşamın zorluklarına karşı daha dirençli olmalarını destekler.

4.2.2. Öz yönetimli öğrenme sürecinde kişisel özellikler ve öğrenme yaklaşımları

Çocukların erken yaşlarda sahip oldukları kişisel özellikler, onların eğitim hayatındaki tercihlerine ve ilerleyen dönemdeki akademik başarılarına temel oluşturur. Bu tema, öz yönetimli öğrenme sürecinde kişisel özellikleri, öğrenme yaklaşımlarını ve bu özelliklerin eğitimsel süreçteki yansımalarını açıklamak amacıyla oluşturulmuştur. Görüşme kayıtları, her çocuğun küçük yaşlardan itibaren sergiledikleri davranışlar ve beceriler aracılığıyla bireysel özelliklerini yansıtmaktadır. Çocukların erken yaşlarda geliştirdiği kişisel özellikleri ve bu özelliklerin eğitim hayatına yansımalarını kapsar. Erken yaşta kazanılan beceriler ve ilgi alanları, çocuğun akademik başarıları ve sosyal ilişkileri üzerinde belirleyici rol oynar.

Deney yapma: Bilimsel düşünme, gözlem yapma ve problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik bir eğilimdir. Bu, çocuğun erken yaşlarda bilimsel keşiflere olan ilgisini ifade eder. Görüşmeye katılan Berkay Bey, kızı Aylin'in çocukluk döneminde deney yapmaya olan ilgisini şu sözlerle dile getirmektedir.

Aylin çocukken örnek vermek gerekirse bir televizyon programı arka bahçede bilim, deney yapmayı böyle kesmeyi yapıştırmayı puzzlelerle oynamayı çok severdi çocukken. Çocukluğunda zaten bu tür televizyon seyretmek o tür bu tür şeyleri hiç yoktu. Sürekli onunla beraber deney yapardık. Arka bahçede bilim programında gördüğü deneyleri denerdik. Hemen YouTube dan deneyler bulurdum. Yani sürekli böyle farklı farklı deneyler yapardık. (Berkay Bey, Yaş 56)

Bu açıklama, Aylin'in yaratıcı faaliyetlere olan ilgisini ve erken yaşlardan itibaren bilimsel düşünmeye olan yatkınlığını göstermektedir. Ayrıca, kesip yapıştırma gibi sanatsal ve el işi becerilerinin gelişimine de vurgu yapmaktadır. Görüşmeye katılan Pınar Hanım, çocukların öğrenme sürecinde aktif katılımını vurgulayan şu ifadeyi paylaşmıştır.

Çocukların deneyerek, düşünerek öğrenmesi. Çarpım tablosunu ezberlememişti ona şaşırmıştım. Ezber öğretilmeyen bir programdı, 4.sınıfta PYP ye geçti okul

ama ondan önce o çizgideydi. Çocukları yönlendirmeye yönelttiği için öğrenmeye yönelttiği için eleştirel baktığı için kendisini ifade etmek için yollar olduğu için IB tercih ettik. (Pınar Hanım, Yaş 49)

Bu ifade, çocukların öğrenme sürecinde aktif bir şekilde deney yaparak ve düşünerek bilgi edinmelerini ifade etmektedir. IB (Uluslararası Bakalorya) programının bir özelliği olarak, öğrencilerin deney yapmalarının ve öğrenme süreçlerine aktif katılım sağladıklarını vurgulamaktadır. Görüşmeye katılan Işıl Hanım'ın deney yapma konusunda aktardığı diğer bir görüş şudur.

Okulun sayfasını takip ederim. İşte ikinci dönem hangi sınavlar dersler var. Ne kadar yorulacak bu çocuk. Takip ediyorum. Genel olarak her şeyi takip ediyorum. Sanki benim ödevimmiş gibi. O bir yandan ödevini yapmaya çalışıyor ama bende bir yandan o deneyi uygulayabileceği insanları araştırıyorum. Gerçekten burada çocuğu yalnız bırakmamak gerekiyor. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Bu görüş, çocuğun bilimsel çalışmalara olan ilgisini desteklemek adına ailenin aktif bir rol oynadığını ve çocuğun öğrenme sürecinde yalnız bırakılmadığını göstermektedir. Görüşmeye katılan Pınar Hanım sanatsal beceriler ve yaratıcılıkla ilgili de şu ifadeyi kullanmıştır.

"Mutlu bir çocuktuk evde faaliyetler yapardı, resim yapardı, çok iyi bakıcımız vardı, sosyal bir çocuk değildi o yüzden okul ona çok şey kazandırdı diyebilirim." (Pınar Hanım, Yaş 49)

Bu ifade, çocuğunun sanatsal becerilerinin küçük yaşlardan itibaren gelişmeye başladığına dair bir ifade bulunuyor. Resim yapmak, çocuğun yaratıcı ve sanatsal yönlerini geliştiren bir etkinlik olarak vurgulanmıştır.

Deney yapma, sanatsal beceriler ve yaratıcılığı geliştiren faaliyetler, çocuğun hem fiziksel hem de duygusal ve bilişsel gelişimine önemli katkılar sağlar. Deneyler, ellerle yapılan el işleri, çocuğun yaratıcılığını ifade etmesine, estetik duygusunu geliştirmesine ve kendini özgün bir şekilde ifade etmesine olanak tanır. Bu tür faaliyetler, aynı zamanda duygusal zekânın gelişimine de destek olur. Duygusal zekâ, bireyin kendi duygularını ve başkalarının duygularını tanıma, anlama ve yönetme kapasitesidir. Çocuk, sanatsal

alışmalar sırasında renkler, şekiller ve yaratıcı süreçler aracılığıyla hissettiklerini somut bir şekilde ifade edebilir. Ayrıca, bir eseri tamamlamak için gereken süreç, sabır ve öz disiplin becerilerinin gelişimine katkıda bulunur. Sanat, empati duygusunu da besler; ocuk, başkalarının perspektifini anlamayı ve farklı fikirleri kabul etmeyi öğrenir. Yaratıcı süreç, aynı zamanda çocuğun problem çözme becerilerini geliştirir ve karşılaştığı sorunlara özgün çözümler bulmasına yardımcı olur. Deney yapma, el işleri gibi aktiviteler, çocuğun hayal gücünü zenginleştirirken motor becerilerini, duygusal dayanıklılığını ve sosyal becerilerini güçlendiren çok yönlü bir öğrenme ortamı sunar.

Okuma alışkanlığı: Okuma alışkanlığı, çocukların erken yaşlardan itibaren kitap okuma ve kendi başlarına bilgi edinme isteği geliştirmelerini ifade eder. Bu alışkanlık, çocukların öğrenmeye karşı olan içsel motivasyonlarını artırır, çünkü kitaplar, çocukların farklı dünyalarla tanışmasına, yeni bilgiler edinmesine ve zihinsel olarak gelişmesine olanak tanır. Kendi başına okuma alışkanlığı kazanan çocuklar, bilgiye ulaşmak için dışarıdan birine ihtiyaç duymadan, daha bağımsız bir şekilde öğrenme sürecine katılırlar. Bu da onların özgüvenlerini artırır ve problem çözme becerilerini geliştirir. Ayrıca, okuma alışkanlığı, çocukların hayal gücünü ve kelime dağarcığını zenginleştirir, dil becerilerinin yanı sıra eleştirel düşünme yetilerini de güçlendirir. Görüşmeye katılan Bülent Bey, çocuğunun düzenli bir şekilde kitap okumayı alışkanlık haline getirdiğini belirtmiştir.

“Kitap okuyordu, çok güzel kitap okuyordu, her türlü kitap okuyordu. Bizim kitapevimize geliyordu raftan beğendiği kitabı alıp evine götürüyordu. Bu konularda da hiç müdahale etmedik ne seviyorsa onu okusun dedik.” (Bülent Bey)

Bülent Bey çocuğunun planlı bir birey olarak yetişmesinde kitap okuma alışkanlığının etkili olduğunu ifade etmiştir. IB Diploma Programı'nın çocuğunun kendine güvenini artırdığını ve düzenli bir hayat anlayışı kazandırdığını da sözlerine eklemiştir. Görüşmeye katılan ek Hanım, çocuğunun kitap okumaya olan tutkusunu şu sözlerle ifade etmiştir.

Hatta şöyle diyeyim, kitap okumayı falan da çok sever, uyumadan kesinlikle kitap okumadan uyumazdı. Birlikte kitap okuma saatleri yapıyorduk. Ben bir zamanlar çok kitap okurdum. Onun sayesinde tekrar kitap okumaya başladım. Kalkıp hani onun bana katkısı daha çok oldu diyebilirim. (ek Hanım, Yaş 47)

Bu durum, çocuğun erken yaşlardan itibaren kitap okuma alışkanlığını bir aile etkinliği olarak geliştirdiğini ve bu alışkanlığın çocuğun kişisel gelişimine olan katkısını göstermektedir. Ayrıca, bu süreçte çocuğunun okuma sevgisinin kendisine de ilham kaynağı olduğunu dile getirmiştir. Görüşmeye katılan Filiz Hanım programın sosyal yaşam üzerindeki etkisini ise şu şekilde değerlendirilmiştir.

Program, sosyal yaşamına pek fazla vakit bırakmadı ama grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarıyla çok daha yakınlaştı. Zuhal, mesela kitap okumayı çok sever. Sürekli okurdu, gece gündüz kitap okuma saatleri azalınca hep üzülüyordu. Anne ben kitap okuyamıyorum. Çok vakit bulamıyorum diye program boyunca en büyük üzüntüsü buydu. Kitap okumaya çok vakit bulamaması. Onun dışında da süreci kendi arkadaşlarıyla gayet iyi yani ettiklerini düşünüyorum. Gayet makul gayet. (Filiz Hanım, Yaş 46)

Zuhal'in sosyal hayatı kısıtlanmış olsa da, grup çalışmaları sayesinde arkadaşlıkları derinleşmiş ve bu da Zuhal için faydalı bir deneyim olmuştur. Ancak, yoğun programın kişisel zevklerine zaman ayırmayı zorlaştırdığını göstermektedir. Görüşmeye katılan Seher Hanım, çocuklarının okuma alışkanlıklarına dair şu şekilde bir açıklama yapmıştır.

Planlı yaşayan çocuklardı. Kızım günlük tutardı. Yapılacaklar listesi hazırlardı. Bitirince tik atardı. Ne kadar vakit aldı onu analiz ederdi. Ben ondan çok şey öğrendim iş hayatım için. Kızım çok kitap okurdu kişisel gelişim adına. Oğlumda çok okurdu ama kızım ile ilgili bunu hiç unutmuyorum. Kahvaltısını yapar yapılacaklar listesini ayarlardı. (Seher Hanım, Yaş 51)

Bu açıklama, hem kızının hem de oğlunun kitap okuma alışkanlığını geliştirdiklerini ve özellikle kızının kişisel gelişim amacıyla okuma alışkanlığına önem verdiğini vurgulamaktadır.

IB Diploma Programı'nın çocukların düzenli okuma alışkanlıklarına yansımaları değerlendirirken, programın sunduğu disiplinin ve araştırma gerektiren yapısının çocuğunu kitap okumaya teşvik ettiğini belirtmiştir. Çocuğunun program sayesinde hem daha analitik bir bakış açısı kazandığını hem de düzenli okuma alışkanlığını geliştirdiğini ifade etmiştir.

Yeni alanlara ilgi ve inovasyon: Yeni alanlara ilgi ve inovasyon, çocukların farklı alanlarda ve hobilerde kendilerini keşfetme süreçlerini ifade eder. Bu süreç, çocukların sadece geleneksel öğrenme alanlarında değil, aynı zamanda sanat, bilim, teknoloji gibi farklı disiplinlerde de kendilerini geliştirmelerine olanak tanır. Farklı hobiler ve ilgi alanları, çocuklara geniş bir perspektif kazandırır çünkü her yeni deneyim, onların dünyayı farklı açılardan görmelerini ve yeni bakış açıları geliştirmelerini sağlar. İnovasyon, bu süreçte çocukların yaratıcı düşünme ve yenilikçi fikirler üretme becerilerini geliştirir. Bu tür bir keşif, çocukların problem çözme yeteneklerini artırır ve onların öğrenmeye olan meraklarını körükler. Aynı zamanda, çocuklar bu farklı alanlarda deneyim kazandıkça, hem kendi yeteneklerinin hem de ilgi alanlarının sınırlarını keşfederler, bu da özgüvenlerini artırır. Görüşmeye katılan Pınar Hanım yeni alanlara dair şunu ifade etmiştir.

"Bir değişiklik sadece IB Almanca aldığı için yeni dil öğrendiği için. İlk kez Almanca aldı. İlk kez dil aldı. 9.sınıfta da gördü ama" (Pınar Hanım, Yaş 49)

Bu ifade, çocuğunun IB programı ile yeni bir dil öğrenmeye başladığına dair bir açıklama yapılmıştır. IB programının sunduğu yeni alanlardan biri olan dil eğitimi, öğrencinin eğitim yolculuğundaki önemli bir yenilik olarak ifade edilmiştir. Görüşmeye katılan Didem Hanım'ın ifadesine göre, çocuğu Burak'ın farklı disiplinlere olan ilgisi, onun yeniliklere açık bir birey olduğunu göstermektedir. Didem Hanım aşağıdaki açıklamayı yaparak onun bu özelliğini vurgulamıştır.

Ya Burak çok pozitif. Girdiği ortama çabuk adapte olan hani eğitim süresi boyunca bize hiçbir zaman hiçbir yerden olumsuz bir dönüş olmayan bir çocuktu böyle sevimli. Duyarlı. Eee, çok çabuk algılayabilen hani başkalarının duygularını çabuk algılayabilen bir çocuktu. Kimseye zarar vermezdi ve gerçekten karşıdakine empati yapabilen biriydi. (Didem Hanım, Yaş 46)

Özellikle eğitim sürecindeki başarısının ve çevresine olan uyumunun, Burak'ın farklı alanlarda kendini geliştirme konusundaki isteğini desteklediği anlaşılmaktadır. Yeni fikirler üretme ve yenilikçi düşünme becerisi, özellikle yaratıcı becerilerin gelişiminde önemli bir etkidir. Görüşmeye katılan Can Bey, çocuklarının kendi kariyer gelişimlerine yönelik gösterdikleri inisiyatif şu şekilde anlatmıştır.

"Bazen bu kariyer şeylerine filan da katılıyorlar. Hiç haberim yok mesela işte İstanbul'u şey toplantılarına gidiyorlar. Bu Boğaziçi Üniversitesi'nin yaptığı kariyer toplantıları, şirket gezmeleri, kendileri şirketi arıyor veya biz bir kulüp olarak gelsek filan bunlar hep bence." (Can Bey, Yaş 54)

Bu ifade, öğrencilerin kendi eğitim ve kariyer yollarını aktif bir şekilde şekillendirmeleri, inovatif düşünceyi ve girişimci ruhu yansıtmaktadır. Çocuklar kendi gelişimlerine yön verme konusunda kendilerini motive edebilmişlerdir. Görüşmeye katılan Pınar Hanım konu ile ilgili şu ifadeye yer vermiştir.

Çocukların deneyerek düşünerek öğrenmesi. Çarpım tablosunu ezberlememişti ona şaşırmıştım. Ezber öğretilmeyen bir programdı. 4.sınıfta PVP ye geçti okul ama ondan önce o çizgideydi. Çocukları yönlendirmeye yönelttiği için öğrenmeye yönelttiği için eleştirel baktığı için kendisini ifade etmek için yollar olduğu için IB tercih ettik. (Pınar Hanım, Yaş 49)

Bu ifade, geleneksel eğitim anlayışından farklı olarak, öğrencilerin daha yaratıcı ve keşfetmeye dayalı bir öğrenme sürecine tabi tutulduğu belirtiliyor. Bu yaklaşım, eğitimdeki yenilikçi (inovatif) bir anlayışı yansıtır.

Bağımsızlık ve sorgulama: Bağımsızlık ve sorgulama, çocukların kendi kararlarını alabilme ve bu kararları uygulama yeteneğini geliştiren önemli becerilerdir. Kendi kararlarını alabilme, çocuklara sorumluluk ve özgürlük kazandırırken, aynı zamanda bağımsız düşüncelerini teşvik eder. Bu süreç, çocukların kendi başlarına düşünme, seçim yapma ve sonuçlarına katlanma becerilerini güçlendirir. Karar alma süreci, aynı zamanda çocukların özgüvenlerini artırır, çünkü kendi kararlarını alarak başarılarını veya hatalarını deneyimleyebilirler. Bu deneyimler, onların kendilerine olan güvenlerini pekiştirir. Sorgulama ise, çocukların merak duygularını besler ve dünyayı anlamaya yönelik derinlemesine düşüncelerine olanak tanır. Çocuklar, neden-sonuç ilişkilerini sorgulayarak ve çeşitli bakış açılarını değerlendirerek daha eleştirel bir düşünme tarzı geliştirirler. Bağımsızlık ve sorgulama, çocukların liderlik becerilerinin temelini atar çünkü liderlik, genellikle doğru kararları alma, sorunlara çözüm getirme ve başkalarını ikna etme yeteneğiyle ilgilidir. Görüşmeye katılan Işıl Hanım şunları belirtmiştir.

Odasının dizaynını kendi belirler. Ben derdi, biri pembe biri mor olacak. Halısı bile çizgi film karakteri olacak. Yani kendi düzen dizilim tertibine bakardı. Temizliği yapacağım zaman önce bir kendi toplardı sonra temizliğe girerdim. Yoksa kitabımı nereye koydunuz bulamıyorum derdi. O konuda da odasının düzenini disiplinini falan ben yapacağım yeri belli dizaynı kendine ait. Öyle de bir özelliğe sahipti. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Burada ise, çocuğun bağımsızlık ve özgün düşünme gibi becerileri ön plana çıkıyor. Kendi yöntemini belirleme yeteneği, özgün düşünme ve problem çözme becerilerinin temelini oluşturur. Görüşmeye katılan Aslı Hanım, çocuğunun küçükken odasını toplama alışkanlıkları hakkında şunları söylemiştir.

Yani küçükken. Okulunun verdiği alışkanlıklarla çünkü çok güzel yapıyordu. Okula aile işbirliği içerisinde bunu vermeye çalışıyorduk. Yani okulun belki bilemiyorum. Artı vermesi, yıldız vermesi, takdir etmesi gibi az sonuçlar doğrultusunda onu önemsiyordu. Yani öğretmenleri işte onu takdir etsin diye. Güzel bir alışkanlık kazandırmaya çalışıyorduk okulla birlikte (Aslı Hanım, Yaş 53)

Bu ifade, okul ve aile iş birliğiyle sorumluluk alma alışkanlıklarının kazandırılmasında bir rol oynandığını gösteriyor. Ancak büyüdükçe Firuze'nin kendi sorumluluklarını alma şekli değişmiştir.

"Ama büyüdükçe daha çok kendi istediği zaman toplama kararları almaya başladı. Benim odam, istersem toplarım, istersem dağıtırım gibi böyle büyüdükçe karar verdi. Ben de çok müdahale olmuyorum. Kendi odası dağınıksa dağınık oturuyor, toplarsa toplu oturuyor." (Aslı Hanım, Yaş 53)

Bu, öğrencinin kendi sorumluluklarını yönetme becerisinin gelişimini ve bireysel tercihlerin etkisini yansıtmaktadır. Görüşmeye katılan Didem Hanım'ın şu şekilde ifade etmiştir.

"Hani daha çok yüreklendirmek konusunda yönlendirme değil de yüreklendirmek diyeyim ve seçimlerine de hiçbir zaman şey yapmadık. Yani çocukluğumdan itibaren babası da

ben de seçimlerine karışmadık. Hangi müzik aletini istiyorsa onu çaldı. İçlerinden seçebilmesi için imkan sağladık." (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu ifade, çocuğunun özgür bir şekilde kararlarını verdiğini ve kendi ilgi alanlarını keşfetmesine izin verildiğini gösteriyor. Bu, ona bağımsızlık kazandırma çabalarının bir parçası olarak düşünülebilir. Çocuğun olaylara karşı merakla yaklaşması ve anlamaya yönelik sorular sorması, eleştirel düşünme yeteneğinin temelini atmaktadır. Görüşmeye katılan Filiz Hanım bu konu ile ilgili şunları ifade etmiştir.

"Kendisi o küçükçük elleriyle, küçükçük parmaklarıyla kesmesini, yapışmasını, bütün ödevlerini kendisi yaptı. Yani açıkçası bu konuda çok yönlendirmeye ihtiyaç duymadığı ben de çok yönlendirmeye ihtiyaç duymadım. Kendi sorumluluklarını yapıyordu zaten kullarım." (Filiz Hanım, Yaş 46)

Burada, bağımsızlık ve sorgulama gibi önemli becerilerinin erken yaşlarda gelişmeye başladığına dair bir ipucu bulunmaktadır. Bu özellik, ilerleyen dönemde öz yönetimli öğrenme becerilerini ve kişisel sorumluluğunu olumlu yönde etkileyebilir. Görüşmeye katılan Gaye Hanım, kızının eleştirel düşünme ve sorgulama yeteneklerinin IB programıyla geliştiğini şu şekilde ifade etmiştir.

Bu programın hedefi şey zaten hani. Eleştirisel bakış açısı, araştırma, eleştirisel ve yeni fikirler ortaya aynı zamanda sosyalleşme adına da hani şeyler yani çocuğu tamamen böyle ders odaklı test odaklı değil de araştırmacı olarak yetiştirmesi. Bizim için en güzel şey tarafıydı. Hani mesela Burçin hiçbir zaman testle uğraşmadı. (Gaye Hanım, Yaş 48)

Bu açıklama, kızının sadece derslere odaklanmadığını, aynı zamanda mevcut bilgiye eleştirel gözle bakmayı ve özgün fikirler üretmeyi öğrendiğini ifade etmektedir. Gaye Hanım'ın bu yorumu, programın bireylerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirme üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Görüşmeye katılan Didem Hanım'ın değerlendirmesi ise çocuğunun IB programı sırasında kendini keşfettiğini ve hangi yönlerinin güçlü ya da zayıf olduğunu anlamaya başladığını söylemiştir.

"Bu program çerçevesinde kendi kendini keşfetti. Kendinin hangi yönde daha becerilerinin daha iyi olduğunu, hangi yönde daha zayıf olduğunu, neyi yaptığında daha mutlu olduğunu farkına vardı" (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu açıklama, programın bireysel gelişim ve sorgulama becerileri üzerindeki katkısını göstermektedir. Görüşmeye katılan Filiz Hanım, çocuğunun sorgulama yeteneğiyle ilgili önemli bir örnek sunmuştur. Zuhâl'in anaokulu döneminden itibaren ödevlerini tamamen kendi başına gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.

"Boyama, ödevleri veriliyordu. Evde yapması gereken işte kesme yapıştırma, bunlara bile ben hiç yardım etmiyordum. Kendisi o küçücük elleriyle, küçücük parmaklarıyla kesmesini, yapışmasını, bütün ödevlerini kendisi yaptı," (Filiz Hanım, Yaş 46)

Burada, Zuhâl'in bağımsız ve sorgulayıcı bir yaklaşımla ödevlerine yaklaştığını belirtilmiştir. Bu durum, Zuhâl'in küçük yaşlardan itibaren kendi kararlarını alma ve öğrenme sürecinde aktif olma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Aslı Hanım, IB programında ailesinin rolünü şu şekilde açıklıyor.

"Okul bize her konuda bilgilendirdi ama yaptıkları işlere bizi çok yani diğer okullardaki gibi çok fazla gidip gelişmeli olarak çok fazla iç içe olmadık." (Aslı Hanım, Yaş 53)

Bu durum, IB programının öğrencilere daha fazla bağımsızlık kazandırdığını ve ailelerin öğrencilere sadece gerektiğinde destek vermeleri gerektiğini gösteriyor. Aslı Hanım, okulun öğretim yöntemlerinin öğrencinin kendi süreçlerini yönetmesine odaklandığını belirtirken, ailelerin de gerektiğinde iş birliği yapması gerektiğini vurguluyor.

Çocukların erken yaşlarda geliştirdikleri beceriler ve özellikler, eğitim hayatları boyunca onları şekillendirir. Bu özellikler, hem akademik başarıları hem de kişisel gelişimleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Örneğin, bir çocuğun deney yapma gibi erken yaşlardan itibaren gösterdiği ilgi, onun yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmesine yardımcı olabilir. Çocuğun okuma alışkanlığı da, erken yaşlardan itibaren bilgi edinme sürecini şekillendirir ve çocukların öğrenmeye karşı olan ilgisini artırabilir.

Bu tema, çocukların karakteristik özelliklerinin, onların gelişim sürecindeki etkilerini yansıtmaktadır. Görüşme kayıtları, her çocuğun kişisel ilgileri ve davranışları üzerinden,

eğitimsel başarı ve akademik performans için önemli ipuçları sunmaktadır. Örneğin, deney yapma gibi yaratıcı faaliyetler, çocukların öğrenmeye karşı daha açık ve meraklı bir yaklaşım geliştirmesine yardımcı olabilir. Aynı şekilde, bağımsızlık ve okuma alışkanlığı gibi özellikler, çocukların gelecekteki eğitim süreçlerinde başarılı olmalarına zemin hazırlayabilir.

Çocukların erken yaşlarda kazandıkları karakteristik özellikler, onların eğitim yolculuklarında önemli bir rol oynamaktadır. Bu özellikler, sadece akademik başarıyı değil, aynı zamanda kişisel gelişimi de şekillendirir. Deney yapma gibi yaratıcı faaliyetler, çocukların problem çözme becerilerini ve özgün düşünme yeteneklerini geliştirirken, okuma alışkanlığı da onların bilgi edinme süreçlerini zenginleştirir. Sorgulama ve bağımsızlık gibi beceriler, çocukların eleştirel düşünme ve öz yönetim yeteneklerini pekiştirir. Bu erken gelişimsel özellikler, çocukların eğitim hayatlarında daha başarılı, bağımsız ve yenilikçi bireyler olmalarına katkı sağlar. Sonuç olarak, çocukların karakteristik özellikleri, onların eğitimsel başarısının temel taşlarını oluşturur ve bu süreç, onların kişisel gelişimlerini de derinden etkiler.

4.2.3. Ergenlikte bilişsel ve duygusal değişimlerin öz yönetimli öğrenmeye yansıması

Ergenlik döneminde çocukların sorumluluklarını yerine getirme alışkanlıkları ve sosyal çevreyle ilişkileri değişim gösterebilir. Bu tema, ergenlik dönemindeki çocukların yaşadığı duygusal, sosyal ve kişisel değişimleri ele alır. Ergenlik, kimlik gelişimi ve bağımsızlık kazanma sürecidir.

Mükemmeliyetçilik: Mükemmeliyetçilik, ergenlik dönemindeki çocukların her şeyin en iyi şekilde, hatasız ve kusursuz olmasını istemesiyle ortaya çıkan bir tutumdur. Bu dönemde ergenler, hem kişisel hem de dışsal beklentilere daha duyarlı hale gelirler ve başarılarıyla ilgili yüksek standartlar belirlerler. Mükemmeliyetçilik, genellikle "her şeyin en iyi şekilde olması gerekir" düşüncesiyle başlar ve ergenin kendi performansına yönelik aşırı baskı yaratır. Bu durum, öğrencinin yalnızca dışsal başarıları değil, aynı zamanda kendisiyle ilgili duygusal ve psikolojik durumunu da etkileyebilir. Çünkü mükemmeliyetçilik, genellikle başarısızlık korkusu ve yüksek başarı beklentisiyle ilişkilidir.

Ergenlik dönemi, kimlik gelişiminin önemli bir aşamasıdır ve bu süreçte ergenler, kendilerini başkalarından farklı ve özgün olarak tanımlamaya çalışırlar. Ancak mükemmeliyetçilik, bu özgünlük arayışını zorlaştırabilir çünkü ergen, toplumsal normlara ve mükemmel olma gerekliliğine sıkı sıkıya bağlı kalabilir. Bu durum, kaygıya yol açabilir çünkü "mükemmel" olmaya çalışan bir ergen, her hatasında başarısızlık hissiyle karşılaşabilir ve bu da özgüven kaybına neden olabilir. Ayrıca, mükemmeliyetçilik kaygıyı artırarak ergenin stres seviyelerini yükseltebilir. Sürekli yüksek beklentiler, ergenin hem akademik başarıları hem de sosyal ilişkileri üzerinde baskı oluşturabilir. Görüşmeye katılan Can Bey, çocuklarının eğitim süreçlerindeki değişikliklerden bahsederken IB programının yansımaları şu şekilde anlatmıştır.

Üçüncü sınıftan sonra IB şeyine girdi zaten, hani programına. Çok net gördük yani hani? Doğudaki ayrı bir müfredatı hani nasıl çok güvenli düşünmeye, hani böyle o değişimi fark etti. Yani o değişikliği görebiliyorduk. O yüzden evet Deniz ortaokul ve lisede o eğitim almış olduğu için o süreçte tamamıyla. Kendi şeyini yapabiliyor, süreç yönetimini... (Can Bey, Yaş 54)

Burada IB programının öğrencilerin daha eleştirel ve güvenli düşünme becerilerini geliştirdiğine dair vurgular yapılmış. Bu da mükemmeliyetçilikle doğrudan ilişkili olabilir; çünkü IB müfredatı, öğrencilerin yalnızca akademik başarıya değil, aynı zamanda düşünsel derinliğe, analitik yeteneklere ve problem çözme becerilerine de odaklanır. Bu tür bir eğitim yaklaşımı, öğrencilerde mükemmeliyetçilik eğilimlerinin oluşmasına neden olabilir, çünkü sadece temel bilgiyi değil, bilgiye derinlemesine hakim olmayı ve sürekli gelişmeyi amaçlar. Görüşmeye katılan Didem Hanım konu ile ilgili şunları ifade etmiştir.

Ya ödevleri konusunda her zaman çok hassastı, yani ödevlerini zamanında yapardı, onun kaygısını yaşırdı işte. Bugün bu saatte bu ödevimin gitmesi gerekiyor. Hani her zaman o anlamda sorumluluk sahibiydi ama. Çok der hani bu anlamda işte çok mu derli toplu çok mu düzenliydi dersiniz değil mi benim zaten hani ilk çocuğum olduğu için belki bizden de kaynaklı hani çok fazla bir şey yaptırmıyorlar. Aslında öyle olması gerektiğini biliyordum ama yine de kıyamıyorum. (Didem Hanım, Yaş 46)

Burak'ın mükemmeliyetçi yaklaşımını vurguluyor. Bu, onun eğitim sürecinde başarıya olan yoğun bağlılığını ve her şeyin mükemmel olması gerektiğine duyduğu isteği gösteriyor. Aynı zamanda, Burak'ın "bugün bu saatte bu ödevimin gitmesi gerekiyor" gibi detaylara verdiği önem, mükemmeliyetçilik anlayışının eğitim yaşamına nasıl yansıdığını net bir şekilde ortaya koyuyor. Bu tutum, onun hem akademik hem de kişisel gelişiminde daha yüksek standartlara ulaşmasını sağlıyor. Görüşmeye katılan Berkay Bey benzer şekilde şunu ifade etmiştir.

"Aylin'deki genel karakter yaptığını çok beğenmez. Olmadı der geçmedi der sınavdan bir çıkar 97 almış. Veya bir çalışmaya yapar beğenmez." (Berkay Bey, Yaş 56)

Aylin'in mükemmeliyetçi bir yaklaşım sergilediğini gösteriyor. Kendisi, yaptığı işin her zaman en mükemmel olmasını bekliyor ve başarılarına rağmen kendisini tatmin etmiyor. 97 gibi yüksek bir not almasına rağmen hala eksiklik hissi duyuyor ve her zaman daha iyisini yapma çabasında oluyor. Bu, mükemmeliyetçilikle ilgili bir örnek olarak değerlendirilebilir.

Görüşmeye katılan Banu Hanım'ın cevapları, Nimet'in mükemmeliyetçi özelliklerini farklı yönlerden yansıtıyor. Özellikle Nimet'in resim çizme süreci, mükemmeliyetçi bir yaklaşımın izlerini taşıyor; her zaman daha iyi yapmak istemesi, resimlerini eleştirip daha detaylı ve doğru çalışmaları hedeflemesi, onun yüksek standartlarla hareket ettiğini gösteriyor. Ayrıca, Nimet'in IB programındaki derslerde yüksek performans sergileme çabası, kendi süreçlerini yönetme ve disiplinli bir şekilde planlama konusunda mükemmeliyetçi bir tutum sergilediğini gösteriyor. Banu Hanım, Nimet'in "kendi organizasyonunu yapma ve yönetme" yeteneği ile daha iyiye ulaşmaya olan çabasını vurguluyor. Nimet'in mükemmeliyetçilik anlayışı, "çok şey yapmak" ve "en iyiye başarmak" üzerine kurulmuş, bu da onu sürekli olarak daha yüksek hedeflere yönlendiren bir özellik. Son olarak, düzenli ve disiplinli çalışma alışkanlıkları, mükemmeliyetçilikle bağlantılı bir özelliği olan yüksek beklentiye ve sonuçlara duyulan bağlılığı yansıtıyor.

Arkadaşlık: Ergenlik dönemi, çocukların sosyal gelişiminin önemli bir aşamasıdır ve bu süreçte arkadaşlık ilişkileri, bireyin kimlik gelişimi ve toplumsal uyum sağlaması açısından kritik bir rol oynar. Ergenler, bu dönemde ailelerinden bağımsızlaşarak, arkadaş grupları ve akranlarıyla daha fazla vakit geçirmeye başlarlar. Arkadaşlıklar, duygusal

destek, paylaşım ve aidiyet duygusu gibi unsurlar sunarak ergenlerin kendilerini ifade etmeleri için bir alan yaratır. Bu dönemde, ergenler arkadaşlarından sosyal onay almak ve grup içindeki rollerini belirlemek için çaba harcarlar. Bu süreç, özgüvenlerini geliştirmelerine yardımcı olabilir, çünkü arkadaşlıklar, ergenlerin kendilerini değerli hissetmelerini ve başkalarıyla bağ kurmalarını sağlar.

Arkadaşlık ilişkileri, ergenlerin sosyal becerilerini ve empati gibi duygusal zekâ özelliklerini geliştirmelerine de katkıda bulunur. Bir ergen, arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde, başkalarının duygularını anlama, anlaşmazlıkları çözme ve birbirine destek olma gibi beceriler kazanır. Ayrıca, ergenler arkadaşlıkları aracılığıyla sosyal normları öğrenir, grup içinde kabul edilme ve grup dinamiklerine uyum sağlama becerilerini geliştirirler. Arkadaşlıklar, aynı zamanda ergenin değerlerini ve inançlarını şekillendiren bir faktör olabilir, çünkü grup içindeki etkileşimler ve arkadaşların düşünceleri, ergenin dünyaya bakış açısını etkileyebilir. Bununla birlikte, arkadaşlık ilişkileri ergenlik döneminde bazı zorlukları da beraberinde getirebilir. Akran baskısı, gruptan dışlanma korkusu ve arkadaşlar arasındaki rekabet, ergenin psikolojik durumunu zorlayabilir. Bu nedenle, ergenlerin sağlıklı ve destekleyici arkadaşlıklar kurmalarını teşvik etmek, onların sosyal gelişimleri için önemlidir. Görüşmeye katılan Berkay Bey konu ile ilgili şunu ifade etmiştir.

Aylin çocukluk yıllarından beri uyumlu ve arkadaş canlısı bir çocuktur. Arkadaş sahibi olmak onun için çok değerli. Hiçbir zaman içe kapanık bir çocuk olmadı, hep paylaşılan bir çocuk oldu. Çok cana yakın, ihtiyacı olan arkadaşlarına yardım etmek için can atan böyle bir çocuk oldu, hayatının her döneminde. (Berkay Bey, Yaş 56)

Bu ifade, Aylin'in ergenlik döneminde sosyal becerilerinin geliştiğini ve diğerleriyle ilişkilerinde olumlu bir tutum sergilediğini gösteriyor. Ergenlik dönemindeki bazı çocuklar, arkadaşlık ilişkilerine büyük önem verir ve bu dönemde sosyal çevrelerini güçlendirmeye çalışırlar. Görüşmeye katılan Can Bey, çocuklarının sosyal sorumluluk projelerindeki aktif katılımından bahsederek, arkadaşlık ve sosyal ilişkiler konusundaki gelişimlerini vurgulamıştır.

"Mesela bir hastanenin lösemi servisinde yatan çocuklara yaklaşık iki ay boyunca her hafta sonu cumartesi pazar gitti. İngilizce anlattı, İngilizce destek verdi." (Can Bey, Yaş 54)

Bu ifade, IB programının çocuklarını sadece akademik değil, aynı zamanda sosyal açıdan da olgunlaştırdığını gösteriyor. Sosyal sorumluluk projeleri, öğrencilerin çevrelerindeki insanlarla güçlü bağlar kurmalarına, empati geliştirmelerine ve arkadaşlık ilişkileri kurmalarına olanak tanır. Bu tür projelerde yer almak, arkadaşlıklar kurmaya ve bu arkadaşlıkları güçlü ve sağlıklı bir şekilde sürdürmeye de yardımcı olabilir. Görüşmeye katılan Didem Hanım şu şekilde bir ifade de bulunmuştur.

"Ya Burak çok pozitif. Girdiği ortama çabuk adapte olan hani eğitim süresi boyunca bize hiçbir zaman hiçbir yerden olumsuz bir dönüş olmayan bir çocuğu böyle sevimli. Duyarlı. Eee, çok çabuk algılayabilen hani başkalarının duygularını çabuk algılayabilen bir çocuğu." (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu ifadede empati, Burak'ın arkadaşlık ilişkilerinde de etkili olmuş gibi görünüyor. Arkadaşlarına karşı duyarlı, başkalarının duygularını anlayabilen ve empati kurabilen biri olarak, sosyal çevresinde de saygınlık kazandığı söylenebilir. Ayrıca, Burak'ın sorumluluklarını yerine getirmede de iyi bir örnek oluşturduğunu belirten Didem Hanım, onun arkadaşlarıyla olan etkileşimlerini de bu olgunluk ve sorumluluk duygusuyla şekillendirdiğini ifade ediyor. Bu şekilde, Burak'ın arkadaşlık ilişkileri hem okul başarısını hem de kişisel gelişimini olumlu yönde etkileyen unsurlardan biri olmuştur.

Özgüven: Ergenlik dönemi, bireylerin kimliklerini keşfetmeye başladığı, özgür iradeleriyle kararlar almaya yönelik önemli bir aşamadır. Bu süreçte, ergenler hem fiziksel hem de duygusal olarak büyük değişimler yaşarlar. Bu değişimler, onların kendilik algısını güçlendirebilir ve özgüvenlerini artırabilir. Çocuklar, ergenlik döneminde bağımsızlaşmaya çalışırken, ailelerinin ve toplumun onlara sunduğu değerlerle de tanışırlar. Kendi düşüncelerini ifade etmek, kendi kararlarını almak ve bu kararların sorumluluğunu taşımak, ergenlerin özgüven gelişiminde kritik bir rol oynar.

Özgüven, bir çocuğun kendisine olan inancı ve değerini tanımasıyla ilgili bir duygudur. Ergenlikte, çocuklar daha fazla bağımsızlık isterken, aynı zamanda kendi düşünce ve

duygularını daha net bir şekilde tanımlamaya başlarlar. Bu, onların kendi benliklerine güven duymalarını ve çevrelerinden bağımsız bir şekilde kendilerine uygun seçimler yapmalarını sağlar. Bu dönemde, ergenler farklı sosyal deneyimler yaşar ve bu deneyimler aracılığıyla kendi becerilerini ve sınırlarını daha iyi anlarlar. Bu süreç, onları daha sağlam bir özgüvene sahip bireyler haline getirebilir.

Özgüven kazanımı, ergenlerin günlük hayatlarındaki küçük kararlarla başlar ve zamanla büyük kararlarla pekişir. Kendi kararlarını alabilme yeteneği, ergenlerin daha sağlıklı bir kimlik geliştirmelerine yardımcı olur. Kendilerine olan güven, onların toplumsal ilişkilerde daha rahat ve etkili olmalarını, kendi hedeflerine ulaşmak için motivasyon duymalarını sağlar. Özgüven, aynı zamanda ergenin zorluklarla başa çıkma kapasitesini de artırır; çünkü kendilerine güvenen bireyler, olumsuzluklar karşısında daha dayanıklı olabilirler. Görüşmeye katılan Aslı Hanım'ın ifadesi şu şekildedir.

Tabii ki estağfurullah Firuze duygusal olduğu kadar, öz denetimi kuvvetli yani kendi kararlarını kendisi vermek isteyen bir çocuktur. Daha küçüklüğünden beri ne istediğini bilen, yapmak istedikleri konusunda kendi kendine karar verme arzusunda olan ve bunu bize anlatabilen bir çocuktur. (Aslı Hanım, Yaş 53)

Bu açıklama, çocuğun karar verme ve özgüven gibi önemli yaşam becerilerinin geliştiğini göstermektedir. Bu, ilerleyen yaşlarda daha bağımsız ve planlı bir birey olmasına olanak tanır. Görüşmeye katılan Aslı Hanım benzer şekilde şunları ifade etmiştir.

"Çocuğum duygusal olduğu kadar, öz denetimi kuvvetli yani kendi kararlarını kendisi vermek isteyen bir çocuktur. Daha küçüklüğünden beri ne istediğini bilen, yapmak istedikleri konusunda kendi kendine karar verme arzusunda olan ve bunu bize anlatabilen bir çocuktur." (Aslı Hanım, Yaş 53)

Bu açıklama, Firuze'nin öz yönetimli öğrenme becerilerinin başlangıcını ve gelişim sürecini gösteriyor. Kendi düşüncelerini ve eylemlerini yönetme becerisi, erken yaşlardan itibaren kazandığı bir özellik olarak belirtiliyor. Görüşmeye katılan Gaye Hanım'ın çocuğu özellikle küçükken şu şekilde bir çocuk olduğunu ifade etmiştir.

Ya şeydi dersleri açısından konuşacaksak, yani düzenli her şeyin en iyisi olmasını isteyen. Bir öğrenciydi hani. Küçüklüğünde şey sürekli karakteristik bir

özelliği şeydi, sakın bir çocuktı. Sakın ama şeydi, kendine göre kaprisleri olan sürekli onunla ilgilenme, ilgilenilmesini isteyen çok sorular soran bir çocuktı. İkisi için de aynı şeyi söyleyebilirim. Hatta ikisi de ayrı bir. Bir yaşında cümle olarak konuşmaya başladılar. (Gaye Hanım, Yaş 48)

Bu tür bir karakter, ilerleyen yaşlarda, ergenlik dönemine geldiğinde özgüvenin temellerinin atılmasını sağlar. Ergenlik döneminde, çocuğun kendi sınırlarını belirlemesi ve bu sınırlar doğrultusunda başarılar elde etmesi özgüvenini artırır. Gaye Hanım'ın çocuğu, küçükken bile "her şey çok düzenli olacak, bir harf bile yamuk olmayacak" gibi yüksek standartlar belirleyerek, ergenlik dönemine geçtiğinde bu yüksek beklentileri karşılamaya yönelik bir özgüven geliştirmiştir. Özgüven, bu süreçte çocuğun kendi yeteneklerine olan güveniyle pekiştirilmiştir. Ayrıca, çocuğunun sorumluluklarını yerine getirmesi konusunda da Gaye Hanım'ın yönlendirmesi ve ona neden-sonuç ilişkisi kurarak açıklama yapması, ergenlik dönemindeki özgüven gelişimine katkı sağlar. Çocuk, hangi davranışın hangi sonucu doğurduğunu fark ettiğinde, bu durum özgüvenini artırarak kendi kararlarını alma ve sorumluluklarını yerine getirme becerisini pekiştirir. Bu da ergenlik dönemi boyunca özgüvenin gelişmesine yardımcı olur.

Ergenlik döneminde çocuklar, kendilerini daha iyi tanımaya ve duygusal farkındalık geliştirmeye başlarlar. Görüşmeye katılan Seher Hanım konu ile ilgili şunu ifade etmiştir.

Planlı yaşayan çocuklardı. Kızım günlük tutardı. Yapılacaklar listesi hazırlardı. Bitirince tik atardı. Ne kadar verim aldı onu analiz ederdi. Ben ondan çok şey öğrendim iş hayatım için. Kızım çok kitap okurdu kişisel gelişim adına. Oğlumda çok okurdu ama kızım ile ilgili bunu hiç unutmuyorum. Kahvaltısını yapar yapılacaklar listesini ayarlardı genele yayıyor. (Seher Hanım, Yaş 51)

Ergenlikte duygusal farkındalık artar ve bazı çocuklar duygusal gelişimlerini yazılı olarak ifade etmeyi tercih ederler. Bu, içsel dünyalarını anlamalarına yardımcı olabilir ve duygusal sıkıntılarını dışa vurmanın bir yolu olabilir. Görüşmeye katılan Gaye Hanım bu konuda şunu ifade etmiştir.

“Ergenlik döneminde Burçin, odasını ve kıyafetlerini düzenlemeye daha fazla özen göstermeye başladı. Bunun yanı sıra, sağlıklı beslenmeye ve düzenli uyumaya önem verdi.” (Gaye Hanım, Yaş 48)

Bu ifade, ergenlik döneminde çocukların gelişen sorumluluk duygusunun bir örneğidir. Fiziksel ve psikolojik olarak daha dengeli bir yaşam sürme çabası, öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişmeye devam ettiğini gösterir. Ayrıca, Didem Hanım konu ile ilgili şunları ifade etmiştir.

Çünkü her zaman başında olmayacağımı biliyorum. Yani günün birinde mutlaka. Hayatla baş başa kalacak ve ben orada yanında olmayabilirim. Hani kendine güvenmesini hep isterim. Hani daha çok yüreklendirmek konusunda yönlendirme değil de yüreklendirmek diyeyim ve seçimlerine de hiçbir zaman şey yapmadık. Yani çocukluğumdan itibaren babası da ben de seçimlerine karışmadık. Hangi müzik aletini istiyorsa onu çaldı İçlerinden seçebilmesi için imkân sağladık. (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu ifade, ebeveynlerin çocuklarına güven duygusu kazandırmak için gösterdiği örnek tutumu vurguluyor. Bu yaklaşım, Burak’ın kendi kararlarını verebilme yetisini kazanmasını ve bağımsız bir birey olmasını sağlamada önemli bir rol oynamıştır.

Sosyal kaygı ve İç Kapanma: Sosyal kaygı, ergenlik döneminde oldukça yaygın bir durumdur ve bireylerin sosyal ortamlarda kendilerini rahat hissetmemesi, kaygı duyması ve başkalarının yargılarına aşırı duyarlı olmalarıyla kendini gösterir. Bu kaygı, ergenlerin sosyal etkileşimlerde zorluk yaşamasına ve genellikle iç kapanmalarına yol açabilir. Sosyal kaygı, özellikle grup içinde onaylanmama, dışlanma korkusu ya da yanlış anlaşılma gibi durumlarla ilişkilidir. Ergenler, sosyal ilişkilerinde sıklıkla kendilerini yeterince iyi, popüler ya da kabul görmüş hissetme arzusuyla karşı karşıya kalır ve bu baskılar, kaygı seviyelerini artırabilir.

Sosyal kaygının temelinde, bireylerin sosyal ortamlarda olumsuz değerlendirilme ve eleştirilme korkusu yer alır. Ergenler, çevrelerinden gelen yorumlara ve bakışlara aşırı duyarlı olabilir, bu da onların daha fazla kaygı hissetmelerine neden olur. Okulda veya arkadaş çevresinde bir etkinlikte yer alırken kendilerini yetersiz hissedebilir ve bu da

onların sosyal etkileşimlerde çekingen olmalarına, hatta sosyal ortamları terk etmelerine yol açabilir. Özellikle ergenler, kimliklerini oluşturdıkları bu dönemde, başkaları tarafından beğenilme ya da kabul edilme isteğiyle hareket ederler, ancak bu bazen sosyal kaygıya yol açabilir.

Sosyal kaygı, ergenlerin okul başarılarını, sosyal ilişkilerini ve genel psikolojik iyilik halleri üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Kaygı nedeniyle ergenler, fırsatları kaçırabilir, grup aktivitelerinden uzak durabilir veya iletişimde zorluklar yaşayabilir. Ayrıca, içe kapanma eğilimi, yalnızlık hissini pekiştirebilir ve ergenin psikolojik sağlığını daha da zorlaştırabilir. Görüşmeye katılan Çiçek Hanım, kızının çocukluk dönemindeki sosyal ve duygusal özelliklerinden bahsederken, bazı zorluklara ve duygusal geçişlere değiniyor. Bu bağlamda sosyal kaygıyı şu şekilde gözlemleyebiliriz.

"Kardeşine karşı olan hareketleri ben mesela çok hırçınlaştığında haksız olduğunu ya da bağırduğunda kızduğunda çok haksız olduğunu söylediğinde söylüyordum." (Çiçek Hanım, Yaş 47)

Bu tür davranışlar, ergenlik döneminde bireylerin sosyal ilişkilerindeki güçlükleri ve kendilerini çevreye nasıl ifade ettiklerini yansıtır. Çocuğun kardeşine karşı sergilediği hırçnılık, sosyal kaygıyı ve aile içindeki ilişkilerdeki gerginlikleri de gösterebilir. Görüşmeye katılan Gaye Hanım konu ile ilgili şunları ifade etmiştir.

Akran zorbalığı da başladı. Alınganlıkları arttı. Akran zorbalığı da hani onu etkiledi biraz lisede. Çok aynı şekilde olan çocuklar da var. Tabii bazı çocuklar dediğiniz gibi farklı şekillerde baskı yapabiliyor. Akran baskısı olabiliyor işte bazıları umursamıyor, o baskıları hani o da o da onu bastırıyor diyeyim. Ama bazıları biraz daha hassas davranabiliyor. (Gaye Hanım, Yaş 48)

Ergenlik döneminde gençlerin daha duyarlı ve alıngan olabilecekleri gerçeğine değinilmektedir. Bu, onların öz yönetimli öğrenme becerilerini ve sosyal ilişkilerini nasıl etkileyebileceğini anlamada önemli bir unsurdur. Bazı çocuklar ergenlik döneminde içe kapanarak, sosyal ilişkilerden daha fazla uzaklaşabilir. Görüşmeye katılan Banu Hanım bu hususta şunu ifade etmiştir.

Çok değişiklik olmadı ama Nimet küçükken daha girişkendi. İnsanların arasına çıkmak falan ama ergenlikle içine kapandı. Resim çizmeyi seviyor farklı şeyler çiziyordu hatta pedagoga gösterdik. Ama işte dışardan duyduklarım ve oğlumda gördüklerime göre iyiydi. Çok arkadaşı yok. Belli 3-4 tane arkadaşı var. Ben o anlamda arkadaş gibi olduğumu düşünüyorum. (Banu Hanım, Yaş 47)

Bu açıklama, ergenlikte bazı çocukların daha içe dönük hale geldiklerini ve sosyal etkileşimlerden kaçınmaya başladıklarını gösteriyor. Ancak bu değişim, bazı çocuklar için yaratıcı faaliyetlerle telafi edilebilir, tıpkı Nimet'in resimle ilgilenmeye devam etmesi gibi. Görüşmeye katılan Didem Hanım konu ile ilgili şu şekilde ifadeler de bulunmuştur.

Yani ergenliğini çok ağır geçirdi. Hani ben etrafımdaki annelerden duyduğum bir ergenlik süreci yaşamadık. Böyle erkek çocuğu olmasına rağmen böyle çok ağır işte çok kaprisli bir ergenlik süreci geçirmedi açıkçası bu. Nasıl? Tabii biraz daha o gençler o dönemde böyle biraz daha gergin olabilir. Çok işlerine karışsın istemiyorlar. Çok akıl almayı sevmiyorlar. Hani kendi. Benliklerinin ile ne hani ortaya koymak istedikleri için ama böyle çok da sorun getirmedi. Açıkçası bu dönem biraz böyle işte dağılmaları olsa da toparladık. (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu açıklama, çocuğunun ergenlik dönemindeki duygusal değişimlere rağmen, ailesiyle sağlıklı bir iletişim sürdürdüğünü ve herhangi bir büyük çatışma yaşamadıklarını gösteriyor. Bu dönemle ilgili herhangi bir büyük sorun yaşanmamış olması, ailenin destekleyici tutumunun ve çocuğunun bu dönemde de sağlıklı gelişim göstermesinin bir göstergesidir. Görüşmeye katılan Filiz Hanım, ergenlik dönemine girdiğinde ise bazı karakteristik değişiklikler gözlemlenmiştir.

Uzun bir süre takip ettiğimde arkadaşlarından yavaş yavaş koptuğunu gördüm. Ta ki üniversiteye hazırlanma sürecine pandemi ve okulların kapanması arkadaş grubundan ayrılmadan dolayı sinirli agresif hali baskın oldu. O dönemlerde ikna etmeye çalışıyordum. Arkadaşları ile konuşması için. Ama hedef gösterildiği için sanırım dışlanma konusuydu. Bunu aşamadı Ergenlik döneminde

sorumluluklarını yerine getirme alışkanlıklarında pek bir değişiklik olmadı, ancak ev işlerinde yardım etme konusunda isteksizdi. (Filiz Hanım, Yaş 46)

Bu ifade ile karakterindeki duygusal iniş çıkışlar açıklanmıştır. Bu dönemde, sorumluluklarını yerine getirme alışkanlıklarında önemli bir değişiklik yaşanmamış, ancak ev işleri konusunda eskisi kadar hevesli olmamıştır. Filiz Hanım'ın bu ifadesi, çocuğunun bu dönemdeki tutumunu özetlemektedir. Bazı çocuklar ergenlik döneminde içe kapanarak, sosyal ilişkilerden daha fazla uzaklaşabilir. Banu Hanım bu konu ile ilgili şunları ifade etmiştir.

Çok değişiklik olmadı ama Nimet küçükken daha girişkendi. İnsanların arasına çıkmak falan ama ergenlikle içine kapandı. Resim çizmeyi seviyor farklı şeyler çiziyordu hatta pedagoga gösterdik. Ama işte dışardan duyduklarım ve oğlumda gördüklerime göre iyiydi. Çok arkadaşı yok. Belli 3-4 tane arkadaşı var. Ben o anlamda arkadaş gibi olduğumu düşünüyorum. (Banu Hanım, Yaş 47)

Bu açıklama, ergenlikte bazı çocukların daha içe dönük hale geldiklerini ve sosyal etkileşimlerden kaçınmaya başladıklarını gösteriyor. Ancak bu değişim, bazı çocuklar için yaratıcı faaliyetlerle telafi edilebilir, tıpkı Nimet'in resimle ilgilenmeye devam etmesi gibi.

"Mükemmeliyetçilik" ve "Sosyal kaygı ve İçe Kapanma" gibi faktörler, ergenlik dönemindeki çocukların yaşadığı duygusal zorlukları gösterir. "Özgüven" ve "Arkadaşlık" ise bu dönemin olumsuz etkilerini dengelemeye yardımcı olur. Ergenlik dönemi, çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerinde önemli bir değişim dönemidir. Bu süreç, gençlerin kendiliklerini keşfetmeleri, sosyal çevreleriyle ilişkilerini yeniden yapılandırmaları ve sorumluluklarını yerine getirme biçimlerini değiştirmeleriyle karakterizedir. Ergenlik, aynı zamanda bireylerin içsel dünyalarını daha fazla sorgulamaya başladıkları, bağımsızlıklarını kazanma çabalarının arttığı bir dönemi ifade eder. Ergenlik dönemi, çocukların kimliklerini bulmaya çalıştıkları, sosyal ilişkilerinde değişim yaşadıkları, duygusal olarak daha karmaşık hale geldikleri bir evredir. Bu süreç, çocukların hem içsel dünyalarına dönmelerini hem de çevreleriyle ilişkilerini yeniden yapılandırmalarını içerir.

Bazı ergenlerin sosyal ilişkilerden geri çekilmesi ve yalnız kalma isteğiyle ilgilidir. Ergenlik, çocukların kimliklerini inşa ettikleri ve dünyayı sorguladıkları bir dönem olduğu için içe kapanma, bu sürecin bir parçası olarak ortaya çıkabilir. Bu, bazen aileyle olan ilişkilerde mesafe oluşturabilir, ancak aynı zamanda kişisel bir gelişim ve içsel keşif dönemi de olabilir.

Mükemmeliyetçilik, ergenlerin kendilerine dair beklentilerinin arttığı ve toplumsal onay ihtiyacının yoğunlaştığı bir dönemde sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bu dönem, ergenlerin kendilerine ve çevrelerine karşı aşırı eleştirel olmalarına, her şeyin mükemmel olmasını istemelerine yol açabilir. Ancak bu aşırı beklentiler, kaygı ve stresin artmasına neden olabilir. Mükemmeliyetçilik, genellikle okul başarıları, dış görünüş veya kişisel ilişkilerde kendini gösterir. Arkadaşlık ise ergenlikte çok önemli bir yer tutar. Ergenler, kimliklerini oluştururken, arkadaşlık ilişkileri onların en büyük destek kaynakları haline gelir. Bu dönem, çocukların sosyal çevreleriyle olan ilişkilerini güçlendirdikleri, ait olma arzusunun yoğunlaştığı ve grup dinamiklerinin ön plana çıktığı bir süreçtir. Arkadaşlıklar, ergenlerin kendilerini ifade etmelerine, aidiyet duygusu geliştirmelerine ve sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Ergenlik, hem bireysel hem de toplumsal gelişim açısından kritik bir dönemdir. Çocukların kişisel değişimlerini anlamak ve desteklemek, onların sağlıklı bir şekilde bu süreci atlattıklarını sağlar.

Ergenlik dönemi, çocukların kişisel, duygusal ve sosyal gelişimlerinde önemli bir dönüm noktasıdır. Bu süreç, onların kimliklerini inşa etmeye başladıkları, bağımsızlıklarını kazandıkları ve çevreleriyle ilişkilerini yeniden yapılandırdıkları bir zamandır. Ergenlikte görülen içe kapanma, mükemmeliyetçilik, arkadaşlık ilişkileri, özgüven, sosyal kaygı ve kişisel farkındalık gibi değişimler, bu dönemin karmaşıklığını ve çocukların gelişimindeki kritik noktaları yansıtmaktadır. Ailelerin ve çevrelerin, bu süreçte çocuklarına destek olmaları, onlara sağlıklı bir sosyal ortam sunmaları, özgüvenlerini arttırmalarına yardımcı olmaları önemlidir. Ergenlik dönemi, zorluklarla dolu olsa da, doğru yönlendirme ve destekle gençlerin olgunlaşmalarına ve sağlıklı bir şekilde bu süreci atlattıklarına olanak tanır.

4.2.4. Ebeveynlerin akademik ve duygusal destek rolleri

Ebeveynlerin çocuklarına sunduğu rehberlik ve destek, onların eğitim süreçlerinde aldıkları kararları ve başarısını doğrudan etkiler. Bu tema, ebeveynlerin çocuklarının eğitim süreçlerine sağladığı desteği ve bu desteğin çocuğun gelişimine etkisini içerir. Ebeveynlerin tutumları, çocukların akademik ve kişisel gelişimlerini belirler.

Öğretmen ve okul seçimi: Öğretmen ve okul seçimi, çocuğun eğitim sürecinin temelini atarken en önemli kararları yansıtan bir faktördür. Bir öğretmenin seçilmesi, çocuğun öğrenme deneyiminin kalitesini doğrudan etkileyebilir. Doğru öğretmen, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarını anlayabilen, öğrenme stillerine uygun yöntemler geliştirebilen ve motive edici bir etkiye sahip olmalıdır. Çocuğun gelişimi için, öğretmenin hem pedagojik becerileri hem de duygusal zekâsı önemlidir; bu, çocuğun akademik başarısını desteklerken aynı zamanda duygusal ve sosyal gelişimini de güçlendirir. Öğretmen ve Okul Seçimi, çocuğun öğrenmeye olan tutumunu, özgüvenini ve sosyal becerilerini etkileyebilir. Eğer çocuk doğru öğretmenle karşılaşursa, eğitim süreci daha verimli ve anlamlı hale gelir. Ayrıca, öğretmenin çocukla kurduğu ilişki, çocuğun okulda mutlu ve güvende hissetmesini sağlar, bu da öğrenmeye olan ilgisini artırır. Görüşmeye katılan Berkay Bey bu konuyu ile ilgili şunu ifade etmiştir.

" (...) bense tam aksi Aylin'e seçtiğim öğretmeni sekiz yıl Fransa da öğretmenlik yapmış bir bayan vardı, onu tercih ettim, çok relax bir bayandı. Böyle matematik fen gibi şeyleri yoktu ve benim için idealdi de açıkçası." (Berkay Bey, Yaş 56)

Bu ifade, ebeveynin, çocuğunun öğrenme tarzına ve ihtiyaçlarına göre eğitim ortamını seçme çabalarını gösteriyor. Öğretmen ve okul seçimi, çocuğun eğitim sürecini etkileyebilecek kritik bir faktördür ve ebeveynin bu sürece aktif katılımını yansıtır. Görüşmeye katılan Gaye Hanım, öğretmen ve okul seçiminde uluslararası standartları dikkate almıştır. Özellikle IB programı gibi öğrencilere geniş perspektifler sunan bir sistemde, akademik ve sosyal gelişimi destekleyen öğretmenleri tercih etmiştir. Kızının hem derslerde hem de sosyal alanlarda aktif bir birey olarak yetişmesini sağlayan bu tercihler, gelecekteki başarılarında önemli bir rol oynamıştır. Görüşmeye katılan Didem Hanım bu konu ile ilgili şunları ifade etmiştir.

Şimdi biz baştan söyleyeyim mesela Erzurum'da, bir üniversite, ilkokul kısmını açtığı zamanlar büyük bir heyecanla gerçekten oraya girmesini çok isteyerek götürmen okulun şeyini biliyordum. Yani bu programı uyguladığını biliyordum. Vizyonunu biliyordum. Eğitiminin kalitesini biliyordum. O yüzden gerçekten çok isteyerek o sınava götürdük. İlkokulda ara sınıftan sınavı kazanarak Burak geçti. (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu ifadede Didem Hanım, öğretmen ve okul seçimini çocuğunun yeteneklerini geliştirmek için bir fırsat olarak değerlendirmiştir. Burak'ın önceki okullarda katıldığı sınavlardaki başarısı ve öğretmenlerin çocuğun potansiyeline yönelik geri bildirimleri, ailesini doğru eğitim ortamını seçme konusunda yönlendirmiştir. Eğitim kalitesine duyduğu güven nedeniyle, Burak'ın daha fazla gelişim göstereceği bir IB okul seçimi yapılmıştır. Bu durum, çocuğun daha kararlı bir şekilde eğitim hedeflerine ulaşmasını sağlamıştır. Görüşmeye katılan Aslı Hanım, öğretmen ve okul seçimi ile ilgili aşağıdaki sözleri vurgulamıştır.

Evet, evet, toplantı yaptılar. Bizi bilgilendirdiler, onun öncesinde bir üniversitenin açtığı okul konusunda çok böyle bilgin yoktu. Çünkü başka alternatifler aramıyordum. Çocuklar okullarına devam ediyordu. Sonra alternatif arayışına girdiğimiz zaman öğrendik. Bilgilendirdiler, her şartlarını kabul ederek zaten Firuze çok arzu etti. Çok fazla alternatif sunmaya gerek kalmadı, her hâlükârda istiyordu o okula gitmeyi. (Aslı Hanım, Yaş 53)

Aslı Hanım öğretmen ve okul seçiminde çocuğun bireysel özelliklerini ön planda tutmuş ve özellikle idealist bir eğitim anlayışı olan okulları tercih etmiştir. Firuze'nin öğrenme sürecinde daha fazla destek almasını sağlamak amacıyla, okulun pedagojik yaklaşımlarını detaylı bir şekilde inceleyerek karar verilmiştir. Bu süreç, çocuğun okul ve öğretmen desteğiyle öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Destekleyici ebeveynlik: Destekleyici ebeveynlik, ebeveynlerin çocuklarının özgüvenini artıran ve onların gelişimine katkı sağlayan bir yaklaşımı ifade eder. Bu ebeveynlik tarzında, ebeveynler çocuklarının duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını anlamaya çalışarak, onları cesaretlendirir ve onlara güven verir. Destekleyici ebeveynler, çocuklarına sevgilerini ve ilgilerini açıkça gösterirler, aynı zamanda onların bireysel yeteneklerine ve

duygusal ihtiyaçlarına saygı duyarak, gelişim süreçlerinde onları yönlendirirler. Bu yaklaşım, çocukların kendilerini değerli hissetmelerini sağlar, çünkü ebeveynlerin sürekli destekleyici tutumları, çocukların özsaygılarını ve güven duygularını artırır. Çocuk, ebeveynlerinin her durumda yanında olduğunu bilerek, daha cesur adımlar atar, yeni deneyimlere açık olur ve hata yapmaktan korkmaz. Bu da onların problem çözme becerilerini, yaratıcılıklarını ve duygusal zekâlarını geliştirmelerine yardımcı olur. Destekleyici ebeveynlik, çocuğun sadece akademik başarısını değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal gelişimini de pekiştirir, böylece çocuklar daha sağlıklı, dengeli ve özgüvenli bireyler olarak yetişirler. Görüşmeye katılan Banu Hanım şunları ifade etmiştir.

Nimet'e ödevin var mı diye sorardım kendi yapardı. Sosyal Türkçe tarafı ağırlıklı bir çocuk oralarda ben yardım ediyordum. Tabi benim bilgim orta sona kadar götürdü. Lisede ben kestim. Nimet dersi derste dinleyen ve ekstra bir şey yapmayan çocuk. Onunla idare ediyor ve iyi de götürüyor. Lisede ders yap dediğimi hatırlamıyorum. Sadece bu yıl sınav için. (Banu Hanım, Yaş 47)

Bu açıklama, ebeveynin çocuğuna gerekli olduğu durumlarda destek sunduğunu fakat bağımsızlık geliştirmesine de fırsat tanıdığını gösteriyor. Buradaki "destekleyici ebeveynlik" anlayışı, çocuğun kendi başına bir şeyler yapabilmesi için ona alan tanımının ve ihtiyaç duyduğunda yardım etmenin önemini vurgular. Görüşmeye katılan Işıl Hanım'ın destekleyici ebeveynlik yaklaşımına dair şunları söylemiştir.

Sorumlulukları konusunda içim rahattır hangi ödev verildiyse onu yapacaktır. Ya bazen hani çocuk okulda kitabını unuttur. Güvenlik bile bulamaz. Hani onu hatırlarım bir iki defa kitabını unutturdu onu hatırlarım ama onun dışında olmadı. Şöyle yönlendirmelerim olurdu mesela son güne bırakırdı. Önemli bir sınavı ödevi vardı. Ben son gün çalışınca daha iyi anlıyorum derdi. Ben de ya hasta olacaksın bilemiyorsun son güne bırakma derdim. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Bu ifadede Işıl Hanım, çocuğuna sorumluluklarını yerine getirmesi için güven sağladığını ve gerektiğinde hatalarından ders çıkarmasına yardımcı olacak şekilde rehberlik ettiğini vurgulamaktadır. Görüşmeye katılan Pınar Hanım'ın destekleyici ebeveynlik ilgili şunları söylemiştir.

IB öncesi, 10.sınıflara özel bir sınava giriyorlar ve o sınav sonucunda başarılı olanlar devam ediyor başarısız olanlar da okuldan ayrılıyor. O da bizim YKS süreci gibiydi. Ama dediğim gibi çok rahat kendine çok güvenen, yapabileceğine inanan bir çocuk oldu. Nitekim öyle de oldu. Ders konusunda sorumluluk bilinci mükemmel. (Pınar Hanım, Yaş 49)

Bu açıklamada Pınar Hanım, çocuğuna güvenerek ve onun yeteneklerine inanarak, ona bağımsızlık ve sorumluluk kazandırdığını ifade ediyor. Bu, destekleyici ebeveynlik yaklaşımının bir örneğidir, çünkü ebeveyn çocuğunun potansiyeline inanarak ona özgürlük tanımış ve onu cesaretlendirmiştir. Ebeveynlerin çocuklarının duygularını anlamaya ve onları desteklemeye yönelik gösterdikleri çaba. Bu, güvenli bir duygusal ortam sağlar. Görüşmeye katılan Aslı Hanım, çocuğunun karakterindeki değişimi şu şekilde açıklamaktadır.

"Fikirlerini önemsiyorum. Gerçekten bazen çok güzel fikirler verebiliyorum, önemsiyorum onun fikirlerini, ihtiyaç duyduğu zaman o da bana fikirlerimi sorabiliyor, konuşabiliyoruz." (Aslı Hanım, Yaş 53)

Bu, Firuze'nin düşüncelerini daha net ifade etme ve başkalarının görüşlerini dinleyebilme yeteneğinin geliştiğini, yani öz yönetimli öğrenme becerilerinin arttığını gösteriyor. Bu tür özellikler, bireyin kendini daha bağımsız ve sorumlu hissetmesini sağlamakla birlikte, duygusal zekâsının da güçlendiğini işaret eder. Işıl Hanım bu konuda şunu ifade etmiştir.

"Çocuğum küçükken böyle kendi kararlarını kendi alan bir konuda fikir sunuyorsa beni ikna etme kabiliyetine sahip olan ve bende onu en sonunda görüşünü desteklerim. Küçüklüğünden beri bu böyleydi." (Işıl Hanım, Yaş 52)

Bu ifade, çocuğun karar alma sürecine katılımının önemini gösterir. Ebeveynin çocuğuna saygı duyup onun görüşlerini alması, çocukların bağımsızlık duygusunu geliştirmelerine ve kendilerini değerli hissetmelerine yardımcı olur. Görüşmeye katılan Gaye Hanım'ın ifadelerinde ebeveynlerin örnek olma durumu da yer almaktadır.

Bazen babası ve benim sayemde hani başaracaksın, yapacaksın. Şimdi yeni bir program, çocukların çok iyi hani ve gerçekten de ders çalışması. Hani böyle yani ciddi performans göstermesi gereken bir program, ondan dolayı çoğu ilk

zamanlar böyle pes etme şeyleri vardı. Yatkinlığı daha sonra hani bu programın içine daldıkça hani bizim de teşviklerimiz izle işte kişiliğinde hani şey oturmaya başladı. (Gaye Hanım, Yaş 48)

Bu ifadesinde, Gaye Hanım ve eşinin, kızlarına rehberlik etme ve onları teşvik etme konusundaki rolüne değinilmektedir. Bu, ebeveynlerin sadece çocuklarına moral vermekle kalmayıp, aynı zamanda onlara güçlü bir örnek teşkil ettiklerini gösteren bir alıntıdır. Ebeveynlerin destek ve şefkat göstererek çocuklarının başarıya ulaşmasında önemli bir etkisi olduğunu belirten Gaye Hanım, kızının zorluklar karşısında pes etmeyip, ebeveynlerinin desteğiyle bu engelleri aşmaya karar verdiğini ifade etmektedir. Bu anlamda, Gaye Hanım ve eşi, kızlarına sadece akademik başarı anlamında değil, aynı zamanda yaşam becerileri, sabır ve azim gibi değerlerde de örnek olmuşlardır. Bu ebeveyn tutumu, kızlarının kendi süreçlerini yönetme becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamış ve onların bu zorlu süreci başarıyla tamamlamasına yardımcı olmuştur. Ebeveynlerin çocuklarına akademik ve sosyal yönlerden rehberlik etmesi, doğru yönlendirmelerle daha sağlıklı kararlar alınmasını sağlamaktadır. Görüşmeye katılan Işıl Hanım bu konu ile ilgili soruya şu şekilde cevap vermiştir.

Mühendislik alanına yönelirken yaptığımız sohbetlerle onu destekledik. Çok ciddi sınavlara girdi. Liseden de dönem ikincisi olarak mezun oldu. Başarılı bir şekilde. Bilgisayar mühendisliği istiyordu. Orda başarılı bir şekilde kalırsa tabi kalmazsa da yapacak bir şey yok. Zor bir eğitim var çünkü. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Bu açıklama, ebeveynin çocuğunun kariyer hedeflerine yönelik rehberlik sağladığını gösteriyor. Ebeveynler, çocuklarının ilgi alanlarını ve potansiyel kariyer yollarını keşfetmelerine yardımcı olarak onların özgüvenini ve hedef belirleme becerilerini güçlendirebilirler. Görüşmeye katılan Filiz Hanım, Zuhal'in eğitim hayatındaki rehberlik sürecinde önemli bir rol oynamıştır. Zuhal, IB okuluna kabul sınavlarına hazırlanırken, Filiz Hanım onun bu süreçte nasıl bir yaklaşım sergilemesi gerektiğini ve sınavın zorluklarını nasıl aşabileceğini rehberlik ederek açıklamıştır.

Sözlü sınav yazılı sınav hepsini ben takip ettim. Başvuruyu ben yaptım. Zeynep'i buna hazırlaması resmi ben yaptım. O ilk zaten sınava girerken ben nasılsa

kazanmam dedi. Sen buna hazırsın, senin için bu sınavı geçmek zor olmayacak, sadece iyi hazırlanman gerekiyor. Bu şekilde çalışırsan sınavı geçmen çok daha kolay olur. Sınavın çok zor olduğunu biliyordu, madem istiyorsun, gireyim dedi. Girdi yazılı sınav sözlü sınav hepsinde de başarılı oldu. (Filiz Hanım, Yaş 46)

Filiz Hanım, ona olan güvenini belirterek bir rehberlik sunmuştur. Ayrıca, Zuhâl sınavın içeriği hakkında ne gibi hazırlıklar yapması gerektiğini bilmiyordu. Filiz Hanım, bu konuda ona özel bir çalışma planı hazırlamış ve Zuhâl'in sınav sürecini daha verimli geçirmesini sağlamıştır. Bu rehberlik, Zuhâl'in özgüvenini artırmış ve sınavı başarıyla geçmesini sağlamıştır. Görüşmeye katılan Didem Hanım, rehberlik etme konusunda şöyle bir örnek vermektedir.

"Ben aslında yönlendirme. Ben çok yüreklendirmek iyi seven bir anneyim, hani o duyguyu vermeyi daha çok seviyorum. Yani kendini keşfetmesini işte cesaretinin farkında olmasını yapabileceğinin farkında olmasını istiyorum." (Didem Hanım, Yaş 46)

Burada Didem Hanım, çocuğuna rehberlik ederken onun kararlarını ve seçimlerini desteklemeye, cesaretlendirmeye ve öz güven kazandırmaya odaklanmaktadır. Rehberlik etmek, onun doğru seçimler yapabilmesi için ona güven aşlamak ve kendi potansiyelini fark etmesine yardımcı olmak şeklinde kendini göstermektedir. Görüşmelerde çocuğun eğitim süreçlerinde karşılaştığı zorluklarla başa çıkabilmesi için ailelerinin sunduğu hem maddi hem de manevi destek vurgulanmıştır. Görüşmeye katılan Çiçek Hanım bu konu ile ilgili soruya şu şekilde cevap vermiştir.

"Biz sadece destek olmaya çalıştık. Hani yapmak istedikleri konusunda engel olmamaya. Hani kendi içeriği olduğu ilerlemesini sağladık. Onun dışında dediğim gibi çok fazla bir katkımız olmadı. Her şeyi kendi çabasıyla (...)" (Çiçek Hanım, Yaş 47)

Bu ifade, ebeveynin maddi destek sağlamak ve öğrencinin eğitim hedeflerine ulaşmasını kolaylaştırmak için her türlü desteği sunduğunu gösterir. Görüşmeye katılan Işıl Hanım, kızının eğitim sürecinde karşılaştığı zorluklarla ilgili olarak şunları ifade etmiştir.

Arada çalışma vakti vermiyorlardı. Şu kitabı bugün bitirmek zorundayım diyordu. Nasıl olur diyordum. İmkânsız ve o son derece rahat bir şekilde hal olur

diyordu. Ben hep böyle kızım son ana bırakmayalım. Yavaş yavaş çalışalım dersi derste dinle soru sor derdim. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Bu ifadede Işıl Hanım, kızının eğitimle ilgili yoğun programını yerine getirebilmesi için gerekli olan materyalleri sağlamak ve bu süreci yönlendirmek konusunda maddi bir destek sunulduğunu ima etmektedir. Ancak burada doğrudan maddi yardım vurgulanmamaktadır, daha çok sistemin gereksinimlerini yerine getirme yönündeki desteğe değinilmektedir. Işıl Hanım, kızına manevi destek sağlayarak onu motive etmeye çalıştığını belirtmekte ve kızını çalışmaya teşvik eden ve sorularına yanıt aramasını öneren bir yaklaşım sergilediğini vurgulamaktadır. Ayrıca, ergenlik döneminde kızının kendisini estetik açıdan beğenmediği zamanlarda ona "Çok güzelsin" diyerek güven veriyor ve "Bir başkası böyle düşünmüyor falan" diyerek kızının duygusal süreçlerine destek olmaktadır. Bu ifade, Işıl Hanım'ın kızına sadece akademik anlamda değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik olarak da destek verdiğini göstermektedir. Görüşmeye katılan Filiz Hanım, maddi ve manevi desteğin önemini şu şekilde vurgulamaktadır.

"Biz yemek saatlerimizi uyku saatlerimizi hep Zuhâl'in çalışma saatlerine, işte grubu devlerine, onun çalışma saatlerine olmuyor. Onları ona göre ayarlamaya çalıştık." (Filiz Hanım, Yaş 46)

Burada, Zuhâl'in eğitim hayatı boyunca, özellikle IB Diploma Programı sürecinde, ailesinin ona olan desteği net bir şekilde görülmektedir. Aile, sadece Burak'ın akademik programına uyum sağlamasına yardımcı olmakla kalmayıp, aynı zamanda onun eğitimine odaklanabilmesi için günlük yaşamlarının düzenini de değiştirerek ona hem maddi hem de manevi destek sunmuştur. Seher Hanım, özellikle kızının eğitimdeki başarılarıyla ilgili bir anıyı paylaşırken, aile içindeki desteğin önemine dikkat çekmiştir.

Yani onu ben küçük anı ile anlatayım. Kızım 1.lık ile bitirdi demiştim. Öğretmenleri tebrik edelim dedi. Ben bir şey yapmadım dedim. Onlar da sıcak yuva bile yeter dedi. Bunu yapmış olabilirim. Yabancı dilim yoktu çok bir rehberlik yapamadım bu konuda. Oğlum hemen öğrendi dili hatta Almanca da biliyor. (Seher Hanım, Yaş 51)

Seher Hanım öğretmenlerinin şeklindeki yorumunu aktararak, ailenin sunduğu duygusal desteğin eğitim sürecine nasıl katkı sağladığını göstermiştir. Bu, çocukların öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişmesinde ebeveynin katkısının sadece akademik değil, aynı zamanda duygusal düzeyde de önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Akademik takip: Akademik takip, çocuğun eğitim sürecinde ebeveynlerin düzenli olarak gösterdiği ilgi ve desteği ifade eder. Bu takip, çocuğun okul performansını, derslerdeki ilerlemesini ve genel öğrenme süreçlerini sürekli olarak izlemek anlamına gelir. Ebeveynlerin akademik takip yapması, çocukların eğitime olan ilgilerini artırırken, akademik başarılarını da pekiştirir. Düzenli takip, çocuğun güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken alanları belirlemeye yardımcı olur. Ayrıca, ebeveynlerin okulda yaşanan zorluklarla ilgili bilgi sahibi olmaları, gerektiğinde öğretmenle iletişime geçmelerini ve çocuklarına daha etkili destek sunmalarını sağlar. Bu takip, çocuğun motivasyonunu artırır, çünkü çocuk, ebeveynlerinin eğitimi önemseydiğini ve onların başarılarına değer verdiğini görür. Akademik takip, aynı zamanda çocuğun düzenli çalışma alışkanlıkları geliştirmesine yardımcı olur ve başarıya giden yolda disiplinli bir yaklaşım kazandırır. Görüşmeye katılan Işıl Hanım, çocuğunun akademik takip sürecine dair şu ifadeleri kullanmaktadır.

Sorumlulukları konusunda içim rahattır hani ödev verildiyse onu yapacaktır. Ya bazen hani çocuk okulda kitabını unutur. Güvenlik bile bulamaz. Hani onu hatırlarım bir iki defa kitabını unuturdu onu hatırlarım ama onun dışında olmadı. Şöyle yönlendirmelerim olurdu mesela son güne bırakırdı. Önemli bir sınavı ödevi vardı. Ben son gün çalışınca daha iyi anlıyorum derdi. Ben de ya hasta olacaksın bilemiyorsun son güne bırakma derdim. Ama o nedense son günlerde çalışmayı seviyordu. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Çocuğunun okulda kitaplarını unutması durumunda ebeveyninin nasıl takipte olduğunu belirtiyor. Ayrıca, çocuğunu sınav hazırlıkları konusunda yönlendirirken şu şekilde de bir yaklaşım sergilemektedir. Işıl Hanım'ın çocuğuna çalışma alışkanlıklarını kazandırmak ve sınav sürecinde düzenli bir akademik takip sağlamak için yaptığı yönlendirmeleri anlatmaktadır.

Evet öyle. Ben hep böyle kızım son ana bırakmayalım. Yavaş yavaş çalışalım dersi derste dinle soru sor derdim. Kafasında takılanı sor kızım böyle birike birike gider derdim. Mesela sınava girdim iki soruda yapamadım diyordu. Ben de o iki soruya yoğunlaş derdim. O ilerde karşına çıkabilir diye. Yani böyle bir hassas bir dönem. Hani olur ya anneler gelir ya konuşur çocukken buna takılmazdı sonra anne keşke konuşmasaydın falan derdi. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Çocuğu sınav sırasında zorlandığında, çocuğunun akademik sürecine olan müdahalesini ve ona nasıl bir odaklanma alışkanlığı kazandırmaya çalıştığını göstermektedir. Bu açıklamalar, Işıl Hanım'ın akademik takip ve yönlendirme konusundaki yaklaşımını açıkça ortaya koymaktadır. Görüşmeye katılan Işıl Hanım'ın akademik takip konusunda aktardığı diğer bir görüş şudur.

Okulun sayfasını takip ederim. İşte ikinci dönem hangi sınavlar dersler var. Ne kadar yorulacak bu çocuk. Takip ediyorum. Genel olarak her şeyi takip ediyorum. Sanki benim ödevimmiş gibi. O bir yandan ödevini yapmaya çalışıyor ama bende bir yandan o deneyi uygulayabileceği insanları araştırıyorum. Gerçekten burada çocuğu yalnız bırakmamak gerekiyor. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Bu görüş, çocuğun desteklemek adına ailenin aktif bir rol oynadığını ve çocuğun öğrenme sürecinde yalnız bırakılmadığını göstermektedir.

Örnek olma: Örnek olma, ebeveynlerin çocuklarına model olarak, onların davranışlarını şekillendirmede önemli bir rol oynadığı bir yaklaşımdır. Çocuklar, ebeveynlerinin davranışlarını gözlemleyerek öğrenirler; bu yüzden ebeveynlerin tutumları, değerleri ve alışkanlıkları, çocuklar için önemli bir rehber oluşturur. Ebeveynler, günlük yaşamlarında sergiledikleri davranışlar ile çocuklarına sosyal, etik ve akademik normları öğretirler. Örneğin, bir ebeveynin okuma alışkanlığına sahip olması, çocuğun da kitap okuma konusunda ilgi duymasını sağlayabilir. Benzer şekilde, problem çözme, sabır, saygı gibi değerler, ebeveynlerin kendi yaşamlarında uyguladıkları şekilde çocuklara aktarılır. Çocuklar, ebeveynlerinin davranışlarını doğrudan kopyalarlar ve bu davranışlar zamanla onların kişisel değerlerini ve karakterlerini şekillendirir. Örnek olma, sadece olumlu davranışların kazandırılması için değil, aynı zamanda zor durumlarla başa çıkma, stresle mücadele etme veya sağlıklı ilişki kurma gibi yaşam becerilerinin de öğretildiği bir

süreçtir. Görüşmeye katılan Çiçek Hanım bu konu ile ilgili soruya şu şekilde cevap vermiştir.

Hatta şöyle diyeyim, kitap okumayı falan da çok sever uyumadan kesinlikle kitap okumadan uyumazdı. Birlikte kitap okuma saatleri yapıyorduk. Ben bir de bir zamanlar çok okurdum. Evet, onun sayesinde tekrar kitap okumaya başladım. Kalkıp hani onun bana katkısı daha çok oldu diyebilirim. (Çiçek Hanım, Yaş 47)

Bu ifade, ebeveynin, çocuğunun gelişimini desteklemek için proaktif bir yaklaşım sergilediğini ve birlikte vakit geçirerek eğitim sürecine katkıda bulunduğunu anlatıyor. Bu tür destek, çocuğun eğitimle ilgili tutumlarını şekillendirir ve onların akademik gelişiminde önemli bir rol oynar. Görüşmeye katılan Didem Hanım, çocuklarının sorumluluklarını yerine getirme konusunda nasıl örnek olduklarını şu şekilde anlatmıştır.

"O anlamda hiçbir zaman saygı ve hani sorumlulukları anlamında bize hiçbir zaman sorun getirmedi. Ne çevremizden ne okuldan ne bize karşı hiçbir zaman böyle bir sıkıntımız olmaz." (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu, ebeveynlerin kendilerinin de sorumluluk sahibi ve düzenli birer birey olarak çocuklarına örnek olduklarını gösteriyor. Ebeveynlerin çocuklarının eğitimine dair tutumları, empati ve rehberlik gibi konularda şekillenir. "Öğretmen ve okul seçimi" ve "Akademik takip" gibi faktörler, çocukların okul hayatında başarılı olmalarını sağlarken, "destekleyici ebeveynlik" ve "örnek olma" gibi tutumlar, çocuğun kişisel gelişimini etkiler. Ebeveynlerin çocuklarının eğitim süreçlerine katkıları, hem duygusal hem de akademik anlamda büyük bir etkiye sahiptir. Bu katkılar, çocuğun eğitimle ilgili kararlarını alırken onlara rehberlik etme ve destek sağlama şeklinde kendini gösterir. Ailelerin, çocuklarının eğitim hayatındaki rolü, onların gelecekteki başarılarını doğrudan etkileyebilir.

Ebeveynlerin Akademik ve Duygusal Destek Rollerini, yalnızca çocuğun akademik başarısını değil, aynı zamanda duygusal gelişimini de etkileyen bir süreçtir. Ebeveynler, çocuklarının akademik yolculuklarında çeşitli destek türleri sunarak onların potansiyellerini en iyi şekilde kullanmalarına yardımcı olabilirler. Bu süreçte Öğretmen

ve okul seçimi, empatik yaklaşım ve destekleyici ebeveynlik gibi faktörler ön planda yer alır.

Ebeveynlerin eğitime katkısının bir yansıması olarak "Öğretmen ve okul seçimi" konusu, çocuğun eğitim hayatındaki önemli bir karar olabilir. Çocukların kişisel ihtiyaçlarına uygun öğretmenlerin seçilmesi, öğrenme süreçlerinin daha verimli hale gelmesini sağlar. "Destekleyici ebeveynlik" ve "empati" kodları, ebeveynlerin çocuğunun eğitim sürecine doğrudan etki eden bir başka faktördür. Ebeveynler, çocuklarını dinleyip anlayarak, onlara güvenli bir ortam sunar ve onların gelişim süreçlerine olumlu katkılar sağlarlar.

Ebeveynlerin çocuklarının eğitime katkısı, yalnızca akademik başarıyı değil, aynı zamanda duygusal ve sosyal gelişimi de etkileyen çok boyutlu bir süreçtir. Ebeveynlerin gösterdiği destekleyici tutumlar, empatik yaklaşımlar ve sağladıkları rehberlik, çocukların hem öğrenme süreçlerinde hem de kişisel gelişimlerinde önemli bir rol oynar. Öğretmen ve Okul Seçimi gibi kritik kararlar, çocuğun eğitim yolculuğunu doğrudan etkilerken, ebeveynlerin çocuklarına sağladığı güvenli ortamlar ve sorumluluk kazandırma çabaları da onların özgüvenini ve sorumluluk bilincini pekiştirir. Ebeveynlerin eğitime olan katkıları, çocukların yalnızca akademik başarılarını değil, aynı zamanda insan olma bilincini ve toplumsal sorumluluk anlayışlarını da şekillendirir. Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarına verdikleri destek, sadece eğitim sürecinde değil, hayatlarının her aşamasında kalıcı ve olumlu etkiler bırakacaktır.

4.2.5. IBDP'nin öz yönetimli öğrenmeye yansıması

IB Diploma Programı, öğrencilere araştırma yapma, eleştirel düşünce ve disiplin kazandırarak akademik ve kişisel gelişimlerini destekler. Bu tema, IB programının çocukların akademik ve kişisel gelişimine sağladığı katkıları ele alır. IB programı, eleştirel düşünme, araştırma yapma ve global bir bakış açısına sahip olma becerilerini geliştirmeyi hedefler.

Uluslararası başarı: Uluslararası başarı, Uluslararası Bakalorya (IB) programının öğrencilere global düzeyde başarı kazanma fırsatları sunarak onların küresel anlamda rekabetçi olmasını sağladığı bir konsepttir. IB programı, öğrencilere sadece yerel değil, dünya çapında tanınan bir akademik müfredat sunar. Bu müfredat, öğrencileri farklı kültürler, dil becerileri ve uluslararası bakış açılarıyla tanıştırmak, onları küresel bir

perspektife sahip bireyler olarak yetiştirir. Öğrenciler, IB programı sayesinde sadece akademik bilgi edinmekle kalmaz, aynı zamanda eleştirel düşünme, problem çözme ve takım çalışması gibi becerileri de geliştirme fırsatına sahip olurlar. Bu beceriler, öğrencilerin uluslararası platformlarda daha başarılı olmalarını sağlar çünkü küresel iş gücü ve üniversite başvuruları genellikle bu tür yetkinliklere büyük değer verir. Ayrıca, IB programı, öğrencilere dünya çapında kabul gören bir diploma sunduğundan, onlara farklı üniversitelerde ve profesyonel ortamlarda başarılı olma fırsatları tanır. Bu şekilde, IB öğrencileri, uluslararası başarılarını artırarak küresel rekabette güçlü bir konum elde ederler. Görüşmeye katılan Berkay Bey uluslararası başarı ile ilgili şunları ifade etmiştir.

NASA kulübü ile bir yarışmaya katılacaktı. Uğraştı uğraştı, arkadaşlarını harekete geçiremedi. Göstermelik bir şey yaptılar gönderdiler ama geçen sene bir ah etti, seneye görüşeceğiz baba dedi. Bu sene başında kulüp başkanlığını aldı. Kulübün üyelerine direkt söylemiş. Bakın NASA'nın bu projesine başvuru yapacağız adam gibi çalışacak olan gelsin diye üyelere söylemiş. Kulüp başkanlığını da üstlendi. İşte bir ay önce NASA'nın o yarışmasında dünya 3.sü oldular. (Berkay Bey, Yaş 56)

Bu ifade, IB Programı'nın öğrenciyi uluslararası düzeydeki yarışmalara katılmaya teşvik ettiğini ve büyük bir başarı elde ettiğini gösteriyor. IB, öğrencilere akademik başarılarının ötesinde, uluslararası projelere katılma fırsatları sunarak küresel bir perspektif kazandırır. Görüşmeye katılan Berkay Bey ayrıca şunu ifade etmiştir.

Ama orda bende kızıma katılıyorum sizin dediğiniz gibi düşünüyordum. Birleşmiş milletlerin yarışması nerden haberi olsun böyle bir havuz olması çocuklara aktarılması lazım. Son bir sene de Aylin sorumluluklarını yetiştiren biriydi ama son bir senedir yetiştiremiyor artık. Oraya buraya başvuruyor daralıyor. (Berkay Bey, Yaş 56)

IB, öğrencilerin sadece yerel değil, küresel düzeyde de fırsatlar keşfetmelerini sağlar. Bu açıklama, programın öğrencinin cesaretini artırarak farklı kültürlerle etkileşim kurmasına ve uluslararası platformlarda yer alarak uluslararası başarıya olanak tanıdığını vurgular.

Sorgulama ve eleştirel düşünme: Eleştirel düşünme, farklı bakış açılarını değerlendirme ve analitik düşünme becerisi geliştirme sürecidir. Bu beceri, öğrencilerin sorunları daha derinlemesine analiz etmelerini ve çeşitli perspektiflerden değerlendirmelerini sağlar. Eleştirel düşünme, sadece doğru ya da yanlış cevapları bulmak değil, aynı zamanda bir durumu, argümanı veya problemi çok yönlü bir şekilde inceleyip, farklı olasılıkları ve sonuçları tartışabilmeyi ifade eder. Bu beceri, öğrencilerin yalnızca bilgi edinmelerine değil, aynı zamanda edindikleri bilgiyi nasıl kullanacaklarını, ne zaman ve nasıl uygulayacaklarını anlamalarına da yardımcı olur. Eleştirel düşünme, öğrencilerin bir problemle karşılaştıklarında yalnızca yüzeyine bakmalarını engeller; bunun yerine derinlemesine araştırarak, alternatif çözüm yolları geliştirmelerini ve sonuçlarını analiz etmelerini teşvik eder. Bu süreç, güçlü bir problem çözme yeteneği kazandırır çünkü öğrenciler, bir durumun farklı boyutlarını görerek en etkili çözüm yollarını belirleyebilirler. Analitik düşünme becerisi, öğrencilerin bilgiye dayalı olarak mantıklı çıkarımlar yapmalarını ve karmaşık durumlarda mantıklı kararlar almalarını sağlar. Görüşmeye katılan Banu Hanım eleştirel düşünme ile ilgili şunları vurgulamıştır.

"Konuşacak çok fazla şey var. Derslerde tartışma yöntemleri, tartışıyor olmaları yani o anlamda çocukları ileriki hayatlarında bir şeyler katacağını düşünüyorum. İster istemez araştırıyorlar, öğreniyorlar ve birbirlerini dinliyorlar." (Banu Hanım, Yaş 47)

IB Programı'nın öğrencinin düşünme tarzı üzerinde derin bir etkisi olduğu ifade ediyor. Bu nedenle, IB'nin öğrencilerin eleştirel düşünme ve analiz yapma becerilerini geliştirme amacına hizmet ettiğini gösteriyor. Program, farklı bakış açılarını değerlendirme ve sorunlara daha geniş bir perspektiften yaklaşma fırsatları sunar. Görüşmeye katılan Aslı Hanım, okulun bağımsızlık ve disiplin kazandırmaya olan yaklaşımını şu şekilde dile getiriyor.

Evet yani oku bize her konuda bilgilendirdi ama yaptıkları işlere bizi çok yani diğer okullardaki gibi çok fazla gidip gelişmeli olarak çok fazla iç içe olmadık. Diğer okullarda çok daha fazla iç içeydi ama kendi kendine yeten bir okul, yapması gerektiğini okulda yapıyor. Öğrenciyi yönlendiriyor. Veliye çok yük kalmıyor burada ama velinin müdahale olması gerektiği yerde de hemen bilgilendiriyoruz. Okula çağırılıyorsunuz, işbirliği yapıyoruz. Okul hem kendine

yetebilen yeri geldiğinde veliler işbirliği kurabilen, disiplinli, güzel bir okul yani... (Aslı Hanım, Yaş 53)

Burada, okulun öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirme konusundaki yaklaşımı net bir şekilde vurgulanıyor. Öğrencilerin bağımsızlık kazanmalarına olanak tanınırken, ailelerin iş birliği yapması gerektiğinde bilgilendirildikleri belirtiliyor. Görüşmeye katılan Gaye Hanım'ın bu konu ile ilgili şunları vurgulamıştır.

Yani şu an hani yani dediğim gibi hani araştırmacı büyüdüler. Fikirlerini savunmayı öğrendiler. Veya mesela yazmayı şimdi? Benim maalesef ben bazen liselerde derse gidiyorum. Çocuğa bir konuda yazı yaz diyorum ya mesela veriyorsun bir konuda yani cümle gelmiyor ama onlar da öyle değil. Onlar yani şey bilgiye nasıl ulaşabileceklerini, o bilgiyi nasıl ifade edebileceklerini kaydetti sayesinde. Kendilerini onu hissedip farkındalığına vardılar. (Gaye Hanım, Yaş 48)

Bu ifade, öğrencilerin kendilerine ait görüşleri savunma ve başkalarının fikirlerine karşı yapıcı bir şekilde yaklaşabilme becerisinin geliştiğine işaret eder. Bu, sorgulamanın ve eleştirel düşünmenin güçlü bir göstergesidir. Görüşmeye katılan Filiz Hanım Zuhal, kedilerin bir araya gelmesiyle ilgili endişelerini dile getirerek, olayı daha önceden öngörmüş ve bunun olumsuz sonuçlar doğurabileceğine dikkat çekmiştir. Ancak Filiz Hanım, Zuhal'in uyarısını göz ardı edip kedilerin bir araya gelmesini sağlamış ve sonrasında Zuhal, kediler arasındaki kavga nedeniyle annesini uyarak şunları demiştir.

Kediler bir araya gelmemeleri lazım diye konuştu. Ben de dedim ki birkaç gün kalacaklar. Bizde bir şekilde araştırmamız lazım. Bunları sonra Zuhal mutfağa girdi. Bizim kedinin biriyle ablamın kedisi kavga ediyorlar. O kedi bizimkine zarar veriyor. O gün çok sinirlendi. Ben sana söylemiştim, anlayamayacaklar. Bir araya getirmeyelim diye. Hatta onun küsmesini birkaç hafta devam ettirdi. Benim kedime zarar verdi. Senin yüzünden bir araya getirdin. (Filiz Hanım, Yaş 46)

Bu durum, eleştirel düşünmenin önemini gösterir. Zuhal, durumu analiz ederek doğru bir çözüm önerisi getirmişken, annesi olayı yeterince sorgulamadan ilerlemiş ve sonuçta,

Zuhal'in önceki öngörüsünün doğruluğu ortaya çıkmıştır. Bu, eleştirel düşünmenin olayları farklı açılardan değerlendirme ve sonuçları önceden tahmin etme yeteneğini gösteren bir örnektir. IB programının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesi, sorgulama alt teması ile doğrudan ilişkilidir. Görüşmeye katılan Aslı Hanım, Çocuğunun öz yönetimli öğrenme becerisinin diploma programıyla nasıl geliştiğini şu şekilde ifade etmiştir.

Evet gelişti. Dediğim gibi okul çok yoğun ve yaptıkları her işi kendilerinin yapmasını istiyorlardı. Hatta hani bir alıntı olması konusunda okul çok hassas. Herhangi bir yazıdan alınmasını biz bunu çok kötü tecrübe ettik. Çünkü bir devlet okullarında biliyorsunuz öğrenci çıktıyı alıyor bize getiriyor. Kısa tutuyorum ama. (Aslı Hanım, Yaş 53)

Bu ifade, IB programının Firuze'nin kişisel ve akademik süreçlerini yönetme becerilerini daha da güçlendirdiğini ve onu daha sorumlu bir birey haline getirdiğini vurgulamaktadır. Görüşmeye katılan Gaye Hanım, programın çocuğunun gelişimine sağladığı katkıları anlatırken, sorgulama ve eleştirel düşünmenin önemini vurgulamaktadır. Örneğin, programın hedefleri aşağıdaki gibi belirtmiştir.

Eleştirisel bakış açısı, araştırma, eleştirisel ve yeni fikirler ortaya aynı zamanda sosyalleşme adına da hani şeyler yani çocuğu tamamen böyle ders odaklı test odaklı değil de araştırmacı olarak yetiştirmesi bizim için en güzel tarafıydı. Hani mesela Burçin hiçbir zaman testle uğraşmadı. Sürekli veya mesela bu programda şey vardı. Kesinlikle kendi görüşlerini hani eee nasıl desem fikir çalmak yoktu mesela? Yani bu fikrin ne kadar önemli olduğunu her fikrin bir emek olduğunu. (Gaye Hanım, Yaş 48)

Bu, öğrencilerin yalnızca derslerde başarılı olmakla kalmayıp, aynı zamanda mevcut bilgiye eleştirel bir gözle bakarak yeni fikirler geliştirmelerini teşvik eder. Görüşmeye katılan Didem Hanım, çocuğunun IB programı sırasında kendini keşfettiğini ve hangi yönlerinin güçlü ya da zayıf olduğunu anlamaya başladığını söylemiştir.

"Bu program çerçevesinde kendi kendini keşfetti. Kendinin hangi yönde daha becerilerinin daha iyi olduğunu, hangi yönde daha zayıf olduğunu, neyi yaptığında daha mutlu olduğunu farkına vardı" (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu açıklama, programın bireysel gelişim ve sorgulama becerileri üzerindeki katkısını göstermektedir. Görüşmeye katılan Filiz Hanım, Zuhal kedilerin bir araya gelmesinin sorun yaratacağı konusunda annesini uyarırken, diyerek durumu sorgulamış ve annesinin kararına karşı bir eleştiri getirmiştir.

Kediler bir araya gelmemeleri lazım diye konuştu. Ben de dedim ki birkaç gün kalacaklar. Bizde bir şekilde araştırmamız lazım. Bunları sonra Zuhal mutfığa girdi. Bizim kedinin biriyle ablamın kedisi kavga ediyorlar. O kedi bizimkine zarar veriyor. O gün çok sinirlendi. Ben sana söylemiştim, anlayamayacaklar. Bir araya getirmeyelim diye. Hatta onun küsmesini birkaç hafta devam ettirdi. Benim kedime zarar verdi. Senin yüzünden bir araya getirdin. (Filiz Hanım, Yaş 46)

Burada Zuhal'in sorgulama yeteneği, durumu önceden değerlendirme, riskleri analiz etme ve alternatif bir çözüm önerme şeklinde kendini göstermektedir. Zuhal, olayın sonuçlarını sorgulamış ve bu konuda daha dikkatli olunması gerektiğini vurgulamıştır. Bu, onun olayları sorgulama ve daha derinlemesine düşünme becerisini gösteren bir örnektir. Görüşmeye katılan Can Bey konu ile ilgili şunları ifade etmiştir.

Yani bence bir öğrenci, hani bir insanı bir bireyin akademik, bilgi ve donanımının yanında, diğer insani özellikleri, diğer ekstra vasıfları da geliştirmesine katkı sağlıyor. Anlatabildim mi? Yani sadece akademik değil ama diğer bütün o şeyleri, hani insani vasıfları da geliştiriyor ve ikisini bütünleştiriyor. Yani bence insanı bir tam insan hani. (Can Bey, Yaş 54)

IB programının öğrencilerin sorgulama becerilerine katkı sağladığını düşündüğünü gösteriyor. Özellikle öğrencilerin sadece ezbere dayalı bir eğitim almadığını, bunun yerine sorgulama, eleştirel düşünme ve farklı açılardan bakabilme yeteneklerini geliştirdiklerini vurguluyor. Bu program, öğrencilerin bilgiye nasıl yaklaşacaklarını ve onu nasıl sorgulayacaklarını öğrenmelerine olanak tanıyan bir ortam yaratıyor.

Öğrencilerin fikirlerini açık ve net bir şekilde ifade etmeleri, özellikle akademik ve sosyal ortamlarda etkileşimlerini güçlendirir. Görüşmeye katılan Didem Hanım çocuğunun eğitiminde, başarıyı sadece akademik sonuçlarla değil, çocuğunun kişisel gelişimiyle de değerlendirdiğini belirtmiştir.

Tabi ki herkes ister çocuğunun başarılı olmasını işte güzel yerlere gelmesini ama bunu sadece notlarla, rakamlarla başarıyı ölçme yorum. Açıkçası çocuklarıma da yarış atı gibi hiçbir zaman davranmıyorum. Ben sadece onların. Ve hayatı anlayan, sorgulayan, düşünebilen kararlarını verebilen. Kendine güvenen çocuklar olmasını istedim bu anlamda da. Seçinmi hani iyice anlatıp seçimi onlara bırakıyorum. Öyle diyebilirim. Yani destekleyen diyebilirim. Kendi adıma yani destekleyen bir veli oldum. (Didem Hanım, Yaş 46)

Didem Hanım, çocuklarının sadece notlarına değil, aynı zamanda sorgulayan, karar verebilen ve kendine güvenen bireyler olmalarına da önem verdiğini ifade etmiştir. Bu yaklaşım, çocuğunun sadece akademik başarısını değil, aynı zamanda sağlıklı bir kişilik geliştirmesini de amaçladığını göstermektedir.

IB, öğrencilerin farklı durumlar üzerinde derinlemesine düşünmelerini ve olayları çok yönlü bir şekilde analiz etmelerini sağlar. Bu ifade, programın öğrencinin eleştirel düşünme becerilerini artırma noktasındaki etkisini açıkça gösteriyor. Görüşmeye katılan Gaye Hanım, öğrencilerin "fikir çalmak" yerine her fikrin "bir emek" olduğunu anlamalarını önemser. Bu, doğru ve özgün düşünmenin önemini kavramalarına yardımcı olur. Bunun yanı sıra, farklı kültürleri tanıyan ve farklı bakış açılarına sahip insanlarla etkileşime giren öğrencilerin, insanların "istekleri, ihtiyaçları bizden çok farklı değil" anlayışına vararak daha geniş bir dünyaya bakış açısı kazandıkları ifade edilmektedir. Bu durum, öğrencilerin sorgulama yoluyla dünyayı daha geniş bir perspektiften değerlendirme yeteneği kazandıklarını göstermektedir.

Proje yönetimi ve tez yazma: Proje yönetimi ve tez yazma, IB programının öğrencilerine uzun vadeli projeleri planlama, yürütme ve yönetme becerisi kazandırmayı hedeflediği önemli alanlardır. Bu beceriler, öğrencilerin sadece bir projeyi başlatmakla kalmayıp, aynı zamanda proje sürecini sistemli bir şekilde yönetmelerine ve başarıyla tamamlamalarına olanak tanır. Proje yönetimi, zaman yönetimi, kaynak kullanımı, hedef

belirleme ve sürecin her aşamasında düzenli ilerleme sağlama gibi unsurları içerir. IB programındaki projeler, öğrencileri bir konu hakkında derinlemesine düşünmeye ve araştırmalarını genişletmeye teşvik eder, bu da onların disiplinli çalışma ve öz düzenleme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Tez yazma ise bu süreçlerin bir parçası olarak, öğrencilerin kendi araştırmalarını bağımsız bir şekilde yapmalarını ve akademik yazım kurallarına uygun bir şekilde rapor etmelerini gerektirir. Bu süreç, öğrencilerin analitik düşünme, veri toplama, literatür taraması yapma, kaynakları doğru bir şekilde kullanma ve kendi bulgularını mantıklı bir şekilde sunma yeteneklerini geliştirir. Uzun vadeli projeler ve tez yazma, öğrencilerin kendi çalışmalarını planlama, düzenleme ve yönetme becerilerini pekiştirir. Bu beceriler, öğrencilerin ilerideki akademik ve profesyonel yaşamlarında da başarılı olmalarını sağlar çünkü projeyi yönetme ve yazılı eser oluşturma becerisi, her alanda önemli olan öz disiplin, organizasyon yeteneği ve problem çözme becerilerini geliştirir. IB programı, bu becerilerin kazandırılması için öğrencileri bağımsız çalışma, öz motivasyon ve planlı hareket etme konusunda teşvik eder, böylece onlar gelecekteki büyük projelere ve zorluklara hazırlıklı hale gelirler. Görüşmeye katılan Can Bey, IB programı sürecinde çocuklarının yaşadığı zorlukları şöyle anlatmıştır.

Bazen çok ağır böyle ödevler oluyordu. Bazen evet takvimler çok ağır oluyordu mesela hani biz bir anı 9 günlük Kurban Bayramı diyelim boşluğu arada işte perşembe cuma boş bir bakarsınız ki işte perşembe sabahına işte yatın abi ya bir şey koymuşlar ya. Eşim 9 gün zaten boş olacak. Hani ne olur şey yok yani ay video bazen oluyordu bunlar böyle çocukları şey yapıyordu ama bu bile aslında şimdi böyle geri dönüp baktığım zaman ki bu bile aslında sorumluluk, hani bilincini vermekle alakalıymış değil mi? (Can Bey, Yaş 54)

Bu ifadeler, çocukların zorlu süreçlerle başa çıkabilme, sorumluluk alma ve hedeflerine ulaşmak için çaba gösterme becerilerinin geliştiğini gösteriyor. Görüşmeye katılan Gaye Hanım, kızının IB Diploma Programı sürecinde zaman yönetimi ve proje yönetimi konularında önemli gelişimler gösterdiğini vurgulamaktadır.

Ders çalışma saatlerinde kesinlikle bir düzen oldu. Hani o planın yani yaptığı mesela daha önce de harbiden önce de plan yapıyordu ama aksattığı oluyordu.

O planların hani evet onu oraya ekliyordu, bunu buradan çıkarıyordu filan ha, bir de öyle bir şey olmadığını plan da hani şey gibi lego gibi. Bir tanesinin eksik olması hani o zaman diliminin çalınması başka yere aktarılması diye bir şey olmuyor. Yani zaman yönetimini öğrendi. (Gaye Hanım, Yaş 48)

Özellikle bu ifade, kızının önceki dönemlerdeki düzensizlikleri aşarak daha organize bir şekilde çalışmaya başladığını belirtmektedir. IB programı gibi yoğun bir eğitimde, zaman yönetimi oldukça kritik bir beceri haline gelir. Gaye Hanım, kızının plan yapma ve bu planlara sadık kalma konusunda ilerleme kaydettiğini, diyerek, proje yönetiminin temel unsurlarından biri olan esneklik ve adapte olabilmek yeteneğini kazandığını ifade etmektedir. Araştırmaya dayalı tez yazma becerisi, öğrencilerin akademik düzeyde derinlemesine düşüncelerini ve bilgiyi sentezlemelerini sağlar. Görüşmeye katılan Seher Hanım'ın görüşmesinde deney yapma ile ilgili olarak şu ifadeleri vurgulamıştır.

Biz dil için aslında bizim okulla ilgili yabancı dili iyi öğrensinler diye gönderdik. Çok bir bilgimiz yoktu IB adına. Okul bize tanıtım yaptı. Çok da güzel oldu yönlendirdi. Okuldaki eğitim güzeldi. Özellikle fen ve sayısal alanda yardımcı oldular. Öğrenmeyi orda öğrendiler, Araştırmayı, tez yazmayı. Yani bizim eğitimimiz sistemimizin dışında farklı bir sistemdi. Dolayısıyla biz de o sistemi çocuklarımızdan öğrendik. Ben şimdi oradan gördüğüm şeyleri öğrencilerime öğretiyorum. Benim için de şey oldu. (Seher Hanım, Yaş 51)

Seher Hanım çocuklarının IB programında deney yapmayı ve araştırmayı öğrenmelerini ifade etmektedir. Bu eğitim süreci, öğrencilerin deneysel yaklaşımları benimsemelerine ve bilimsel bir düşünme tarzı geliştirmelerine yardımcı olmuş. Görüşmeye katılan Aslı Hanım, Çocuğunun akademik gelişimi hakkında şu ifadeyi kullanmıştır.

"Akademik olarak katkıları çok oldu tabii ki dediğim gibi araştırmacı oldu. Fikirleri netleştirdiğini nasıl düşünmesi gerektiği konusunda çok net doğruları çok belli." (Aslı Hanım, Yaş 53)

Bu, Firuze'nin akademik süreçlerinde net bir düşünme tarzı geliştirdiğini ve araştırma yapma yeteneğinin arttığını gösteriyor. Aynı zamanda Firuze'nin kendi doğrularından sapmaması, güçlü bir öz yönetimli öğrenme becerisi ve kararlılık geliştirdiğini gösteriyor.

Görüşmeye katılan Didem Hanım, çocuğunun eğitim sürecini her aşamada bilinçli bir şekilde takip ettiğini belirtiyor.

Şimdi ilkokuldan itibaren bu programın içerisindeydiler. Dolayısıyla hani konuya çok hakimdi. Bence hem benim çocuğum hem diğerleri çok hakimdi konuya. Yani sistemin nasıl işleyeceğini ve sürecini nasıl gelişeceğini çok iyi biliyorlardı. Okul bu konuda hem bizi hem öğrencilere yeterince ilgilendiriyordu. (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu açıklama, çocuğunun bu programa ne kadar hakim olduğunu ve okulun süreçlere ne kadar iyi hazırladığını ifade ediyor. Çocuğu, okulun disiplinli eğitim yapısına kolayca uyum sağlamış ve bu süreçte başarılı bir şekilde ilerlemiş.

Küresel farkındalık: Öğrencilerin fikirlerini açık ve net bir şekilde ifade etmeleri, özellikle akademik ve sosyal ortamlarda etkileşimlerini güçlendirir. Berkay Bey bu konuda şunu ifade etmiştir.

Ama orda bende kızıma katılıyorum sizin dediğiniz gibi düşünüyordum. Birleşmiş milletlerin yarışması nerden haberi olsun böyle bir havuz olması çocuklara aktarılması lazım. Son bir sene de Aylin sorumluluklarını yetiştiren biriydi ama son bir senedir yetiştiremiyor artık. Oraya buraya başvuruyor daralıyor. (Berkay Bey, Yaş 56)

IB, öğrencilerin sadece yerel değil, küresel düzeyde de fırsatlar keşfetmelerini sağlar. Bu açıklama, programın öğrencinin cesaretini artırarak farklı kültürlerle etkileşim kurmasına ve uluslararası platformlarda yer almasına olanak tanıdığını vurgular. Can Bey, IB Diploma programının akademik ve kişisel gelişime katkısını şu şekilde ifade etmiştir.

Evet. Akademik olarak. ABD'deki aldıkları yeterli. Bilgi ve donanımla bunlar sitede bile rahat ettiler. Yani akademik olarak. Yani şöyle, hani atıyorum, ilk, orta ve lise sahibi olarak hani değil mi? Bir de şey program 33 ayrı kategoride veriliyor ya da. (Can Bey, Yaş 54)

Bu, öğrencilerin IB programı sayesinde elde ettikleri eğitimle sadece akademik başarı değil, aynı zamanda kişisel gelişimlerinin de desteklendiğini ve onların farklı ortamlarla

başa çıkabilme yeteneklerinin arttığını göstermektedir. Görüşmeye katılan Gaye Hanım konu ile ilgili şunları ifade etmiştir.

"IB programının uluslararası geçerliliği ve akademik zorlukları, bu programa kaydolma kararımızda etkili oldu. Burçin'in eğitiminde global bir perspektif kazanmasını istedik." (Gaye Hanım, Yaş 48)

Bu açıklamada, IB programının küresel bir eğitim standardına sahip olmasının, bir öğrencinin akademik gelişimi ve kariyer fırsatları için önemine vurgu yapılmıştır.

Kendini ifade etme: IB'nin öğrencilere dünya meselelerine duyarlı olmalarını öğretmesi, küresel perspektifin geliştirilmesine katkı sağlar. Görüşmeye katılan Can Bey, çocuklarının sosyal becerilerinin ve bağımsızlıklarının geliştiğini vurgulamıştır.

"Kendilerini ifade eden birey oldular. Hani kendilerini savunabilecek, anlatabilecek. Hani ifade edebilecek her ortamda ama yani her yerde ve her şekilde o donanımına sahip oldular." (Can Bey, Yaş 54)

Bu, öğrencilerin bireysel olarak kendi düşüncelerini ifade etme, savunma ve kendilerini ifade etme becerilerinin arttığını ve bu becerilerin sosyal yaşamlarında daha etkin olmasını sağladığını gösteriyor. Görüşmeye katılan Pınar Hanım konu ile ilgili şu ifadeye yer vermiştir.

Çocukların deneyerek düşünerek öğrenmesi. Çarpım tablosunu ezberlememişti ona şaşırmıştım. Ezber öğretilmeyen bir programdı. 4.sınıfta PYP ye geçti okul ama ondan önce o çizgideydi. Çocukları yönlendirmeye yönelttiği için öğrenmeye yönelttiği için eleştirel baktığı için kendisini ifade etmek için yollar olduğu için IB tercih ettik. (Pınar Hanım, Yaş 49)

Bu ifade, geleneksel eğitim anlayışından farklı olarak, öğrencilerin daha yaratıcı ve keşfetmeye dayalı bir öğrenme sürecine tabi tutulduğu belirtiliyor. Bu yaklaşım, eğitimde öğrencinin kendini ifade edebilme becerisini kazandırır. Görüşmeye katılan Filiz Hanım, IB Diploma Programı, Zuhal'in kişisel gelişiminde önemli bir rol oynamıştır.

"Yani çocukların özgüvenlerinin oluşması açısından gerçekten çok iyi. Kendilerini ifade edebilme her türlü düşüncelerini söyleme, yani toplumda gerçekten bir birey olmalarına"

gerçekten çok faydaları oldu. Bunu üniversite sürecinde çok iyi gördük." (Filiz Hanım, Yaş 46)

Bu açıklama programın Zuhâl'in kişisel becerilerinin ve topluluk içindeki ifadelerinin gelişmesine katkıda bulunduğu ifade edilmiştir. Gaye Hanım, öğrencilerin "fikir çalmak" yerine her fikrin "bir emek" olduğunu anlamalarını önemser. Bu, doğru ve özgün düşünmenin önemini kavramalarına yardımcı olur. Bunun yanı sıra, farklı kültürleri tanıyan ve farklı bakış açılarına sahip insanlarla etkileşime giren öğrencilerin, insanların "istekleri, ihtiyaçları bizden çok farklı değil" anlayışına vararak daha geniş bir dünyaya bakış açısı kazandıkları ifade edilmektedir. Bu durum, öğrencilerin sorgulama yoluyla dünyayı daha geniş bir perspektiften değerlendirme yeteneği kazandıklarını göstermektedir.

Zaman yönetimi: Zaman yönetimi, yoğun programlar ve projeler arasında etkin bir şekilde zamanı planlama ve organize etme becerisidir. Bu beceri, öğrencilerin eğitim hayatlarında ve ilerideki profesyonel yaşamlarında karşılaştıkları çoklu görevler arasında denge kurmalarını sağlar. Zaman yönetimi, sadece hangi görevlerin öncelikli olduğuna karar verme değil, aynı zamanda her bir göreve ne kadar zaman ayrılacağını belirleme sürecini de içerir. IB programı gibi yoğun eğitim müfredatlarında, öğrenciler birden fazla projeyi, dersleri ve diğer akademik sorumlulukları aynı anda yürütmek zorundadırlar. Bu durumda, etkin zaman yönetimi, öğrencilerin her bir görevi zamanında ve en verimli şekilde tamamlamalarını sağlar.

Zaman yönetimi becerisi, organizasyon yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olur çünkü öğrenciler her bir etkinliği ve görevi önceden planlayarak, hangi adımların atılması gerektiğini belirler. Ayrıca, zamanlarını nasıl daha etkili kullanacaklarını ve hangi kaynakları ne zaman kullanacaklarını düşünürler. Bu süreç, öğrencilerin stresle başa çıkmalarına, verimli çalışarak kaliteli sonuçlar elde etmelerine yardımcı olur. Etkin zaman yönetimi aynı zamanda öğrencilerin sorumluluklarını yerine getirmelerine, ertelemeden çalışmalarına ve akademik başarıyı artırmalarına olanak tanır. Görüşmeye katılan Seher Hanım'ın bu konuyu şu şekilde ifade etmiştir.

Planlı yaşayan çocuklardı. Kızım günlük tutardı. Yapılacaklar listesi hazırlardı. Bitirince tik atardı. Ne kadar verim aldı onu analiz ederdi. Ben ondan çok şey

öğrendim iş hayatım için. Kızım çok kitap okurdu kişisel gelişim adına. Oğlumda çok okurdu ama kızım ile ilgili bunu hiç unutmuyorum. Kahvaltısını yapar yapılacaklar listesini ayarlardı. (Seher Hanım, Yaş 51)

Bu açıklama, çocuğun karar verme ve zaman yönetimi gibi önemli yaşam becerilerinin geliştiğini gösteriyor. Bu, ilerleyen yaşlarda daha bağımsız ve planlı bir birey olmasına olanak tanır. Görüşmeye katılan Didem Hanım, çocuğunun ödevlerini zamanında yapma konusundaki hassasiyetini vurguluyor.

Ya ödevleri konusunda her zaman çok hassastı, yani ödevlerini zamanında yapardı, onun kaygısını yaşırdı işte. Bugün bu saatte bu ödevimin gitmesi gerekiyor. Hani her zaman o anlamda sorumluluk sahibiydi ama. Çok der hani bu anlamda işte çok mu derli toplu çok mu düzenliydi dersiniz değil mi benim zaten hani ilk çocuğum olduğu için belki bizden de kaynaklı hani çok fazla bir şey yaptırmıyorlar. (Didem Hanım, Yaş 46)

Bu ifadede Didem Hanım, Burak'ın sorumluluklarını ciddiyetle yerine getirdiğini ve akademik başarısına önem verdiğini belirtiyor. Görüşmeye katılan Filiz Hanım Zuhal'in çocukluk dönemi sorumluluklarının farkında ve düzenli bir çocuk olarak geçti.

Zuhal, küçüklüğünden beri hep sorumluluklarının farkında olan bir çocuktur. Yani ilkokul birinci sınıftan itibaren ben Zuhal'i hiç senin ödevin var mı dersin var mı? Yapman gereken nedir diye hiç hatırlatma yapmak zorunda kalmadım hep kendisi ne zaman ne yapması gerektiğini biliyordu. (Filiz Hanım, Yaş 46)

Filiz Hanım çocuğunu küçük yaşlardan itibaren, bu şekilde bir gözlem yapmıştır. Ödevlerini ve günlük işlerini kendi başına düzenleyebilmesi, ona özgüven kazandırmıştı. Bunun yanı sıra, "Her zaman planlı ve programlıydı, küçük yaşlardan itibaren ödevlerini hiç hatırlatma yapmadan yapabiliyordu." cümlesi de, Zuhal'in özgüven ve günlük sorumluluklarını kendiliğinden yerine getirme becerisini vurgulamaktadır. Görüşmeye katılan Işıl Hanım, kızına zorluklarla karşılaştığı zamanlarda da destek olmuş, zaman yönetimi konusunda rehberlik etmiştir.

Sorumlulukları konusunda içim rahattır hani ödev verildiyse onu yapacaktır. Ya bazen hani çocuk okulda kitabını unutur. Güvenlik bile bulamaz. Hani onu

hatırlarım bir iki defa kitabını unutturdu onu hatırlarım ama onun dışında olmadı. Şöyle yönlendirmelerim olurdu mesela son güne bırakırdı. Önemli bir sınavı ödevi vardı. Ben son gün çalışınca daha iyi anlıyorum derdi. Ben de ya hasta olacaksın bilemiyorsun son güne bırakma derdim. (Işıl Hanım, Yaş 52)

Ayrıca, ergenlik döneminde özgüven problemleri yaşayan kızına, "Çok güzelsin" diyerek duygusal destek sunmuş ve duygusal anlamda da rehberlik sağlamıştır. Bu şekilde, Işıl Hanım, kızına sadece akademik başarı değil, aynı zamanda kişisel gelişim ve duygusal dayanıklılık konusunda da rehberlik etmiş ve onun gelişimine katkı sağlamıştır.

IB programı, öğrencilerin "eleştirel düşünme" ve "sorgulama" gibi becerileri geliştirmelerine olanak tanırken, "tez yazma" ve "zaman yönetimi" gibi becerilerle bu süreçleri destekler. "Uluslararası başarı" ve "küresel farkındalık" ise öğrencilerin dünya genelinde rekabetçi ve duyarlı bireyler olarak yetişmelerine yardımcı olur.

IB Diploma Programı, öğrencilere yalnızca akademik bilgi sunmakla kalmaz, aynı zamanda eleştirel düşünme, araştırma yapma ve disiplin geliştirme gibi beceriler kazandırarak kişisel ve akademik gelişimlerini destekler. Bu program, öğrencileri küresel bir bakış açısına sahip olmaya teşvik eder ve onların eğitim hayatlarına katkıda bulunur. IB'nin sunduğu çeşitli fırsatlar ve zorluklar, öğrencilerin düşünce yapılarını, liderlik becerilerini ve kendilerini ifade etme yeteneklerini geliştirir. Öğrencilerin araştırma yapma, eleştirel düşünme ve çözüm odaklı bir yaklaşım geliştirme becerilerini geliştirmek için çeşitli araçlar ve fırsatlar sunar. Tez yazma gibi akademik çalışmalar, öğrencilere kendi araştırmalarını yapma ve bilgilerini yapılandırılmış bir şekilde sunma becerisi kazandırırken, aynı zamanda uluslararası başarı kodu da öğrencilerin dünya çapında projelere katılma ve başarılı olma şansını ifade eder.

Öğrencilerin sorgulama becerilerini geliştirmeleri, onları yalnızca bilgiyi almakla kalmayıp, sorgulamak ve doğruyu bulmak için araştırmalar yapmaya yönlendirir. Bu süreç, öğrencilerin öğrenmeye daha derinlemesine yaklaşmalarını sağlar ve onları daha eleştirel ve analitik bir düşünme biçimine yönlendirir.

IB Programı'nın öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerini desteklemesi, onları yalnızca başarılı birer öğrenci değil, aynı zamanda küresel sorunlara duyarlı ve eleştirel düşünebilen bireyler haline getirir. Ebeveynlerin, öğrencilerin bu süreçte kazandıkları

becerilere ve uluslararası başarılarına yönelik tanıklıkları, IB'nin etkinliğini ve öğrencilerin gelişimine olan katkısını yansıtan önemli örnekler sunar.

IB Diploma Programı, öğrencilere sadece akademik başarı kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda kişisel ve sosyal becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. Ebeveynlerin tanıklıkları, programın öğrencilerin eleştirel düşünme, araştırma yapma, zaman yönetimi, proje yönetimi gibi önemli becerilerini nasıl pekiştirdiğini ve öğrencilerin küresel bir bakış açısına sahip olmasına nasıl katkı sağladığını gözler önüne sermektedir. IB programı, öğrencilerin uluslararası başarı elde etmelerine, kendi düşüncelerini ifade etmelerine ve sorunlara çözüm odaklı yaklaşımlarına yardımcı olur. Bu süreç, onları yalnızca akademik anlamda değil, aynı zamanda toplumsal anlamda da sorumlu, bilinçli ve duyarlı bireyler haline getirir. Sonuçta, IB Diploma Programı, öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimlerini güçlendirerek, onları küresel dünyada başarılı ve etkili bireyler olmaya hazırlar.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırma bulgularına dayalı olarak elde edilen sonuçlar tartışılmış ve özetlenmiştir. Ayrıca, bu sonuçların ortaya koyduğu veriler doğrultusunda gelecekte yapılacak araştırmalara ve eğitim uygulamalarına yönelik öneriler sunulmuştur.

5.1. Tartışma

Elde edilen bulgular, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerinde öz yönetimli öğrenme becerilerinin çok önemli bir yer tuttuğunu ve bu becerilerin gelişiminde aile desteğinin önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Sonuçlar, çeşitli kuramsal yaklaşımlar ve literatürdeki önceki araştırmalar ışığında aşağıda tartışılmıştır.

5.1.1. Ebeveynlerin iletişim stratejileri ve öğrenme sürecine katkıları

Araştırmanın birinci sorusu “IBDP velilerinin, çocuklarıyla kurdukları iletişimde öz yönetimli öğrenme becerilerini desteklemek için kullandıkları stratejiler hakkındaki görüşleri nelerdir?” sorusu ışığında bulgulardan elde edilen sonuçlara göre çocukların öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde ebeveynlerin iletişim stratejileri ve öğrenme sürecine katkılarının büyük bir öneme sahip olduğu açıkça ortadadır. Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu iletişim, öğrencilerin kişisel, akademik ve sosyal gelişim süreçlerinde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Destekleyici ve rehberlik edici bir iletişim tarzı, çocukların öz-yeterlik inancını, problem çözme becerilerini, duygusal dengesini ve öğrenme süreçlerini bağımsız bir şekilde yönetme kapasitelerini güçlendirmektedir.

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (IBDP), yalnızca akademik başarıyı teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin bağımsız öğrenme, öz yönetim ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine de katkıda bulunur. Bu süreçte, ebeveyn desteği, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini kazanmalarında kritik bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Knowles (1980), öz yönetimli öğrenmenin temelinde bireyin öğrenme sürecinde sorumluluk alması ve içsel motivasyon geliştirmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu noktada, aile desteği, öğrencilerin içsel motivasyon kazanmasını teşvik ederek öğrenme sürecini bağımsız bir şekilde yönetmelerine olanak sağlamaktadır.

Aile içindeki iletişimin, öğrencilerin öğrenme süreçlerine etkisi sosyal bilişsel kuram çerçevesinde de ele alınmaktadır. Bandura (1997), bireylerin öz-yeterlik inançlarının çevresel faktörlerle, özellikle aile desteği ve iletişimi ile şekillendiğini savunmaktadır. Araştırma bulguları, Bandura'nın kuramını destekler niteliktedir; veliler tarafından sağlanan duygusal ve akademik destek, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha etkin bir şekilde yönetmelerini sağlamaktadır. Bu bağlamda, aile-çocuk arasındaki sağlıklı bir iletişim, öğrencilerin öğrenme süreçlerini bağımsız bir şekilde yönlendirmelerine ve öz düzenleme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır.

Goodall ve Montgomery (2014), velilerin çocuklarıyla kurdukları pozitif iletişimin, çocukların öğrenme süreçlerine aktif katılımını teşvik ettiğini ve öz-yeterlik inançlarını artırdığını belirtmektedir. Benzer şekilde, Baumrind (1991) tarafından geliştirilen ebeveynlik stilleri modeli, demokratik ebeveynlik tarzının çocukların bağımsızlık kazanmalarına ve öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmelerine olumlu katkılar sağladığını göstermektedir. Araştırmaya katılan IBDP velilerinin ifadeleri de bu bulgularla örtüşmektedir; demokratik ve destekleyici bir ebeveyn tutumu, öğrencilerin bağımsız öğrenme süreçlerini daha etkin yönetmelerine olanak tanımaktadır.

Epstein (2001), velilerin çocuklarına rehberlik etmesinin, onların problem çözme becerilerini geliştirmesi açısından kritik bir öneme sahip olduğunu belirtmektedir. Bu rehberlik, öğrencilerin akademik sorunlara yönelik stratejiler geliştirmelerini ve öz düzenleme becerilerini güçlendirmelerini sağlamaktadır. Özellikle zaman yönetimi, hedef belirleme, öz değerlendirme ve duygusal denge gibi öz yönetimli öğrenme bileşenleri, ailelerin rehberliğiyle gelişmektedir. Ancak, bu süreçte ailelerin doğrudan çözüm sunmak yerine, çocuklarını düşünmeye ve bağımsız kararlar almaya teşvik etmeleri gerekmektedir.

Aile-çocuk iletişiminin uzun vadeli etkileri üzerine yapılan araştırmalar da bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Larson ve Richards (1994), çocukların erken yaşlardan itibaren aileleriyle kurdukları güçlü iletişimin, onların yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle ailelerin çocuklarının akademik çabalarını takdir etmesi, onların öğrenme süreçlerine olan güvenlerini artırmakta ve akademik motivasyonlarını güçlendirmektedir.

Bu araştırmada elde edilen bulgular, IBDP öğrencilerinin yoğun akademik baskı altında olmaları nedeniyle, aile desteğinin yalnızca akademik değil, duygusal olarak da kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Velilerin empatik yaklaşımı, çocukların stresle başa çıkma ve akademik süreçlerini daha sağlıklı yönetmelerine yardımcı olmaktadır. Özellikle öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde, ailelerin öğrencilere rehberlik edici ve destekleyici bir rol üstlenmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, IBDP bağlamında aile-çocuk iletişimi, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişiminde temel bir yapı taşıdır. Destekleyici, demokratik ve rehberlik edici bir ebeveyn yaklaşımı, öğrencilerin bağımsız öğrenme süreçlerini yönetmelerine önemli katkılar sağlamaktadır. Bununla birlikte, iletişimde karşılaşılan zorlukların, öğrencilerin bağımsızlık kazanma ve problem çözme becerilerini olumsuz etkileyebileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle, ailelerin çocuklarının öğrenme süreçlerinde aşırı müdahaleci olmadan, onların bağımsız kararlar almalarını teşvik eden bir iletişim modeli benimsemeleri, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini güçlendirmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

5.1.2. Öz yönetimli öğrenme sürecinde kişisel özellikler ve öğrenme yaklaşımları

Araştırmanın ikinci sorusu “IBDP velilerinin, çocuklarının öz yönetimli öğrenme sürecinde önemli gördükleri kişisel özellikleri ve öğrenme yaklaşımları hakkındaki görüşleri nelerdir?” sonucunda öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin akademik başarı ve kişisel gelişim üzerindeki etkileri açıkça ortaya konmuştur.

Knowles (1980), bireylerin öğrenme süreçlerinde öz yönetimli ve bağımsız hareket etmelerinin, akademik başarı açısından önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Öz yönetimli öğrenme, öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını üstlenmelerini ve süreci aktif bir şekilde yönetmelerini gerektirir. Bu bağlamda, öğrenenin karakteristik özellikleri, öz yönetimli öğrenme sürecinin ne derece etkili yürütülebileceğini belirleyen temel unsurlardan biridir.

Zimmerman ve Schunk (2011), bireylerin öğrenme süreçlerini planlama, izleme ve değerlendirme becerilerinin yalnızca akademik başarılarını değil, aynı zamanda yaşam boyu öğrenme kapasitelerini de geliştirdiğini ifade etmektedir. Özellikle zaman yönetimi,

hedef belirleme ve öz değerlendirme becerilerinin akademik başarı üzerindeki etkileri, önceki çalışmalarda da desteklenmiştir (Locke ve Latham, 1990).

Bu konuyla ilgili olarak, Demirel ve Akkoyunlu (2017) tarafından yürütülen bir araştırma, öğrencilerin öz düzenleme becerilerinin, dijital öğrenme ortamlarındaki akademik performanslarına etkisini incelemiştir. Bulgular, öz yönetimli öğrenme becerilerine sahip öğrencilerin dijital ortamda daha başarılı olduklarını ve bu becerilerin teknoloji destekli öğrenme süreçlerinde daha belirgin hale geldiğini göstermektedir. Bu sonuçlar, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini planlama ve izleme yeteneklerinin, çağdaş eğitim ortamlarında ne kadar kritik olduğunu vurgulamaktadır.

Ryan ve Deci'nin (2000) Öz Belirleme Teorisi, içsel motivasyonun, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirme sürecinde oynadığı önemli rolü ortaya koymaktadır. İçsel motivasyonun desteklenmesi, öğrencilerin akademik başarılarını sürdürme kapasitelerini artırırken, bağımsız hedef belirleme ve bu hedeflere ulaşma konusundaki öz güvenlerini de güçlendirmektedir. Bu bulgu, özellikle yoğun akademik programlar içinde yer alan öğrenciler için daha da önemli hale gelmektedir.

Bu bağlamda, (Dignath, Buettner ve Langfeldt, 2008) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen rehberliğinde gerçekleştirilen öz yönetimli öğrenme stratejisi eğitimlerinin, özellikle hedef belirleme ve zaman yönetimi gibi alanlarda daha etkili sonuçlar doğurduğu gösterilmiştir. Benzer şekilde, Hannover ve Kessels'in (2004) araştırması, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin okul ve sınıf ortamındaki destekleyici faktörlerle güçlendiğini göstermektedir. Bu bulgular, öğretmenlerin öğrencilere sunduğu rehberlik ve düzenli geri bildirimin, bireysel gelişim üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Öte yandan, Boekaerts ve Cascallar (2006), öz yönetimli öğrenme becerilerinin duygusal düzenleme boyutuna da dikkat çekmektedir. Araştırmaları, duygusal stresin öğrencilerin akademik performansını olumsuz etkileyebileceğini ve öz yönetimli öğrenme becerilerinin bu etkiyi dengeleyebilecek bir kapasiteye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle sınav kaygısı veya yoğun akademik yük altında olan öğrencilerde, öz yönetimli öğrenme becerilerinin geliştirilmesi, duygusal dayanıklılığı ve genel yaşam kalitesini artıran önemli bir faktördür.

Dönmez ve Akın (2019) ise öğrencilerin duygusal dayanıklılıklarını geliştirme sürecinde aile ve okul ortamının kritik rol oynadığını belirlemiştir. Çalışmanın bulguları, öz yönetimli öğrenme becerilerinin, bireylerin duygusal dayanıklılığını artırarak stres yönetimi ve akademik başarı üzerinde pozitif bir etki yarattığını göstermektedir.

Bu bulgular, öz yönetimli öğrenme becerilerinin akademik başarının ötesinde, bireysel ve duygusal gelişim açısından da kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında yapılan veli görüşmelerinden elde edilen veriler, aile ve öğretmen desteğinin, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme süreçlerini desteklemede temel bir faktör olduğunu göstermektedir. Bu tür destek mekanizmalarının, öğrencilerin yalnızca akademik başarılarını değil, aynı zamanda duygusal dayanıklılıklarını ve problem çözme becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3. Ergenlikte bilişsel ve duygusal değişimlerin öz yönetimli öğrenmeye yansması

Araştırmanın üçüncü sorusu “IBDP velilerinin, ergenlik dönemindeki bilişsel ve duygusal değişimlerin çocuklarının öz yönetimli öğrenme sürecine yansması hakkındaki görüşleri nelerdir?” sonucunda elde edilen bulgular, ergenlik dönemindeki bilişsel ve duygusal değişimlerin öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır.

Ergenlik dönemi, bireyin kimlik gelişimi, sosyal ilişkilerinde değişim ve duygusal olgunlaşma süreçlerinin yoğun yaşandığı bir evredir. Bu süreçte gençler, bağımsızlık kazanmaya çalışırken aynı zamanda aileleriyle olan ilişkilerini yeniden şekillendirme eğilimindedir. Vygotsky’nin Sosyal Gelişim Teorisi (1978), bireylerin öğrenme ve gelişim süreçlerinde sosyal bağlamın ve rehberliğin önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda, aile-çocuk iletişimi ve okul-aile iş birliği, ergenlerin öz yönetimli öğrenme becerilerini destekleyen temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Öz yönetimli öğrenme yalnızca akademik becerilerle sınırlı değildir; bireyin sosyal ve duygusal gelişimi de öğrenme sürecini doğrudan etkilemektedir (Zimmerman, 2002). Araştırma bulgularına göre, bazı öğrenciler ergenlik döneminde içe kapanarak sosyal ilişkilerden uzaklaşma eğiliminde olabilir. Bu durum, bireyin içsel dünyasına yönelerek öz farkındalığını artırmasına ve bireysel gelişimine odaklanmasına katkı sağlayabilir.

Ancak, sosyal geri çekilme, öz yönetimli öğrenme sürecinde gerekli olan iş birliği ve iletişim becerilerini olumsuz etkileyebilir.

Bunun yanı sıra, ergenlik döneminde mükemmeliyetçilik eğilimleri, öğrencilerin kaygı düzeylerini artırarak akademik performanslarını etkileyebilir. Özdemir ve Eğmir (2013), bu dönemde aile desteğinin öğrencilerin mükemmeliyetçilik eğilimlerini yönetebilmeleri açısından önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Okul-aile iş birliği, öğrencilerin akademik yükü dengelemelerine ve öz düzenleme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Ergenlik döneminde arkadaşlık ilişkileri, sosyal gelişimin temel bileşenlerinden biridir. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Teorisi (1979), bireyin gelişiminin aile, okul ve toplum gibi çeşitli bağlamların etkileşimiyle şekillendiğini öne sürmektedir. Araştırma bulgularına göre, sosyal projeler ve grup çalışmaları, ergenlerin arkadaşlık ilişkilerini güçlendirmekte ve sosyal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Bu tür etkinliklerin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerine katkı sağlaması, öz yönetimli öğrenme becerilerini destekleyen bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Ergenlik dönemi, bireyin bağımsız karar alma, problem çözme ve öğrenmeye yönelik tutumlarında önemli değişimlerin yaşandığı bir süreçtir. Fan ve Chen (2001), ebeveyn desteğinin, çocukların özgüvenini artırarak akademik başarılarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları da bu sonucu desteklemekte ve ebeveyn desteğinin, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmesinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Öte yandan, bazı ergenler sosyal çevreleriyle etkileşim kurarken kaygı yaşayabilir. Bu tür sosyal kaygılar, öz yönetimli öğrenme sürecini olumsuz yönde etkileyerek öğrencinin akademik motivasyonunu ve kendine güvenini azaltabilir. Araştırmanın bulguları, sosyal kaygının, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri ve sosyal ilişkileri üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymaktadır. Özdemir ve Eğmir (2013), aile desteğinin ve okul-aile iş birliğinin, öğrencilerin akademik başarıları ve öz yönetimli öğrenme becerileri üzerindeki etkisini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, ergenlik dönemi, bireyin kimlik gelişimi, bağımsızlık kazanma süreci ve sosyal çevresiyle olan ilişkilerini yeniden yapılandırma dönemidir. Bu süreçte aile-çocuk ve okul-aile iş birliği, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmede kritik bir rol oynamaktadır. Görüşme kayıtlarından elde edilen bulgular ve literatür incelemeleri, ailelerin çocuklarına sağladıkları rehberliğin ve okul ile iş birliklerinin, ergenlik sürecinin getirdiği zorlukları yönetmede son derece etkili olduğunu göstermektedir. Doğru yönlendirme ve destek mekanizmaları sağlandığında, ergenlik dönemi gençlerin akademik ve kişisel gelişimlerini destekleyerek onların bağımsız bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayabilir.

5.1.4. Ebeveynlerin akademik ve duygusal destek rolleri

Araştırmanın dördüncü sorusu “IBDP velilerinin, çocuklarının akademik ve duygusal açıdan desteklenmesine yönelik görüşleri nelerdir?” ışığında elde edilen bulgular ebeveynlerin çocuklarının öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde oynadığı kritik rolü açıkça ortaya koymaktadır. Malcolm Knowles’un (1980) öz yönetimli öğrenme modeli, bireyin öğrenme sürecini bağımsız olarak yönlendirmesini temel bir prensip olarak ele almaktadır. Ancak, özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerinde, bu becerilerin etkili bir şekilde gelişebilmesi için ebeveyn rehberliği büyük önem taşımaktadır. Araştırma bulgularına göre, ebeveynlerin çocuklarına hedef belirleme, zaman yönetimi, problem çözme ve öğrenme kaynaklarına erişim konularında rehberlik etmeleri, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini güçlendirmelerine doğrudan katkı sağlamaktadır.

Knowles (1975), öz yönetimli öğrenmenin en önemli aşamalarından birinin, bireyin kendi öğrenme sürecini değerlendirmesi olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarını yalnızca yönlendiren bir otorite olarak değil, aynı zamanda öğrenme süreçlerini destekleyen bir rehber olarak konumlandırımları gerekmektedir. Araştırma verileri, ebeveynlerin çocuklarına düzenli geri bildirim vererek, onların öğrenme hedeflerini gözden geçirmelerine yardımcı olmalarının ve bağımsız öğrenme süreçlerine saygı göstermelerinin, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Sosyal bilişsel teori bağlamında, Bandura (1997), aile desteğinin bireylerin öz-yeterlik inançlarını güçlendirdiğini öne sürmektedir. Bu çerçevede, ebeveynlerin çocuklarının sorumluluk alma alışkanlıklarını teşvik etmesi ve onların bağımsız karar alma becerilerini desteklemesi, hem akademik başarılarını hem de kişisel gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Görgü ve Şahin, 2021). Araştırma bulgularına göre, destekleyici ebeveynlik yaklaşımı, çocukların bağımsızlık becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmakta ve öz yönetimli öğrenme süreçlerine doğrudan katkı sağlamaktadır.

Literatürde de bu bulguları destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Ercoşkun ve Erişmiş (2024) tarafından yapılan çalışmada, aile desteğinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin önemli bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Ailelerin rehberlik sağlayarak çocuklarının akademik hedeflerine ulaşmalarını desteklemeleri, onların özgüvenlerini artırmakta ve daha bağımsız bireyler hâline gelmelerine katkıda bulunmaktadır. Araştırma sonuçları, çocuklarının öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmesine rehberlik eden ebeveynlerin, çocuklarının kendi akademik planlarını bağımsız bir şekilde yapmalarını teşvik ettiğini göstermektedir. Bu durum, sadece ebeveyn rehberliğinin değil, aynı zamanda çocukların kendi kararlarına güven duymalarının da öz yönetimli öğrenme sürecinde belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır (Türkkan ve Aydın, 2022).

Aile katılımı ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkiye yönelik yapılan araştırmalar da ebeveyn desteğinin önemini vurgulamaktadır. Eccles ve Harold'un (1993) aile katılımına ilişkin çalışmaları, ebeveynlerin çocuklarının eğitime aktif olarak dahil olmalarının, onların akademik motivasyon ve başarı düzeyleri üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. IBDP gibi akademik olarak yoğun programlarda, ailelerin çocuklarını hem akademik hem de duygusal olarak desteklemesi büyük önem taşımaktadır (Türkkan ve Aydın, 2022). Araştırma bulguları da benzer şekilde, çocuklarının eğitim süreçlerine aktif katılım sağlayan ailelerin, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini daha etkili bir şekilde geliştirmesine yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, ebeveynlerin sunduğu fiziksel ve duygusal desteğin, çocukların yoğun akademik programlara uyum sağlamalarına nasıl katkı sunduğu araştırma verilerinde açıkça görülmektedir.

Bu bulgular, Hoover-Dempsey ve Sandler'in (1997) geliştirdiği aile katılım modeli ile de örtüşmektedir. Bu modele göre, ebeveynlerin çocuklarının eğitim süreçlerine katılma motivasyonları, çocukların öğrenme süreçlerinde daha bağımsız bireyler hâline gelmelerini teşvik etmektedir. Araştırmanın bulguları da bu teorik çerçeveye uyumlu olarak, destekleyici bir aile ortamının öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde önemli bir unsur olduğunu göstermektedir (Görgü ve Şahin, 2021). Görüşmelerden elde edilen veriler, ebeveyn desteğinin yalnızca akademik gelişimi değıl, aynı zamanda öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini de geliştirdiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma bulguları genel olarak, ailelerin çocuklarının eğitime aktif katılımının, onların öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmesinde çok önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Destekleyici ebeveynlik yaklaşımlarının, öğrencilerin akademik performanslarını artırmanın yanı sıra, onların özgüvenlerini ve bağımsız hareket etme kapasitelerini güçlendirdiği anlaşılmaktadır. Bu bulgular, ebeveynlerin eğitim süreçlerine katılımının, öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde de belirleyici bir faktör olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

5.1.5. IBDP'nin öz yönetimli öğrenmeye yansıması

Araştırmanın beşinci sorusu olan "IBDP velilerinin, IB programının çocuklarının öz yönetimli öğrenme becerilerine olan yansıması hakkındaki görüşleri nelerdir?" sorusuna verilen yanıtlar doğrultusunda elde edilen bulgular, Uluslararası Bakalorya Diploma Programı'nın öğrencilerin bağımsız öğrenme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Programın öğrenme ve öğretme yaklaşımları, öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimini destekleyen pedagojik bir çerçeve sunmaktadır (IBO, t.y.). Bu çerçeve, disiplinler arası yapısı sayesinde öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra kişisel gelişimlerine de katkı sağlamaktadır.

Literatürde yapılan çalışmalar, IBDP'nin eleştirel düşünme, akademik yazma, araştırma ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini ortaya koymaktadır (Demirci ve Özkan, 2021). Türkiye'de yapılan bir araştırmada, IBDP öğrencilerinin eleştirel düşünme yetkinliklerinin, ulusal eğitim programlarıyla öğrenim gören akranlarına kıyasla belirgin

şekilde geliştiği tespit edilmiştir. Özellikle Bilgi Kuramı (TOK) ve Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet (CAS) bileşenlerinin, öğrencilerin problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerine önemli katkılar sunduğu görülmektedir.

Öz yönetimli öğrenme, bireyin kendi öğrenme sürecini bağımsız bir şekilde yapılandırmasını gerektirir ve bu süreç, öğrenen merkezli eğitim programlarıyla desteklenmelidir (Knowles, 1980). Bu bağlamda, IBDP gibi öğrenci merkezli programlar, öğrencilerin bağımsız çalışma becerilerini geliştirmelerine ve öz yönetimli öğrenme süreçlerini deneyimlemelerine olanak tanımaktadır. Program, proje bazlı öğrenme, araştırmaya dayalı öğrenme ve öğrenci merkezli değerlendirme yöntemleri gibi pedagojik unsurları içermekte ve disiplinler arası yapısıyla akademik başarıya olduğu kadar bireysel gelişime de katkı sağlamaktadır (Conley ve McGaughy, 2012).

Benzer şekilde, Wright (2015), IBDP'nin eleştirel düşünme becerilerini teşvik ettiğini ve bu becerilerin öğrencilerin yalnızca akademik başarılarında değil, profesyonel yaşamlarında da etkili olduğunu vurgulamaktadır. Kaya ve Şahin (2020) tarafından yapılan bir çalışma, IBDP öğrencilerinin üniversiteye geçiş sürecinde analitik düşünme ve bilimsel araştırma becerilerini daha verimli kullandıklarını ortaya koymuştur. Araştırmanın bulguları da, programın öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme yetkinliklerini artırmada etkili bir model sunduğunu göstermektedir.

IBDP'nin disiplinler arası yapısı ve öğrenci merkezli yaklaşımı, akademik kazanımların ötesinde etik değerlerin ve toplumsal sorumluluk bilincinin gelişmesini de desteklemektedir. Özellikle CAS bileşeni, öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerine katılım düzeyini artırarak liderlik ve toplumsal farkındalık becerilerini güçlendirmektedir. Dahle ve Shield (2012), IBDP mezunlarının kültürler arası anlayış ve iş birliği becerilerinde yüksek başarı gösterdiğini belirtirken, Türkiye'de yapılan çalışmalar da programın global farkındalık ve dünya vatandaşlığı bilinci kazandırma konusundaki katkısını desteklemektedir (Öztürk, 2022).

Öğrencilerin akademik disiplini ve öz yönetim becerileri, programın yoğun akademik yapısı içinde gelişim göstermektedir. IBDP öğrencileri, zaman yönetimi, proje planlama ve uzun vadeli hedef belirleme gibi beceriler edinerek, hem akademik hem de kişisel yaşamlarında başarılı bireyler olma yolunda önemli kazanımlar elde etmektedirler. Bu

becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin yalnızca akademik başarılarını artırmakla kalmayıp, aynı zamanda mesleki ve bireysel gelişimlerine de katkı sağlamaktadır.

IBDP, öğrencilerin eleştirel düşünme, araştırma yapma ve disiplin geliştirme becerilerini kazandırarak onları akademik ve profesyonel yaşamlarında başarıya hazırlayan bir eğitim modeli sunmaktadır. TOK ve CAS gibi bileşenler, öğrencilerin sosyal sorumluluk bilinci geliştirmesine, etik değerlerini güçlendirmesine ve küresel bir bakış açısı kazanmasına yardımcı olmaktadır. Velilerden alınan geri bildirimler, programın öğrenciler üzerindeki olumlu etkisini net bir şekilde ortaya koymaktadır. IBDP, yalnızca akademik başarıyı teşvik etmekle kalmayıp, bireylerin topluma duyarlı, sorumluluk sahibi ve çok yönlü bireyler olmalarını sağlayan kapsamlı bir eğitim modeli sunmaktadır.

Araştırma bulguları, öz yönetimli öğrenme becerileri üzerine yapılan teorik çalışmaları desteklemektedir. Knowles'a (1980) göre, öz yönetimli öğrenme becerileri bireylerin öğrenme motivasyonlarını artırarak daha anlamlı ve kalıcı öğrenme deneyimleri yaşamalarına olanak tanımaktadır. Zimmerman (2002) öz yönetimli öğrenme becerilerinin, öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarında önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır. Pintrich (2000) ise öz yönetimli öğrenme sürecinin, bilişsel, motivasyonel ve davranışsal süreçlerin aktif katılımını gerektirdiğini belirtmektedir.

Öz yönetimli öğrenme becerileri, bireylerin yaşam boyu öğrenme kapasitelerinin temel taşıdır. Yaşam boyu öğrenme, bireyin hızla değişen bilgi dünyasında etkin bir şekilde öğrenmeye devam etme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Candy, 1991). Bu bağlamda, bireylerin öğrenme süreçlerine yönelik farkındalık geliştirmesi ve bu süreçleri yönetme yeteneği, küresel iş gücü piyasasında rekabet avantajı sağlayan kritik becerilerden biri olarak kabul edilmektedir. Örneğin, Schunk ve Zimmerman (1998), öz düzenlemenin yalnızca akademik başarıya değil, aynı zamanda bireylerin motivasyon, öz yeterlilik ve bağımsız öğrenme kapasitelerinin gelişimine de katkı sağladığını vurgulamaktadır.

Winne ve Hadwin (1998), bireylerin öğrenme süreçlerini planlama ve değerlendirme becerilerinin, bilişsel stratejilerin etkili kullanımını artırdığını belirtmiştir. Dweck'in (2006) Motivasyonel Çerçevesi, bireylerin büyüme zihniyetine sahip olmalarının öğrenme süreçlerini öz yönetim yoluyla geliştirdiğini göstermektedir. Bu da öz yönetimli öğrenme becerileri ile bireyin motivasyonel süreçleri arasında güçlü bir bağlantı

olduğunu ortaya koymaktadır. Perry, Phillips ve Dowler (2004) tarafından yapılan çalışmalar, öz yönetimli öğrenme becerilerinin erken yaşlarda kazanılmasının ilerleyen dönemlerde yaşam boyu öğrenmeye önemli bir katkı sağladığını göstermektedir.

Sonuç olarak, araştırma bulguları, IBDP'nin öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimine önemli ölçüde katkı sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu katkılar, akademik başarı, eleştirel düşünme, bağımsız öğrenme, zaman yönetimi, öz düzenleme ve toplumsal sorumluluk bilincini içeren geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Program, öğrencilerin akademik başarılarını artırmanın ötesinde, onları disiplinli, sorumluluk sahibi ve küresel vatandaşlar olarak yetiştiren çok yönlü bir eğitim modeli sunmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde ailelerinin rolü incelenmiştir. Çalışma, Malcolm Knowles'un Androgoji Kuramı çerçevesinde şekillendirilmiş ve öz yönetimli öğrenme yaklaşımı temel alınarak yürütülmüştür. Bulgular, öz yönetimli öğrenme becerilerinin hem akademik başarı hem de bireysel gelişim üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymuş ve aile desteğinin bu süreçteki belirleyici etkisine dikkat çekmiştir. Araştırma sonuçları, ilgili kuramsal çerçeve ve önceki çalışmalar ışığında değerlendirilmiş; hem uygulamaya hem de gelecekteki araştırmalara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin akademik başarı ve kişisel gelişim üzerindeki yansımalarını açıkça ortaya koymuştur. Malcolm Knowles'un (1975) vurguladığı gibi öz yönetim, bireylerin kendi öğrenme süreçlerini planlama, uygulama ve değerlendirme becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. Araştırmada, öz yönetimli öğrenme becerilerinin bireylerin öğrenme süreçlerini planlama, uygulama ve değerlendirme yeteneklerini artırdığı; bu becerilerin hem akademik başarı hem de yaşam boyu öğrenme için temel bir altyapı oluşturabileceği tespit edilmiştir.

Ayrıca Zimmerman ve Schunk'un (2011) belirttiği gibi, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini planlama, izleme ve değerlendirme yetenekleri, hem akademik başarıyı hem de yaşam boyu öğrenme becerilerini artırmaktadır. Bu bağlamda, araştırma sonuçları zaman yönetimi, hedef belirleme ve öz değerlendirme gibi becerilerin öğrencilerin akademik performansına olumlu katkılar sunduğunu doğrulamaktadır. Ayrıca bu beceriler, bireylerin sadece öğrenme süreçlerini değil, aynı zamanda günlük yaşamlarını organize etmelerine, kişisel hedeflerini gerçekleştirmelerine ve sosyal ilişkilerinde daha etkin bir rol oynamalarına da olanak sağlamaktadır.

Elde edilen bulgular, ailelerin çocuklarının öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirme sürecinde destekleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Ailelerin öğrencilere sağladığı olumlu geri bildirimler, sorumluluk verme alışkanlıkları ve karar alma süreçlerine katılım

fırsatları, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu durum, Bandura'nın sosyal bilişsel teorisinde vurgulanan, bireylerin çevresel desteklerle motivasyon ve başarı düzeylerini artırabileceği görüşüyle uyumlu sonuçlar sunmaktadır. Ayrıca, ailelerin çocuklarına rehberlik etme yöntemlerinin niteliği ve iletişim tarzlarının, öğrencilerin akademik ve kişisel başarıları üzerinde belirleyici olduğu bulunmuştur.

IBDP, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirme sürecinde önemli bir çerçeve sağlamaktadır. Program, eleştirel düşünme, bağımsız öğrenme ve öz değerlendirme gibi becerileri kazandırmada etkili bir yöntem sunmaktadır. Programın öğrenme yaklaşımları ve öğretim yaklaşımları, öğrencilerin akademik bilgi edinimlerini kişisel gelişimle birleştirmelerine olanak tanımıştır. Araştırma, IB Diploma Programının yalnızca akademik bilgi kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda zaman yönetimi, görev planlama ve duygusal kontrol becerilerini de geliştirdiğini ortaya koymuştur.

Araştırma, ergenlik döneminin öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri üzerindeki etkilerini vurgulamıştır. Ergenlik, bireylerin bağımsızlık arayışında olduğu ve kişisel karar alma süreçlerinin ön plana çıktığı kritik bir dönemdir. Bu süreçte ailelerin çocuklarıyla kurdukları iletişim ve sundukları destek, öğrencilerin öz düzenleme becerilerinin gelişiminde belirleyici bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca okul-aile iş birliği, öğrencilerin akademik başarı ve kişisel gelişim süreçlerini destekleyici bir yapı sunmaktadır. Ailelerin öğretmenler ve okul yönetimiyle iş birliği içinde olması, çocukların bireysel hedeflerine ulaşmalarını kolaylaştırmaktadır.

Araştırma bulguları, ebeveynlerin iletişim stratejileri ve öğrenme sürecine katkılarının, özellikle öz yönetimli öğrenme becerilerinin inşasında belirleyici bir role sahip olduğunu göstermektedir. Aile içi iletişim, çocuğun hem akademik hem de kişisel gelişiminde önemli bir etkiye sahiptir. Çocuklarına olumlu geri bildirim veren, onların çabalarını takdir eden ve öz-yeterlik inançlarını güçlendiren aileler, çocukların öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmelerinde daha etkili olmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına belirli sorumluluklar vermesi ve onların karar alma süreçlerine katılımını teşvik etmesi, çocuğun bağımsızlık hissini artırırken öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmesine olanak sağlar. Bu bağlamda, iletişimin niteliği, ebeveynlerin tutumu, çocuklarına

sağladıkları geri bildirim ve rehberlik gibi faktörler, öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde kritik öneme sahiptir.

Ailelerin çocuklarının duygularını anlamaya çalışması, sorunlarına çözüm üretmek yerine dinleyerek onları desteklemeleri, çocukların öz güvenlerini artırmaktadır. Bu durum, öz yönetimli öğrenme becerilerinin temel bileşeni olan öz-yeterlik duygusunu pekiştirmektedir. Ailelerin demokratik bir iletişim modeli benimsemesi, çocukların kendilerini ifade etme ve aile kararlarına katılma fırsatı bulmalarına olanak sağlamaktadır. Bu süreçler, öz yönetimli öğrenme becerilerinin temel taşlarından biri olan öz-düzenleme yetkinliklerini güçlendirmektedir.

Bu araştırma, literatürdeki çeşitli kuramsal yaklaşımları desteklemektedir. Malcolm Knowles'un Androgoji Kuramı (yetişkin eğitimi), öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimi açısından elde edilen bulguların açıklanmasında önemli bir dayanak oluşturmuştur. Ayrıca, Zimmerman'ın (2002) Öz Düzenleme Teorisi ve Bandura'nın (1986) Sosyal Bilişsel Kuramı, bireylerin öğrenme süreçlerinde bağımsızlık kazanmaları, öz düzenleme becerileri geliştirmeleri ve çevresel faktörlerden etkilenecek öğrenme süreçlerini şekillendirmeleri açısından araştırmaya kuramsal bir çerçeve sunmuştur. Bu kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda, öz yönetimli öğrenme becerilerinin yalnızca akademik başarıyı değil, aynı zamanda öğrencilerin kişisel gelişimini de çok yönlü olarak desteklediği görülmektedir. Özellikle, aile desteği, öğrencilerin bağımsız öğrenme süreçlerini yönetmelerini kolaylaştıran temel faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırma, Malcolm Knowles'un Androgoji Kuramı çerçevesinde öz yönetimli öğrenme yaklaşımını merkeze alarak, ailelerin öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimindeki kritik rolünü ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, öz yönetimli öğrenme becerilerini destekleyen aile dinamiklerinin, öğrencilerin hem akademik performanslarını hem de yaşam boyu öğrenme kapasitelerini artırmada belirleyici olduğunu göstermektedir.

Uygulayıcılara Öneriler:

1. Ailelerin çocuklarının öz yönetimli öğrenme becerilerini destekleme konusunda farkındalıklarını artıracak eğitim programları geliştirilmelidir. Bu programlar, ailelerin çocuklarıyla etkili iletişim kurma, sorumluluk verme ve öz-yeterlik inançlarını

güçlendirme konularında rehberlik etmelidir. Ebeveynlerin çocuklarına olumlu geri bildirim verme, sorumluluk kazandırma ve öz-yeterlik inançlarını destekleme yöntemleri hakkında bilgilendirilmesi önemlidir.

2. Okul yönetimleri ve öğretmenler, ailelerle düzenli iletişim kurarak öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimini destekleyecek stratejiler geliştirebilir. Özellikle ergenlik döneminde bu iş birliğinin daha yapılandırılmış bir şekilde yürütülmesi önerilmektedir. Aile-çocuk ilişkisini güçlendirecek sosyal etkinlikler ve iş birliği projeleri hayata geçirilebilir.
3. Öğretmenler, öz yönetimli öğrenme becerilerini destekleyici öğretim stratejileri konusunda eğitilmelidir. Öğrencilerin öz-yönetim ve öz-düzenleme süreçlerini planlama, izleme ve değerlendirme becerilerini geliştirecek yöntem ve araçlar tanıtılmalıdır. Öğrencilere öz-düzenleme becerileri kazandırmak için uygulamalı atölyeler ve dijital araçların entegrasyonu teşvik edilmelidir.
4. Eğitimde dijital araçlar, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik kullanılabilir. Örneğin, zaman yönetimi, hedef belirleme, görev takibi ve öz değerlendirme gibi süreçleri destekleyen uygulama ve platformlar yaygınlaştırılmalıdır. Öğrenciler, kendi ilerlemelerini takip etmelerini sağlayacak bu platformları kullanmaya teşvik edilmelidir.
5. Uluslararası Bakalorya Diploma Programı'nın diğer okullarda uygulanabilirliği değerlendirilmeli ve programın katkı sağladığı becerilere yönelik farkındalık artırılmalıdır. Bu, programın daha geniş bir öğrenci kitlesine ulaşmasını sağlayabilir. Eğitim politikaları, bu programın erişilebilirliğini artırmayı hedeflemelidir.

Araştırmacılara Öneriler:

1. Araştırma, belirli bir örneklem grubuyla sınırlıdır. Gelecek çalışmalar, farklı sosyoekonomik gruplardan öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimini inceleyebilir ve IBDP programının etkilerini daha geniş bir bağlamda değerlendirebilir.
2. IBDP ile diğer uluslararası veya ulusal programlar karşılaştırılarak, öz yönetimli öğrenme becerileri üzerindeki etkileri daha kapsamlı bir şekilde analiz edilebilir.

1. Dijital öğrenme platformları ve çevrimiçi eğitim ortamlarının öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişimi üzerindeki etkileri araştırılabilir. Bu bağlamda dijital teknolojilerin uzun vadeli etkileri incelenebilir.
2. Öz yönetimli öğrenme becerilerinin bireylerin akademik ve kişisel yaşamlarındaki uzun vadeli etkileri üzerine daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalar, literatürdeki bilgi boşluklarını doldurabilir.
3. Eğitim politikalarında önerilen aile eğitim programları ve dijital araçların etkisini test etmek amacıyla pilot uygulamalar yapılabilir. Bu uygulamalar, önerilerin uygulanabilirliğini ve etkinliğini değerlendirmede önemli bir kaynak olacaktır.

Bu araştırma, IBDP öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin gelişiminde ailenin rolünü analiz ederek, eğitim yönetimi ve denetimi alanına önemli katkılar sağlayabilir. Bu çerçevede, çalışma yalnızca teorik bir zemin oluşturmakla kalmayıp, eğitim yöneticileri, denetçiler ve öğretmenler için uygulanabilir stratejilerin geliştirilmesine de rehberlik edebilir.

Eğitim yönetimi açısından katkıları ele alınacak olursa; bu çalışma, aile katılımının öğrencinin akademik başarısı ve öz yönetimli öğrenme becerileri üzerindeki etkisini ortaya koyarak, aile katılımını teşvik eden eğitim politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca eğitim yöneticileri, IBDP gibi programlara katılan öğrencilerin aile desteğini artırmaya yönelik stratejiler geliştirebilir ve ebeveynleri eğitim sürecine daha fazla dahil edebilir. Öz yönetim becerilerini güçlendiren aile faktörleri belirlendiğinde, eğitim kurumları veli eğitim programları oluşturarak öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimini destekleyebilir. Özellikle IBDP öğrencilerinin akademik yüklerini daha iyi yönetebilmeleri için ailelerin nasıl bir destek sunabileceği konusunda rehberlik hizmetleri güçlendirilebilir. Okul yöneticileri, öğrencilerin öz yönetim becerilerini geliştirmeye yönelik aile-okul iş birliği modelleri oluşturabilir. Özellikle öğrenci merkezli eğitim uygulamalarında, aile desteğini içeren stratejilerin eğitim sistemine nasıl entegre edileceği konusunda yeni modeller geliştirilebilir.

Eğitim denetimi açısından da katkılarını ele almak gerekirse; eğitim denetimi, öğrencilerin akademik başarısını değerlendirirken öz yönetimli öğrenme becerilerinin ne ölçüde geliştiğini ve aile desteğinin bu sürece nasıl katkı sağladığını daha kapsamlı bir

şekilde analiz edebilir. Okul denetçileri, aile destek mekanizmalarının okul politikalarıyla nasıl uyumlu hale getirilebileceğini inceleyebilir. Ayrıca çalışma, aile katılım programlarının etkinliğini ölçmek için yeni ölçütler geliştirilmesine yardımcı olabilir. Denetim süreçlerinde, ailelerin eğitime ne düzeyde katkı sunduğunu ölçen değerlendirme araçları kullanılabilir. Uluslararası programların denetiminde, öğrenci başarısını artıran faktörlerin belirlenmesi, eğitim politikalarının daha etkili olmasını sağlar. Ailenin etkisi bu süreçte göz önünde bulundurularak, öğrenciye yönelik bireyselleştirilmiş eğitim stratejileri geliştirilebilir.

Sonuç olarak, Uluslararası Bakalorya Diploma Programı, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimleri üzerinde çok boyutlu bir etki yaratmaktadır. Bu programda ailenin destekleyici rolü, öz yönetimli öğrenme becerilerinin başarıyla kazanılmasında belirleyici bir öneme sahiptir. Elde edilen bulgular, hem ailelere hem de eğitim kurumlarına öz yönetimli öğrenme becerilerini destekleyici stratejiler geliştirme konusunda rehberlik sunmaktadır. Bu araştırma, öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin geliştirilmesi sürecinde aile desteğinin ve eğitim programlarının önemini vurgulamaktadır. Hem eğitim kurumlarına hem de araştırmacılara rehberlik edecek öneriler, gelecekteki çalışmalar ve uygulamalar için değerli bir temel sunmaktadır.

7. KAYNAKÇA

- Aslanargun, E. (2007). *Modern Eğitim Yönetimi Anlayışına Yönelik Eleştiriler ve Postmodern Eğitim Yönetimi Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 50, 195-212.
- Ajay, B. (2016). Importance of education in human life: A holistic approach. *International Journal of Science and Consciousness*, 23-28.
- Al-Abyadh, M., ve Abdel Azeem, H. (2022). Academic achievement: influences of university students' self-management and perceived self-efficacy. *Journal of Intelligence*, 10(3), 55.
- Arslan, M., ve Kaya, S. (2021). Veli-öğretmen iletişiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 67-81.
- Babaoğlu, E., Çelik, E., ve Nalbant, A. (2018). İdeal öğrenci velisi üzerine nitel bir çalışma. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 51-65.
- Balcı, A., ve Ergen, A. (2019). Özel okullarda velilerin eğitime katkısı: Öğretmen görüşleri. *Eğitim Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 34-50.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 248-287.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W.H. Freeman and Company.

- Bayram, H. (2024). *Uluslararası Bakalorya Programında öğretmen profesyonel gelişiminin dönüşüm yolculuğu*. (Yayın no. 880477) [Yüksek Lisans Tezi / Maltepe Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Benderli, E. (2021). *Türkiye'de IB-DP öğrencilerinin akademik engelleri yürütme becerisi hakkında görüşleri* (Yayın no. 740997) [Yüksek Lisans Tezi / Maltepe Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Boekaerts, M. (1993). Being concerned with well-being and with learning. *Educational Psychologist*, 149–167.
- Bornstein, M. (2002). *Handbook of parenting volume 5: Practical issues in parenting, second edition*. New York: Psychology Press.
- Braun, V., ve Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: experiments by nature and design*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bunnell, T. (2008). The global growth of the International Baccalaureate Diploma Programme over the first 40 years: A critical assessment. *Comparative Education*, 44(4), 409-424.
- Bunnell, T. (2011). The International Baccalaureate in the United States: From relative inactivity to imbalance. *The Educational Forum*, 75(1), 66-79.
- Candy, P. C. (1991). *Self-direction for lifelong learning: A comprehensive guide to theory and practice*. San Fransisco: Jossey-Bass.
- Cascallar, E., Boekaerts, M., ve Costigan, T. (2006). Assessment in the evaluation of self-regulation as a process. *Educational Psychology Review*, 297–306.
- Conley, D., ve McGaughy, C. (2012). College and career readiness: Same or different? *Educational Leadership*, 69(7), 28-34.

- Creswell, J. W., ve Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory Into Practice*, 39(3), 124-130.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. London: Sage Publications.
- Çalık, T., ve Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 55-56.
- Çelik, H., Baykal, N., ve Memur, H. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri . *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 379-406.
- Çelik, V., ve Kahyaoğlu, M. (2020). Velilerin eğitimden beklentileri ve öğrenciler üzerindeki etkileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(3), 89-105.
- Çiltaş, A. (2011). Eğitimde öz düzenleme öğretiminin önemi üzerine bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Social Sciences Institute*, 1-11.
- Dabbagh, N., ve Kitsantas, A. (2012). Personal learning environments, social media, and selfregulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning. *Internet and Higher Education*, 3-8.
- Dahle, J., ve Shield, S. (2012). IB students' perspectives on global engagement: An empirical study. *Journal of International Education Studies*, 5(3), 15-25.
- Demirbulak, D. (2000). Veli-öğretmen görüşmeleri ile ilgili bir çalışma. *Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi*, 53-56.
- Demirci, S., ve Özkan, G. (2021). Türkiye'deki IB öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 46(3), 245-263.
- Demirel, M., ve Akkoyunlu, B. (2017). Dijital öğrenme ortamlarında öz-düzenleme becerileri. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 25-40.
- Desforjes , C., ve Abouchaar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievements and adjustment: A literature review*. Department for Education and Skills.

- Dignath, C., Buettner, G., ve Langfeldt, H.-P. (2008). How can primary school students learn self-regulated learning strategies most effectively? A meta-analysis on self-regulation training programmes. *Educational Research Review*, 3(2), 101–129. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2008.02.003>
- Doherty, C. (2009). The appeal of the International Baccalaureate in Australia's educational market: A curriculum of choice for mobile futures. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 30(1), 73-89.
- Doherty, C., ve Shield, P. (2012). Teachers' work in curricular markets: Conditions of design and relations between the international baccalaureate diploma and the local curriculum. *Curriculum Inquiry*, 42(3), 414-441.
- Dönmez, B., ve Akın, U. (2019). Aile ve okul destekli duygusal dayanıklılık geliştirme. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11(4), 56-72.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. New York: Random House.
- Eccles, J., ve Harold, R. (1993). Parent-school involvement during the early adolescent years. *Teachers College Record*, 94(3), 568-587.
- Epstein, J. (2001). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Colorado: Westview Press.
- Epstein, J., ve Sanders, M. (2002). School, family, and community partnerships. *Handbook of Parenting*, 2, 407-437.
- Ercoşkun, M., ve Erişmiş, F. (2024). Öğretmenlerin öz-yönetim ve öz-kontrol ile öz-liderlik becerilerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58-72.
- Erickson, H. L. (2008). *Concept-based curriculum and instruction for the thinking classroom*. London: Corwin Press.

- Erol, A. (2020). Uluslararası Bakalorya Diploma Programı ile Türk müfredatının karşılaştırmalı analizi . *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 45(2), 112-129.
- Fan, X., ve Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Francis, H. (2017). The role of technology in self-directed learning:A literature review. *Centre for Inspiring Minds*, 1-20.
- Garrison, D. (1997). Self-directed learning: Toward a comprehensive model. *Adult Education Quarterly*, 48(1), 18-33.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ?* New York: Bantam Books.
- Goodall, J., ve Montgomery, C. (2014). Parental involvement to parental engagement: A continuum. *Educational Review*, 66(4), 399–410.
- Gordon, M., ve Louis, K. (2009). Linking parent and community involvement with student achievement: Comparing principal and teacher perceptions of stakeholder influence. *American Journal of Education*, 116(1), 1-31.
- Görgü, E., ve Şahin, H. (2021). Aile dinamiklerinin çocuk gelişimine etkileri. *Türk Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 55-70.
- Grolnick, W., ve Ryan, R. (1989). Parent styles associated with children's self-regulation and competence in school. *Journal of Educational Psychology*, 81(2), 143-154.
- Grolnick, W. S., ve Slowiaczek, M. L. (1994). Parents' involvement in children's schooling: A multidimensional conceptualization and motivational model. *Child Development*, 65(1), 237-252.
- Guba, E. G., ve Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth generation evaluation*. London: Sage Publications.
- Hannover, B., ve Kessels, U. (2004). Self-to-prototype matching as a strategy for making academic choices. *European Journal of Psychology of Education*, 19(4), 1-17.

- Harwood, R., ve Murray, T. (2019). *The international baccalaureate: Global education for the 21st century*. New York: Open University Press.
- Hill, N. (2012). Parenting and academic socialization as they relate to school readiness: The roles of ethnicity and family income. *Journal of Educational Psychology*, 94(4), 686-702.
- Hill, N., ve Tyson, D. (2009). Parental involvement in middle school: a meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45(3), 740-763.
- Hoover-Dempsey, K. V., ve Sandler, H. M. (1997). Why do parents become involved in their children's education? *Review of Educational Research*, 67(1), 3-42.
- IBO (t.y.). What is an IB education? Erişim tarihi: 04.05.2023 tarihinde <https://www.ibo.org/programmes/> internet sitesinden alındı.
- Jeynes, W. (2005). The effects of parental involvement on the academic achievement of African American youth. *The Journal of Negro Education*, 74(3), 260-274.
- Karagülle, S., ve Berkant, H. (2022). Üniversite öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin ve düşünme stillerinin incelenmesi. *Gefad*, 669-707.
- Kaya, A., ve Şahin, S. (2020). IBDP ve ulusal program mezunlarının üniversitedeki akademik performanslarının karşılaştırılması. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 105-118.
- Knowles, M. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*. New York: Association Press.
- Knowles, M. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. New York: Cambridge Books.
- Knowles, M. (1984). *Andragogy in action: Applying modern principles of adult learning*. San Fransisco: Jossey-Bass.

- Knowles, M., Holton, E., ve Swanson, R. (2015). *The adult learner: the definitive classic in adult education and human resource development*. London: Routledge.
- Koçdar, S. (2014). Çevrimiçi ortamlarda öğrenenlerin öz-yönetim becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan stratejiler ve araçlar . *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 39-49.
- Korkmaz , H., ve Şahin, E. (2021). Pandemi döneminde velilerin dijital eğitimdeki rolleri. *Dijital Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 22-35.
- Larson, R. W., ve Richards, M. H. (1994). Family emotions: Do young adolescents and their parents experience the same states? *Journal of Research on Adolescence*, 4(4), 567–583.
- Locke, E., ve Latham, G. (1990). *A theory of goal setting and task performance*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Maksum, A., Widiana , W., ve Marini , A. (2021). Path analysis of self-regulation, social skills, critical thinking and problem-solving ability on social studies learning outcomes. *International Journal of Instruction*, 613-628 .
- Merriam, S. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Metli, A. (2018). *Uluslararası fikirliliğin gelişmesindeki destekler ve zorluklar: Uluslararası Bakalorya Diploma Programı hakkında farklı okul bağlamlarından perspektifler* (Yayın no. 505196) [Doktora Tezi / İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Morgan, D. (1996). *Focus groups as qualitative research*. London: Sage Publications.
- Özdemir, M., ve Eğmir, E. (2013). Uluslararası Bakalorya Programının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Gelişimlerine Etkisi: Öğrenci Görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 267-282.

- Özdemir, T., ve Orhan, M. (2019). Öğretmenlerin okul, okul yöneticisi ve öğrenci velisi kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(2), 701-726.
- Öztürk, A., ve Dinçer, B. (2018). Velilerin eğitim sürecine katılımının öğrenci başarısına etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 43(2), 145-160.
- Öztürk, F. (2022). IBDP mezunlarının dünya vatandaşlığı algısı: Türkiye örneği. *Kültürlerarası Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 9(1), 67-82.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. London: Sage Publications.
- Pehlivan, M. P. (2019). *Uluslararası Bakalorya Diploma Programı'nın Türk okullarındaki uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri* (Yayın no. 587549) [Yüksek Lisans Tezi / Ankara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Perry, N. E., Phillips, L., ve Dowler, J. (2004). Examining features of tasks and their impact on self-regulated learning. *Educational Psychology*, 24(3), 261-282.
- Peterson, A. (2003). *Schools across frontiers: The story of the international baccalaureate and the united world colleges*. US: Open Court Publishing Co.
- Pintrich, P. (2000). Issues in self-regulation theory and research. *The Journal of Mind and Behavior*, 213-219.
- Pintrich, P. (2004). A conceptual framework for assessing motivation and self-regulated learning in college students. *Educational Psychology Review*, 16(4), 385-407.
- Ryan, R., ve Deci, E. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.
- Schunk, D. H., ve Zimmerman, B. J. (1998). *Self-regulated learning: From teaching to self-reflective practice*. New York: Guilford Press.

- Tarc , P., ve Beatty, L. (2012). The emergence of the international baccalaureate diploma programme in Ontario: Diffusion, pilot study and prospective research. *Canadian Journal of Education Administration and Policy*, 136, 1-28.
- Tarc, P. (2009). *Global dreams, enduring tensions: International Baccalaureate in a changing world*. New York: Peter Lang Publishing..
- Tekkol, İ. A, ve Demirel, M. (2018). Öz-yönetimli öğrenme becerileri ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 85-100.
- Türkkan, B., ve Aydın, E. (2022). Aile katılımının akademik başarı ve öz-yönetim becerileri üzerindeki etkisi. *Psikoloji ve Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 15(3), 120-135.
- Üredi, I., ve Üredi, L. (2005). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Öz-düzenleme Stratejileri ve Motivasyonel İnançlarının Matematik Başarısını Yordama Gücü*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(2), 250-260
- Van Oord, L., (2007). To westernize the nations? An analysis of the International Baccalaureate's philosophy of education. *Cambridge Journal of Education*, 37(3), 375-390.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society: the development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Wright, L. (2015). The impact of the international baccalaureate on international education. *Journal of Research in International Education*, 14(3), 219-236.
- Yağar, F., ve Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması:Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1-9.
- Yıldırım, A. (2019). Rehberlik hizmetlerinde öz yönetim yaklaşımları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(1), 45-59.

- Yıldırım, A. (2017). Aile-okul iş birliğinin öğrenci başarısına etkisi: Türkiye örneği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 42(189), 45-62.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, F., ve Demir, M. (2020). Çocuk gelişiminde aile desteğinin rolü: Nitel bir inceleme. *Toplum ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 89-104.
- Yılmaz, Z., ve Şahin, T. (2021). IBDP uygulayan öğretmenlerin mesleki deneyimleri ve karşılaştıkları zorluklar. *Eğitim Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 45-67.
- Winne, P. H., ve Hadwin, A. F. (1998). Studying as self-regulated learning. *Metacognition in educational theory and practice*, 277-304.
- Zimmerman, B. (1989). A social cognitive view of self-regulated academic learning. *Journal of Educational Psychology*, 329-339.
- Zimmerman, B. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, 64-70.
- Zimmerman, B., ve Schunk, D. (2011). *Self-regulated learning and academic achievement: Theoretical perspectives*. New York: Routledge.

EKLER

EK-1: Görüşme Formu

 maltepe üniversitesi	ETİK KURULU BAŞVURU FORMU (GİRİŞİMSEL OLMAYAN ÇALIŞMA VE ARAŞTIRMALAR İÇİN)	Doküman No	FR-092
		İlk Yayın Tarihi	20.12.2017
		Revizyon Tarihi	03.02.2022
		Revizyon No	03
		Sayfa	17/13

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı Öğrencilerinin Özyönetim Becerilerinin İnşasında Ailenin Rolünü İncelemeye Yönelik Görüşme Formu-

Merhaba ben Hatice Pektaş,

İngilizce öğretmeniyim, aynı zamanda Maltepe Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Uluslararası Bakalorya İleri Liderlik Araştırmaları programında yüksek lisans yapıyorum. "Uluslararası Bakalorya Diploma Programı öğrencilerinin özyönetim becerilerinin inşasında ailenin rolü" konulu araştırmam için çok değerli görüşlerinize ihtiyacım var. Öncelikle benimle görüşmeyi kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederim.

"Özyönetim becerisi" diğer bir ifadeyle "kendi süreçlerini yönetme becerisi"dir. İnsanların düşüncelerini, duygularını ve eylemlerini kontrol etmelerine olanak tanıyan yetenekleri içerir. Bu beceriye sahip olan öğrenci sorumluluklarını zamanında yerine getirir, hedeflerini belirlemiştir, ne yapması gerektiğini bilir, kendi kararlarını verebilir ve yaptığı eylemlerin sonuçlarını kabul eder. Öğrencilerine özyönetim becerilerini kazandırmak Uluslararası Bakalorya Diploma Programı eğitiminin en önemli amaçlarından biridir.

Görüşmeden elde edeceğim bilgiler ve katılımcıların kimlikleri gizlidir, bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. İzin verirsiniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum, böylelikle herhangi bir bilgi atlanmamış olacaktır.

Detaylı anlatımınız ve her soruya içtenlikle cevap vermeniz bu araştırmayı etkili bir şekilde tamamlayabilmem için çok önemlidir. Araştırmaya sunacağınız değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Hatice PEKTAŞ

Hazırlayan: Etik Kurulu	Onaylayan: Kalite Yönetim Koordinatörlüğü 17
-------------------------	--

 maltepe üniversitesi	ETİK KURULU BAŞVURU FORMU (GİRİŞİMSEL OLMAYAN ÇALIŞMA VE ARAŞTIRMALAR İÇİN)	Doküman No	FR-092
		İlk Yayın Tarihi	20.12.2017
		Revizyon Tarihi	03.02.2022
		Revizyon No	03
		Sayfa	18/13

GÖRÜŞME SORULARI

Öncelikle kendinizi tanıtır mısınız?

IB Diploma Programı Öncesi

1. Çocuğunuz küçüklüğünde nasıl bir çocuktı, karakter özelliklerinden biraz bahseder misiniz?
2. Çocuğunuzun küçüklüğündeki odasını, yatağını ya da oyuncaklarını toplama, size yardım etme, ödevlerini yapma ve benzeri sorumluluklarını yerine getirme alışkanlıklarından bahseder misiniz?
3. Kendi sorumluluklarını yerine getirme konusunda çocuğunuzun yönlendirme şeklinizi anlatır mısınız? Bununla ilgili hatırladığınız bir anınızı anlatır mısınız?
4. Çocuğunuzun ergenlik sürecindeki karakter özelliklerini anlatır mısınız?
5. Çocuğunuzun ergenlik sürecindeki sorumluluklarını yerine getirme alışkanlıklarından bahseder misiniz?
6. Ergenlik sürecinde çocuğunuzla herhangi bir çatışma yaşadıysanız bir anınızla örneklendirerek anlatır mısınız?
7. IB Diploma Programı öncesinde çocuğunuzun bir öğrenci olarak kendi süreçlerini yönetme becerisi hakkındaki gözlemlerinizi anlatır mısınız?
8. Çocuğunuzun öğrenim hayatından bugüne kendinizi bir veli olarak bize anlatır mısınız?

IB Diploma Programına Karar Verme Süreci

9. IB Diploma Programına çocuğunuz nasıl dahil oldu, nereden haberdar olduğunuz bu süreci anlatır mısınız?
10. IB Diploma Programının hangi özelliklerinin bu programa kayıt olmaya karar vermenizdeki etkili olduğunu anlatır mısınız?
11. Bu programın hedeflerine dair düşüncelerinizi anlatır mısınız?

Hazırlayan: Etik Kurulu	Onaylayan: Kalite Yönetim Koordinatörlüğü 18
-------------------------	--

 maltepe üniversitesi	ETİK KURULU BAŞVURU FORMU (GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ÇALIŞMA VE ARAŞTIRMALAR İÇİN)	Doküman No	FR-092
		İlk Yayın Tarihi	20.12.2017
		Revizyon Tarihi	03.02.2022
		Revizyon No	03
		Sayfa	19/13

IB Diploma Programı Süreci

12. IB Diploma Programına kaydolduğunuz andan şu ana kadar geçen süreçte çocuğunuzun yaşamında nasıl değişiklikler meydana geldiğini anlatır mısınız?
13. IB Diploma Programı veli olarak sizin yaşamınızda bir farklılık meydana getirdi mi anlatır mısınız?
14. IB Diploma Programı eğitimi esnasında varsa çocuğunuzun yaşadığı zorlukları anlatır mısınız? Varsa bu zorluğu bir anısı ile detaylandırır mısınız?
15. Çocuğunuzun IB Diploma Programı sonrasındaki karakter özelliklerini anlatır mısınız?
16. IB Diploma Programının çocuğunuzun akademik ve kişisel gelişimine etkileri üzerine görüşlerinizi anlatır mısınız?
17. IB Diploma Programının çocuğunuzun kendi süreçlerini yönetme becerisi üzerine etkilerini anlatarak bir anınız ile örneklendirir misiniz?
18. Kendi süreçlerini yönetme becerisini öğrencilere kazandırmayı ilke edinen IB Diploma Programı Eğitimi sırasında, ailesi olarak sizin buradaki rolünüzü nasıl açıklarsınız?

Hatice PEKTAŞ
Eğitim Yönetimi Ve Denetimi
(IB İleri Liderlik Araştırmaları Sertifikalı)
Yüksek Lisans Öğrencisi
Araştırmacı

Dr. Gökçe GÜVERCİN-SEÇKİN
Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi
Tez Danışmanı

EK-2: Maltepe Üniversitesi Etik Kurul Kararı

“Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.”

EK-3: Bilgilendirilmiş Onam Formu

 maltepe üniversitesi	ETİK KURULU BAŞVURU FORMU (GİRİŞİMSEL OLMAYAN ÇALIŞMA VE ARAŞTIRMALAR İÇİN)	Doküman No	FR-092
		İlk Yayın Tarihi	20.12.2017
		Revizyon Tarihi	03.02.2022
		Revizyon No	03
		Sayfa	14/13

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU (YETİŞKİMLER İÇİN)

(Aşağıda yer alan kısmı Veri Toplama Formunun başına yerleştiriniz)

"Uluslararası Bakalorya Diploma Programı Öğrencilerinin Özyönetim Becerilerinin İnşasında Ailenin Rolü" adlı çalışma Hatice PEKTAŞ tarafından gerçekleştirilecektir. Araştırma yüksek lisans tez çalışmasına yönelik veri toplamak amacıyla planlanmıştır. Bu araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmayı kabul ettikten sonra veri toplama formunu doldurmaya başlamış olsanız bile istemediğiniz takdirde çalışmaya katılmaktan vazgeçebilirsiniz. Formu eksiksiz doldurup araştırmacıya vermiş olmanız/göndermeniz çalışmaya katılma konusunda gönüllü olduğunuz anlamına gelmektedir.

Araştırma kapsamında yapılacak olan görüşmelerin ses kayıtları alınacaktır. Araştırma sonuçları kimlik belirtecek herhangi bir isim ya da işaret içermeyecektir. Bu araştırmada sizinle ilgili tutulan tüm kayıtlar gizli kalacaktır. KVKK doğrultusunda görüşmemiz ses kaydı olarak kayıt altına alınacak, elde edilen veriler 5 (beş) yıl saklanacaktır. Bu süre bitiminde veriler silinerek imha edilecektir.

Sizden elde edilen tüm bu bilgiler bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Bu nedenle soruların tümüne doğru ve eksiksiz yanıt vermeniz büyük önem taşımaktadır. Çalışma ile ilgili herhangi bir sorunuz olduğunda aşağıda iletişim bilgileri yer alan sorumlu araştırmacı Hatice PEKTAŞ ile çekinmeden iletişime geçebilirsiniz.

Çalışmamız için zaman ayırarak bilim dünyasına verdiğiniz katkı için teşekkürler...

Araştırma yürütücüsünün

Unvanı, Adı Soyadı: Eğitim Yönetimi Uluslararası Bakalorya İleri Liderlik Sertifika Programı
Yüksek Lisans Öğrencisi Hatice PEKTAŞ

Çalışmaya Katılım Onayı:

- Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım.
- Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama bu yukarıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım.
- Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlattı.
- Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığımda herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.
- Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.
- Araştırma kapsamında yapılacak görüşmede ses kaydının alınmasını onaylıyorum.
- Aşağıda uygun yere katılımcının kendi el yazısı ile imzası atılacaktır.

Katılımcının imzası:	
Katılımcının adı ve soyadı:	
Tarih:	

(İsteğe Bağlı Doldurulacaktır)

Not: Bu form, iki nüsha halinde basılacak ve düzenlenip bu kopyalardan biri, imza karşılığında gönüllü kişiye verilecek ve diğeri araştırmacı tarafından saklanacaktır.

Hazırlayan: Etik Kurulu	Onaylayan: Kalite Yönetim Koordinatörlüğü 14
-------------------------	--

ÖZ GEÇMİŞ

Hatice PEKTAŞ

Eğitim

Yüksek Lisans	2025	Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Lisans	2004	Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği

İş

2004 - 2005	Kazanlı Çok Programlı Lisesi, Mersin
2005 - 2006	Ali Tutkun İlköğretim Okulu, Gaziantep
2006 - 2007	Fatih İlköğretim Okulu, Cizre, Şırnak
2007 - 2012	Aliye Ömer Battal İlköğretim Okulu, Gaziantep
2012 - 2013	Aliye Ömer Battal Ortaokulu, Gaziantep
2013 - 2014	Fitnat Nuri Tekerekoğlu Anadolu Lisesi, Gaziantep
2014 - 2017	Pendik Ali Yakup Cenkçiler Anadolu İmam Hatip Lisesi, İstanbul
2017 - 2019	Pendik Orhangazi İmam Hatip Ortaokulu, İstanbul
2018 - 2019	Pendik Bilim ve Sanat Merkezi, İstanbul
2019 - 2024	Pendik GHV Mustafa Saffet Fen Lisesi, İstanbul
2024 - ...	Halıcı Ahmet Urkay Anadolu Lisesi, Marmaris, Muğla

